

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבה נח/של"ב של הממשלה
כ"ו באב תשל"ב - 6.8.72

נכחו חברים:

ג. מאיר - יו"ר, א. אבן, י. אלון, י. אלמוגי, י. בורג,
ח. בר-לב, ח. גבתי, י. גלילי, מ. דיין, ש. הלל, ג. פלד,
ש. פרס, מ. קול, ו. שם-טוב, ז. שרף.

נעדרו חברים:

ז. ורהפטיג (בחופשה), מ. חזני, פ. ספיר (בחול).

- מ. ארנון - מזכיר הממשלה
- ר/א ד. אלעזר - ראש המטה הכללי של צה"ל (בסעיף 844)
- סא"ל א. בראון - לשכת שר הבטחון (עד סוף סעיף 850)
- תא"ל ש. גזית - מתאם הפעולה בשטחים (עד סוף סעיף 850)
- תא"ל י. ליאור - מזכיר צבאי לראש הממשלה (עד סוף סעיף 850)
- סא"ל א. שלו - לשכת הרמטכ"ל (בסעיף 844)

סדר-היום:

- 844. ענייני בטחון
- 845. ש א ל ה
- 846. סקירה מדינית
- 847. הפרסומים בדבר "שי" של חצי מיליון לירות
לבעלי בית-החרושת "ליבר"
- 848. שירותי בריאות ביהודה ושומרון
- 849. הודעת שר הבטחון בביקורו בעזה, בדבר מעמדם של תושבי
הרצועה הרוכשים דרכונים ירדניים
- 850. ביטול הסייגים על מכירת סנדלים מפלסטיק
המיוצרים בשטחים
- 851. בחירת חבר לוועדת הבחירות למועצת הרבנות הראשית
- 852. מכירת נשק
- 853. מינוי בשירות החוץ
- 854. התאונה באניה "בת-טירן".

השר לקליטת העליה ג. פלד:

יש לי שאילתה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אחרי הסקירה של הרמטכ"ל.

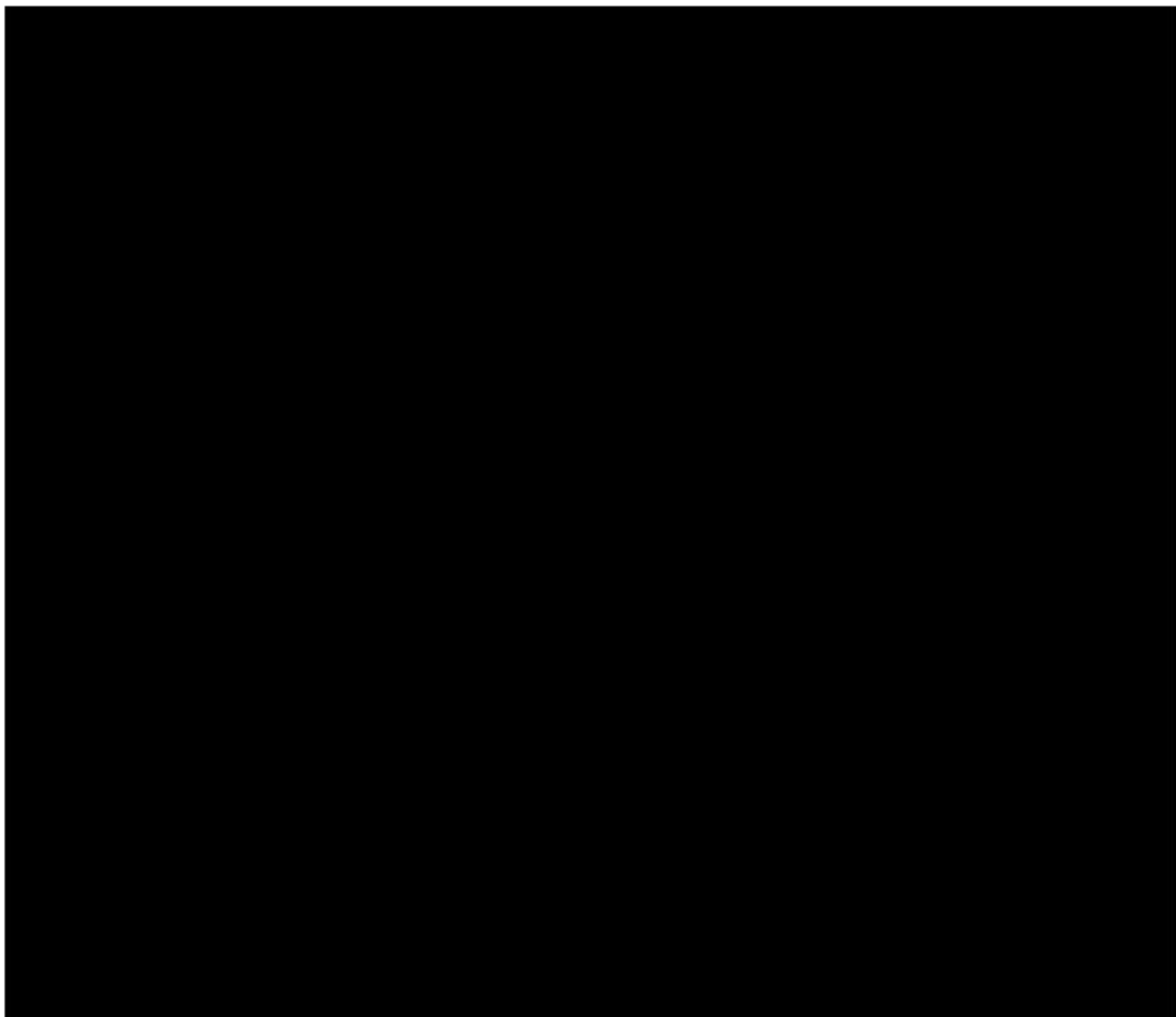
שר השיכון ז. שרף:

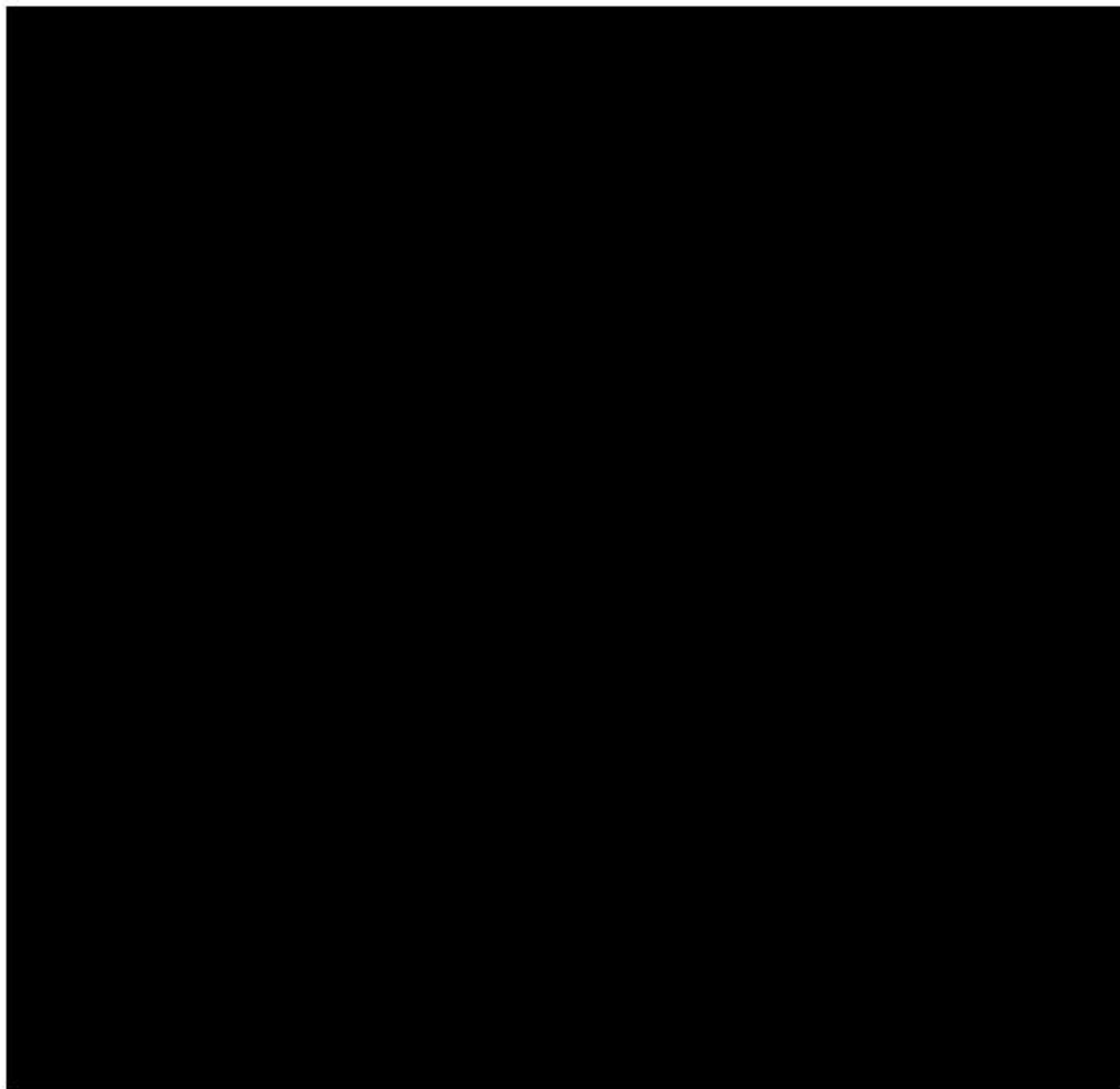
יש לי הצעה שעל שאילתות ידונו בסוף הישיבה.

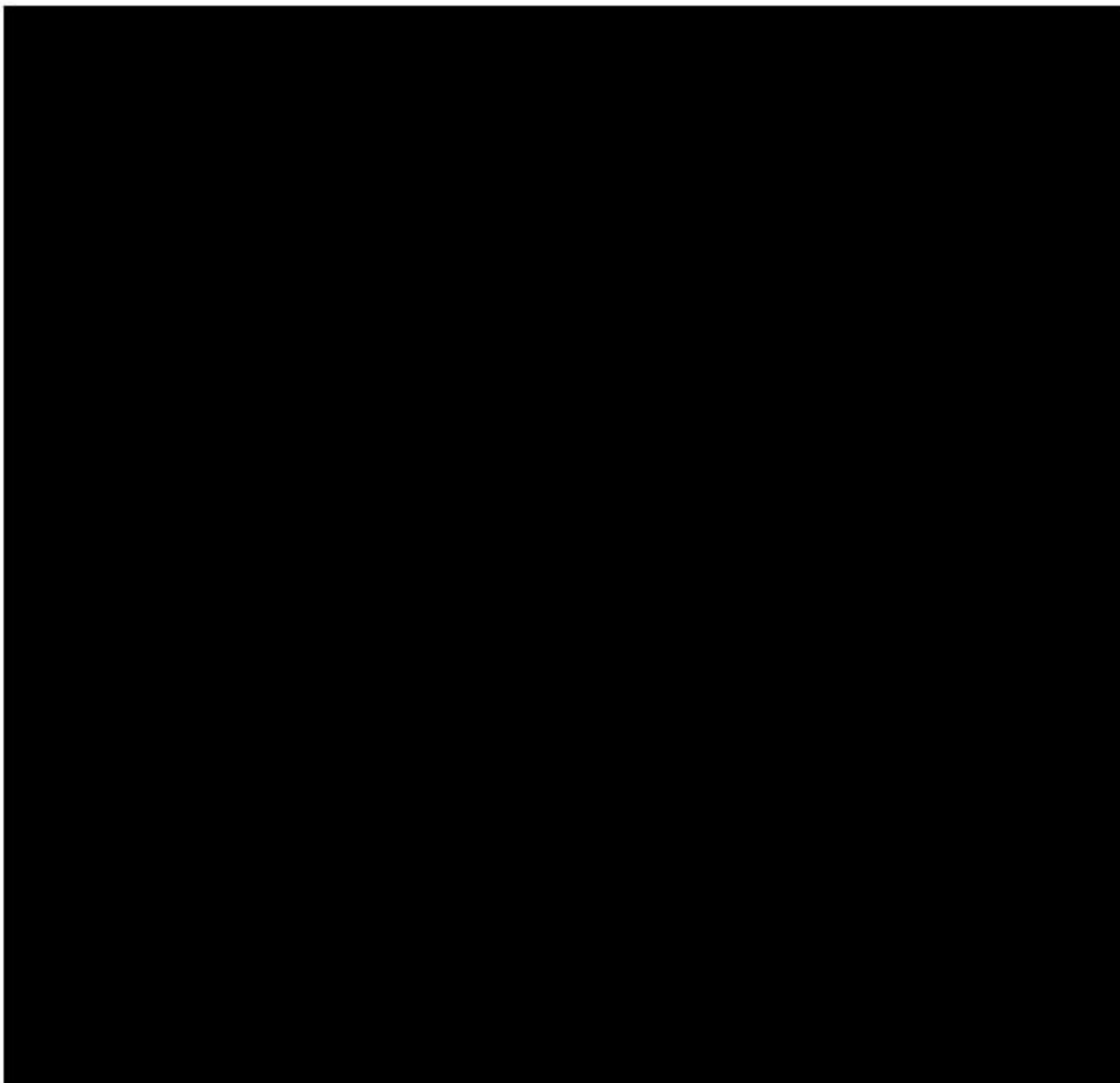
ראש הממשלה ג. מאיר:

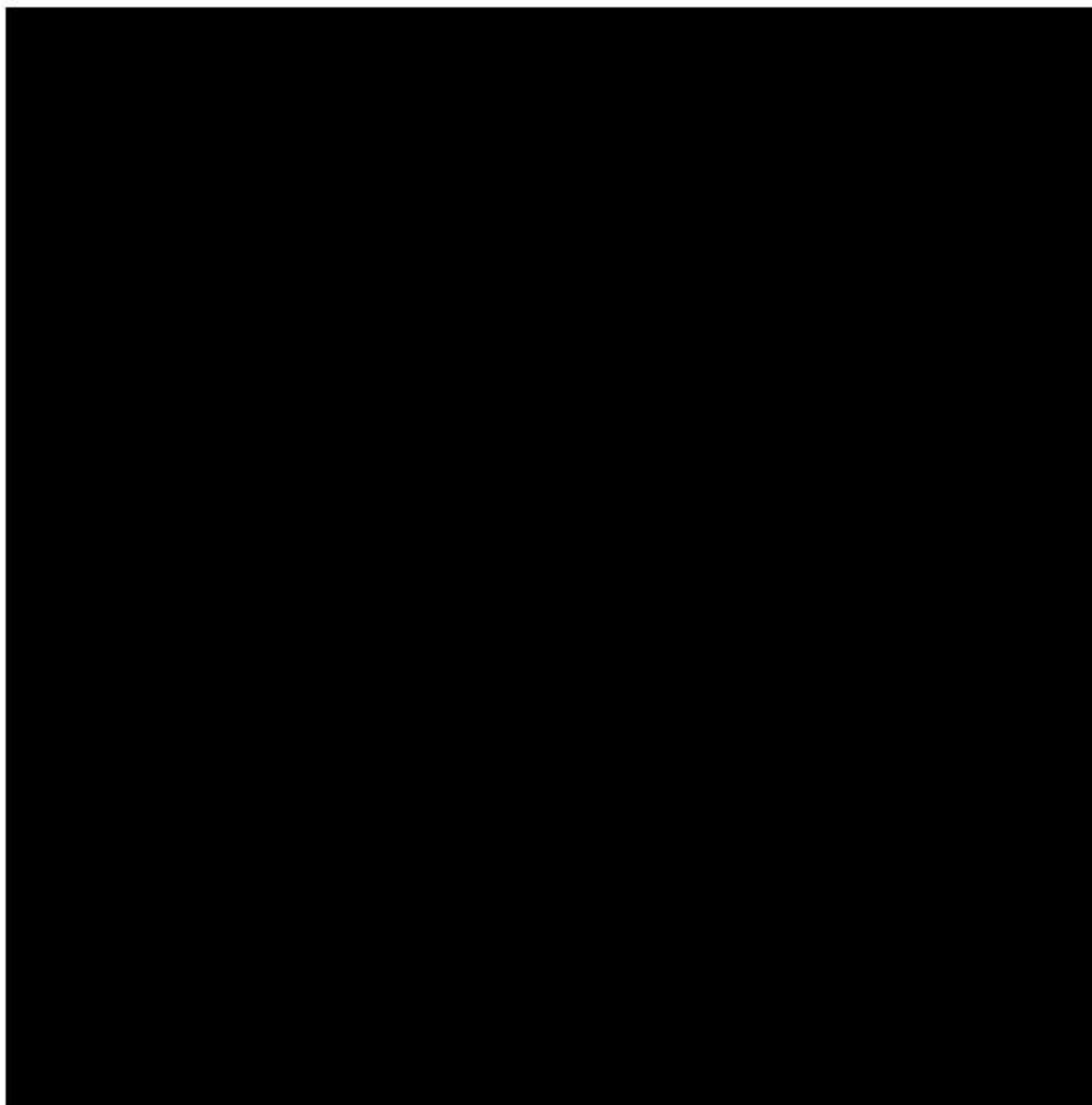
גם על ההצעה זאת לא נדון עכשיו.

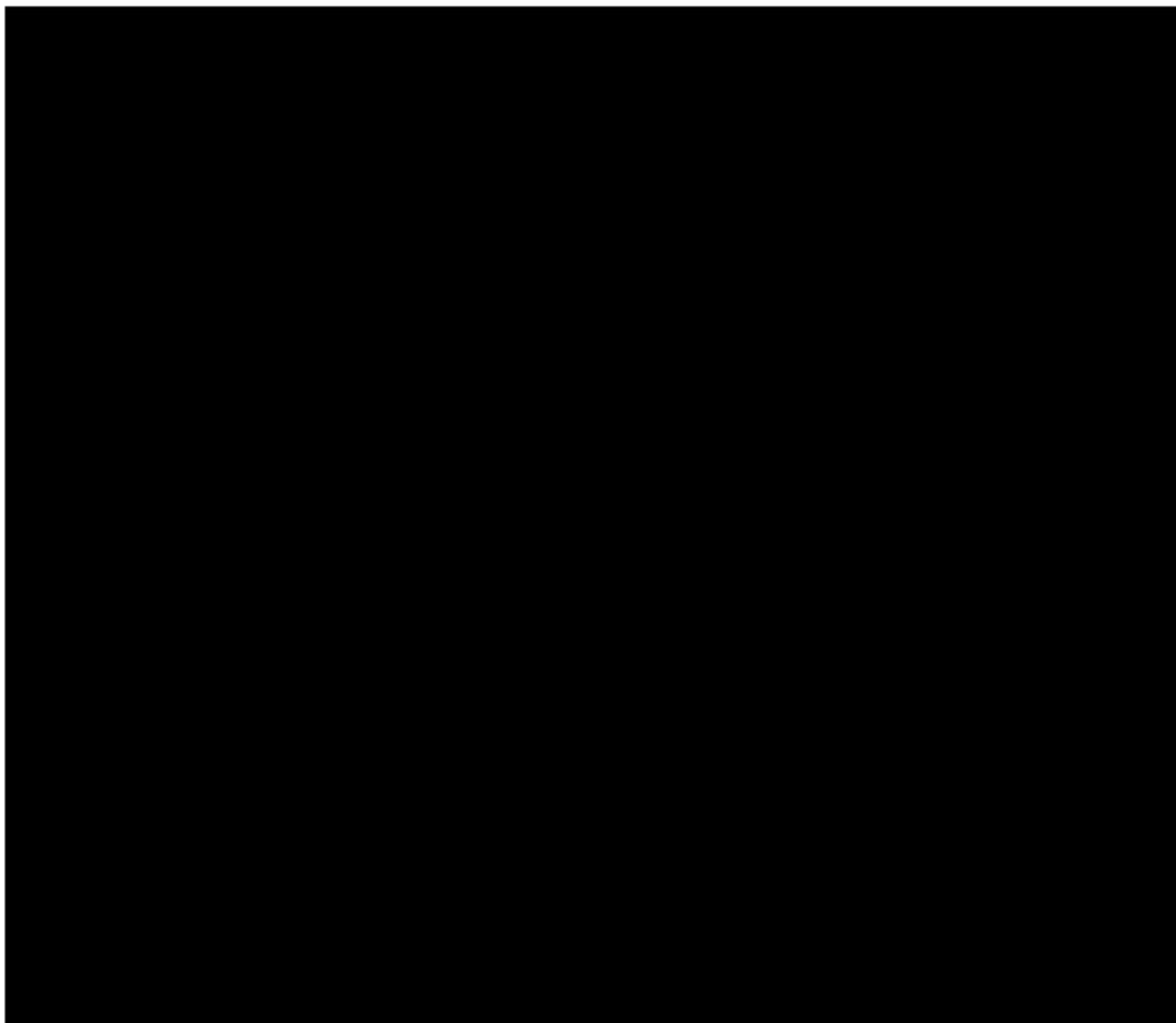

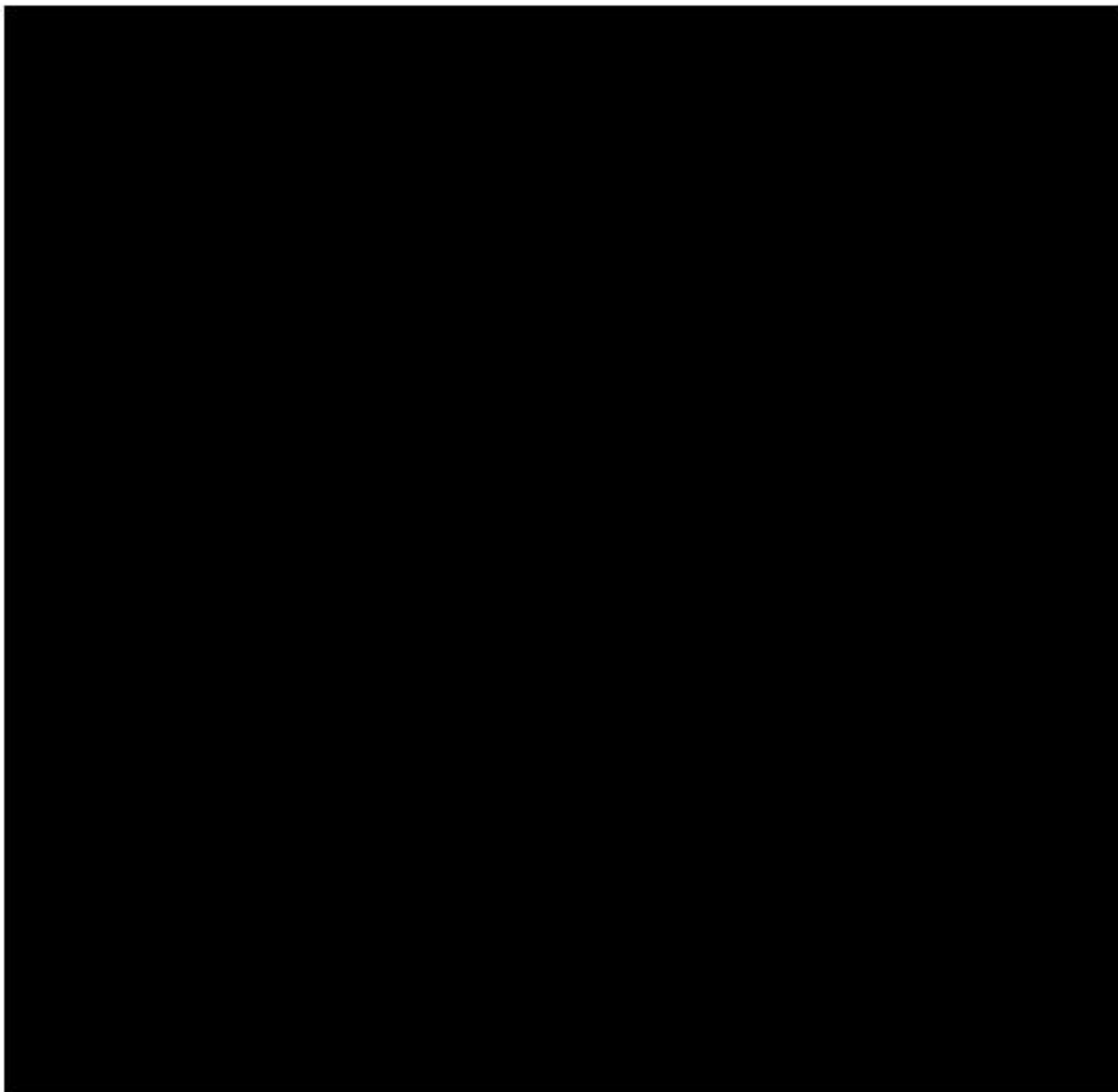

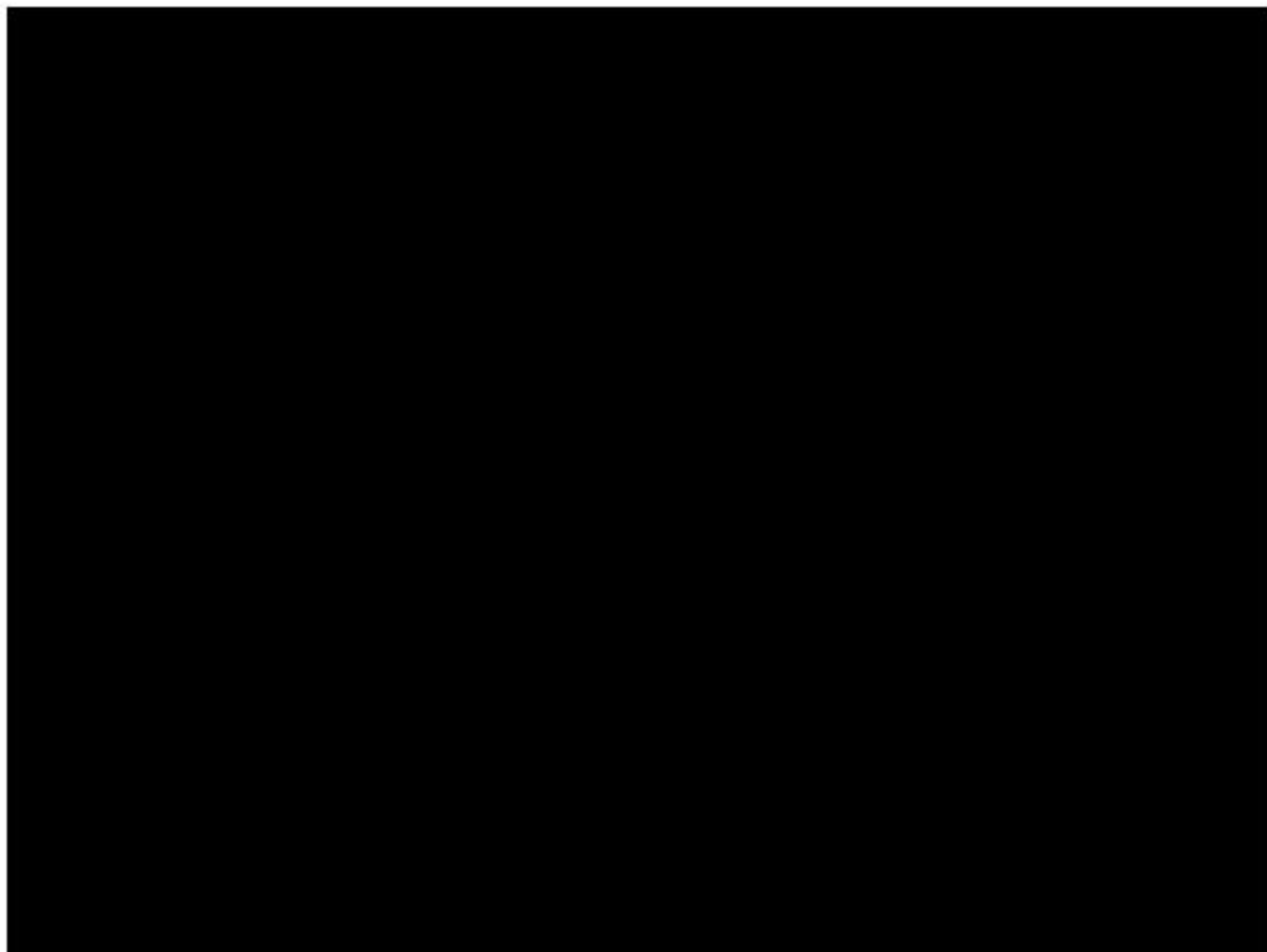

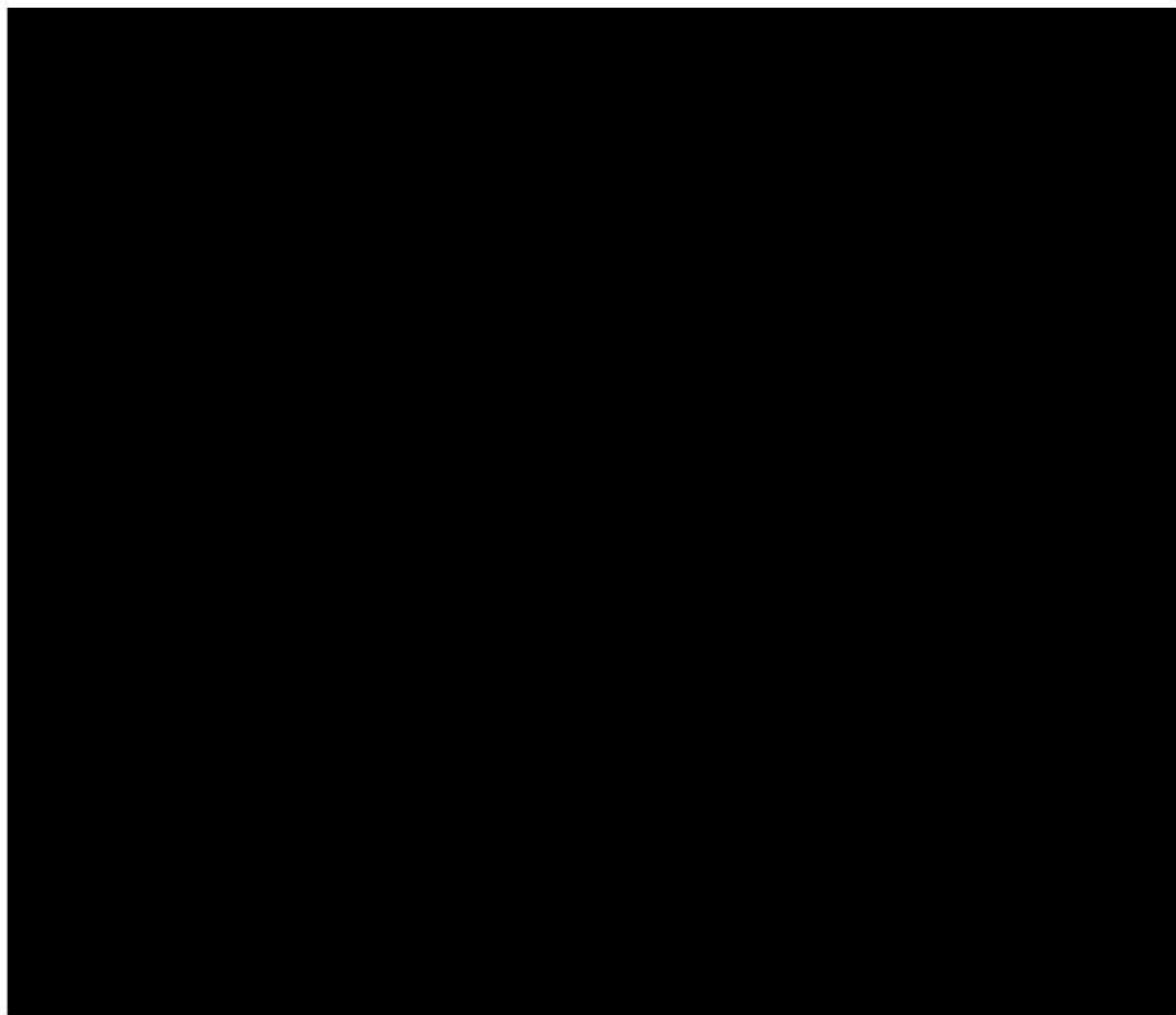

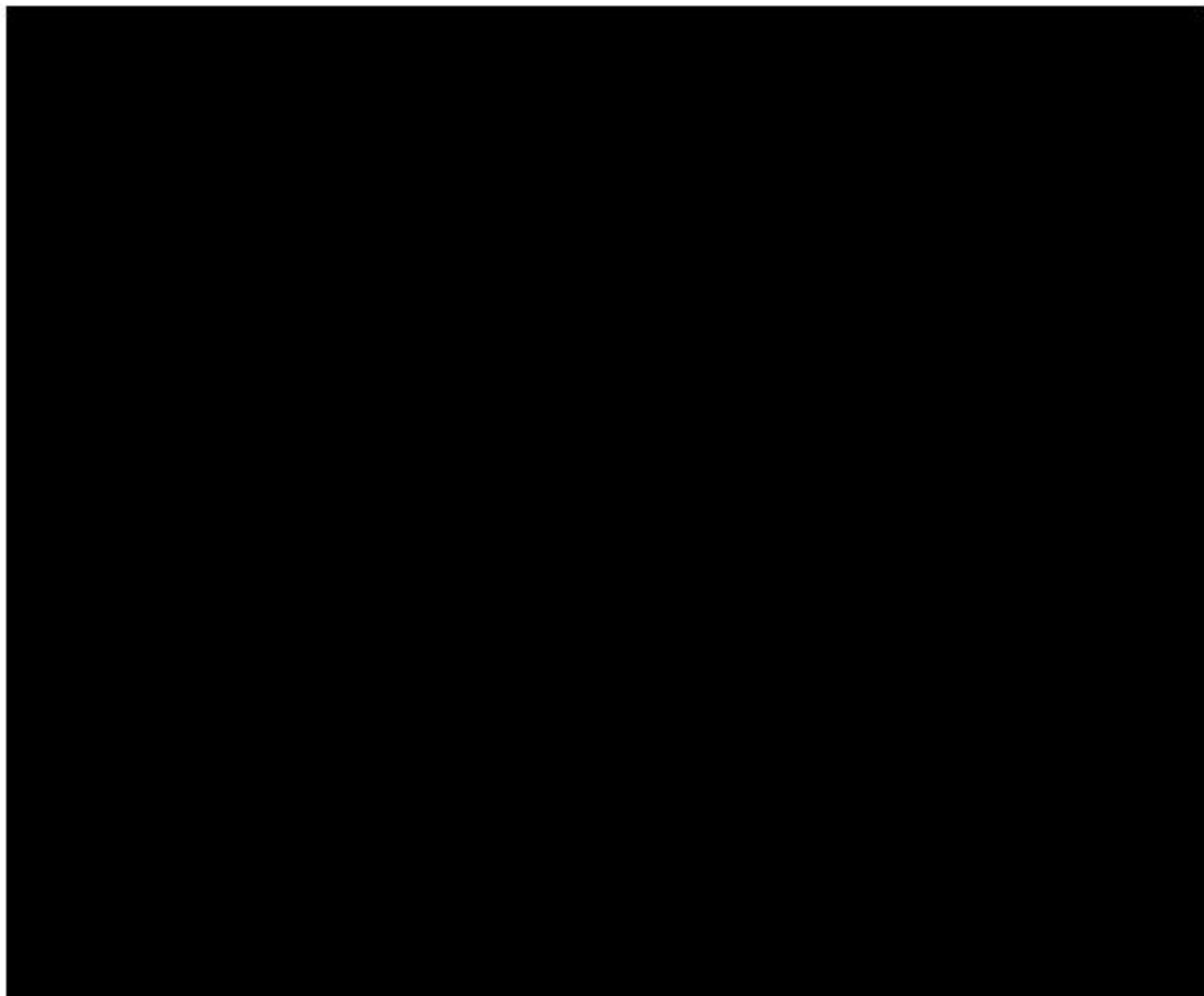

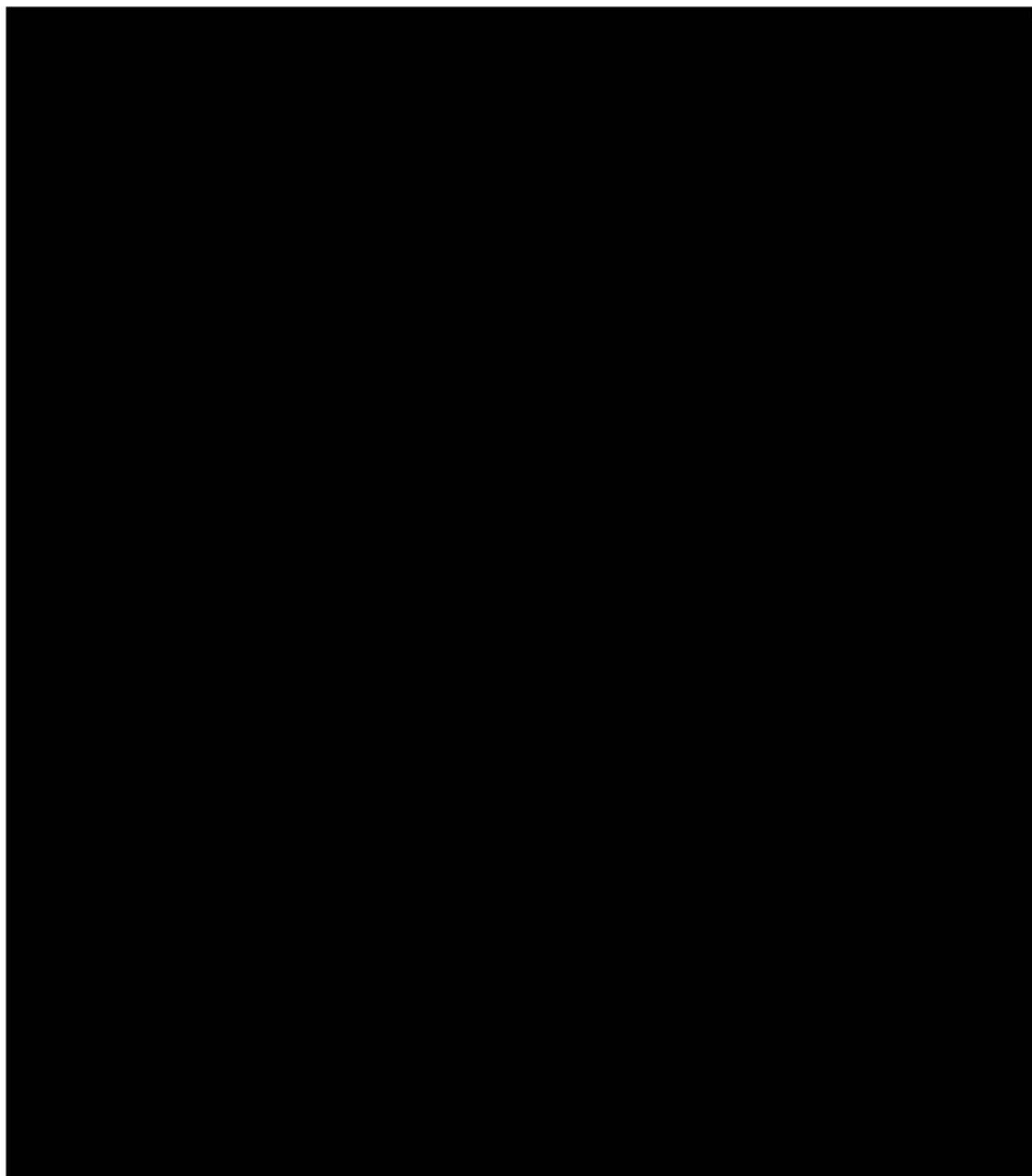

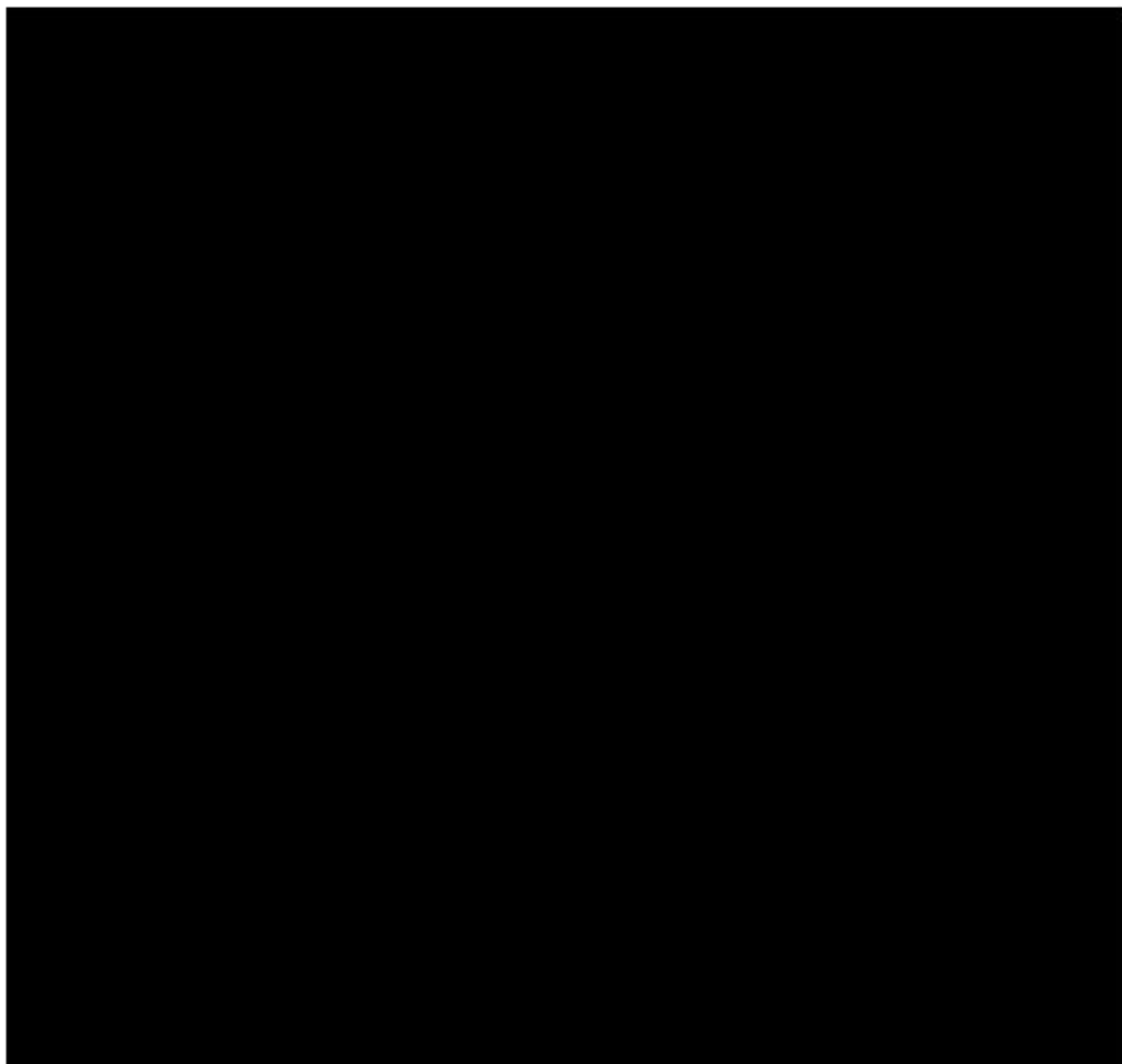

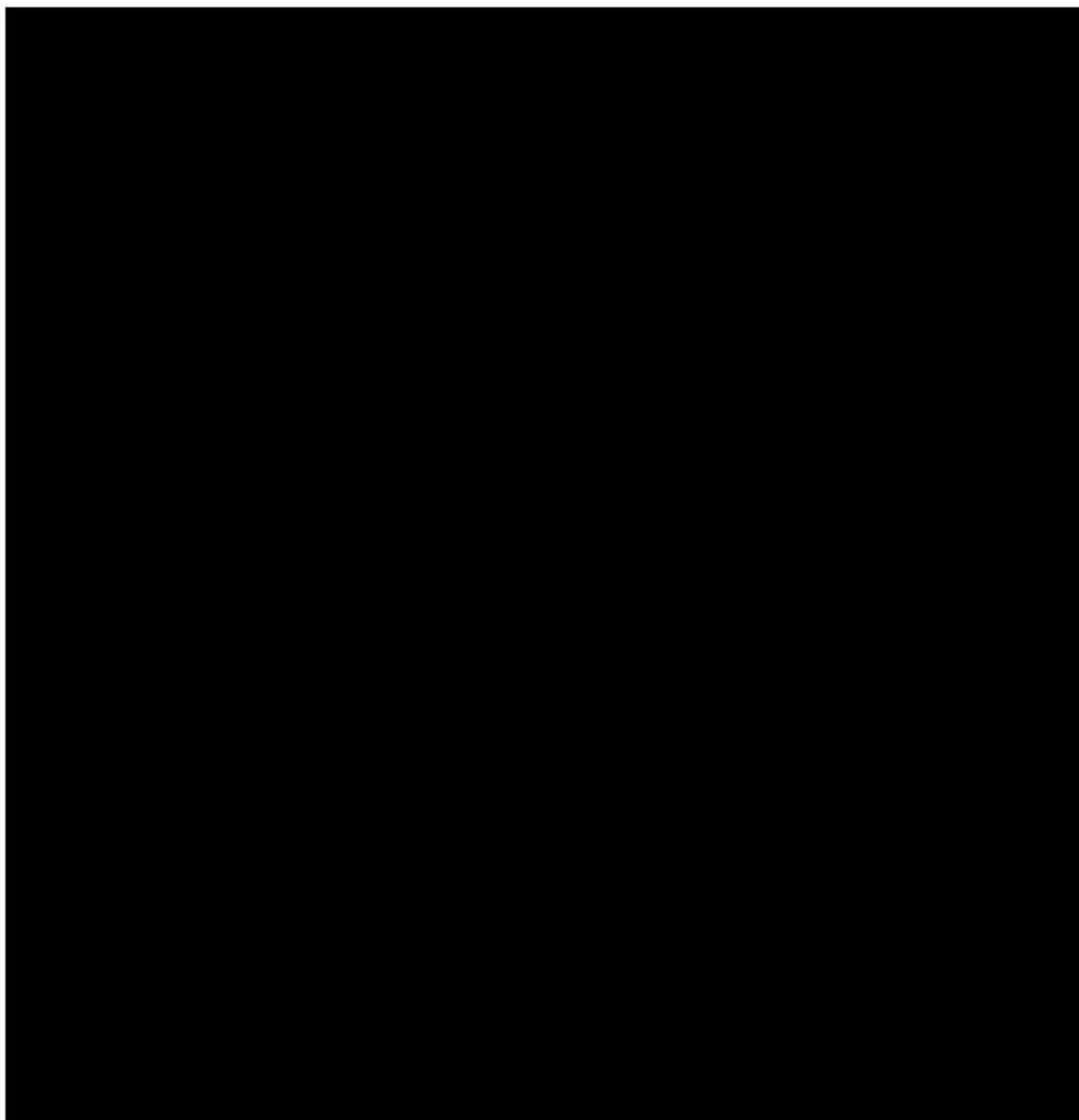

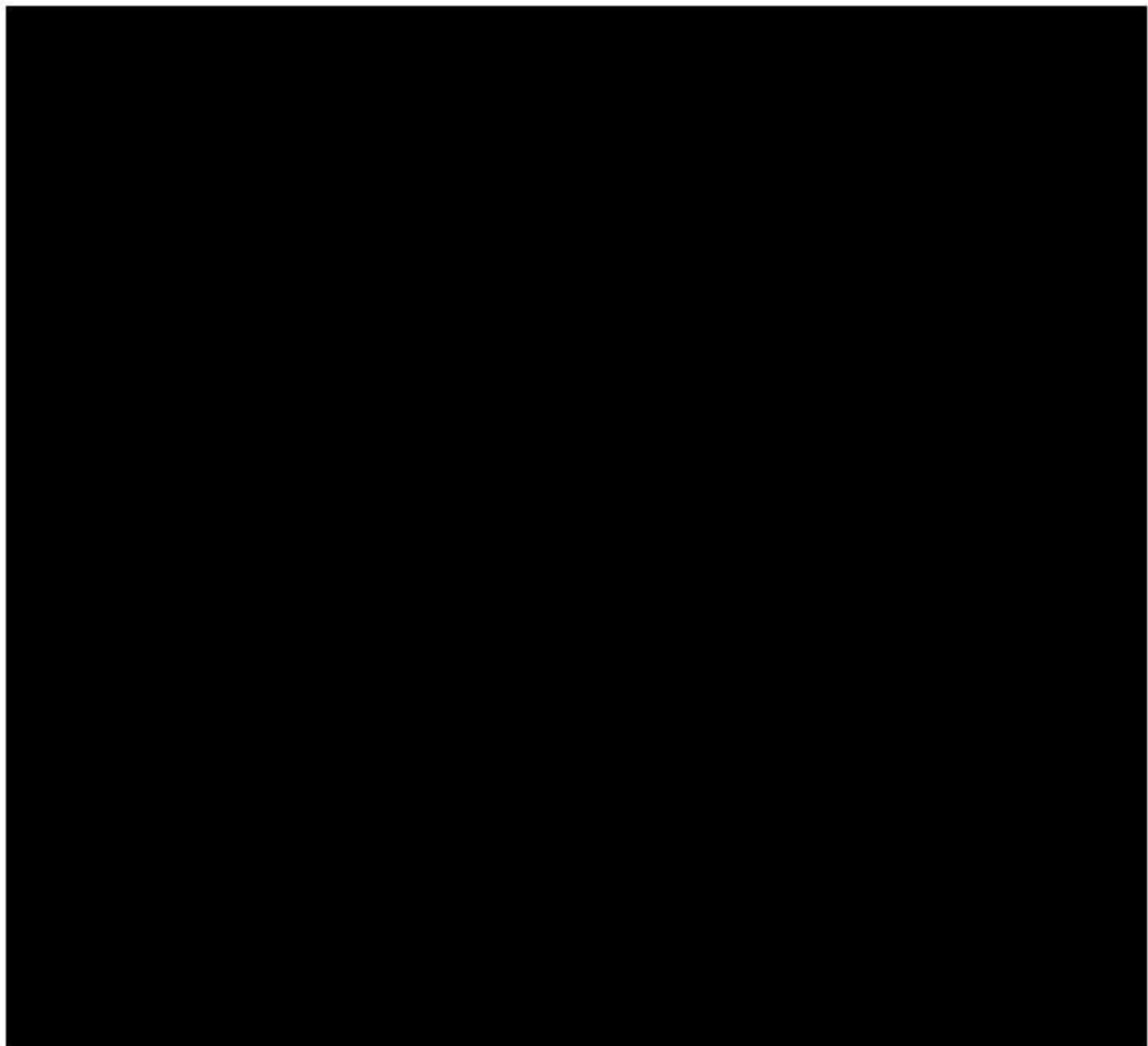

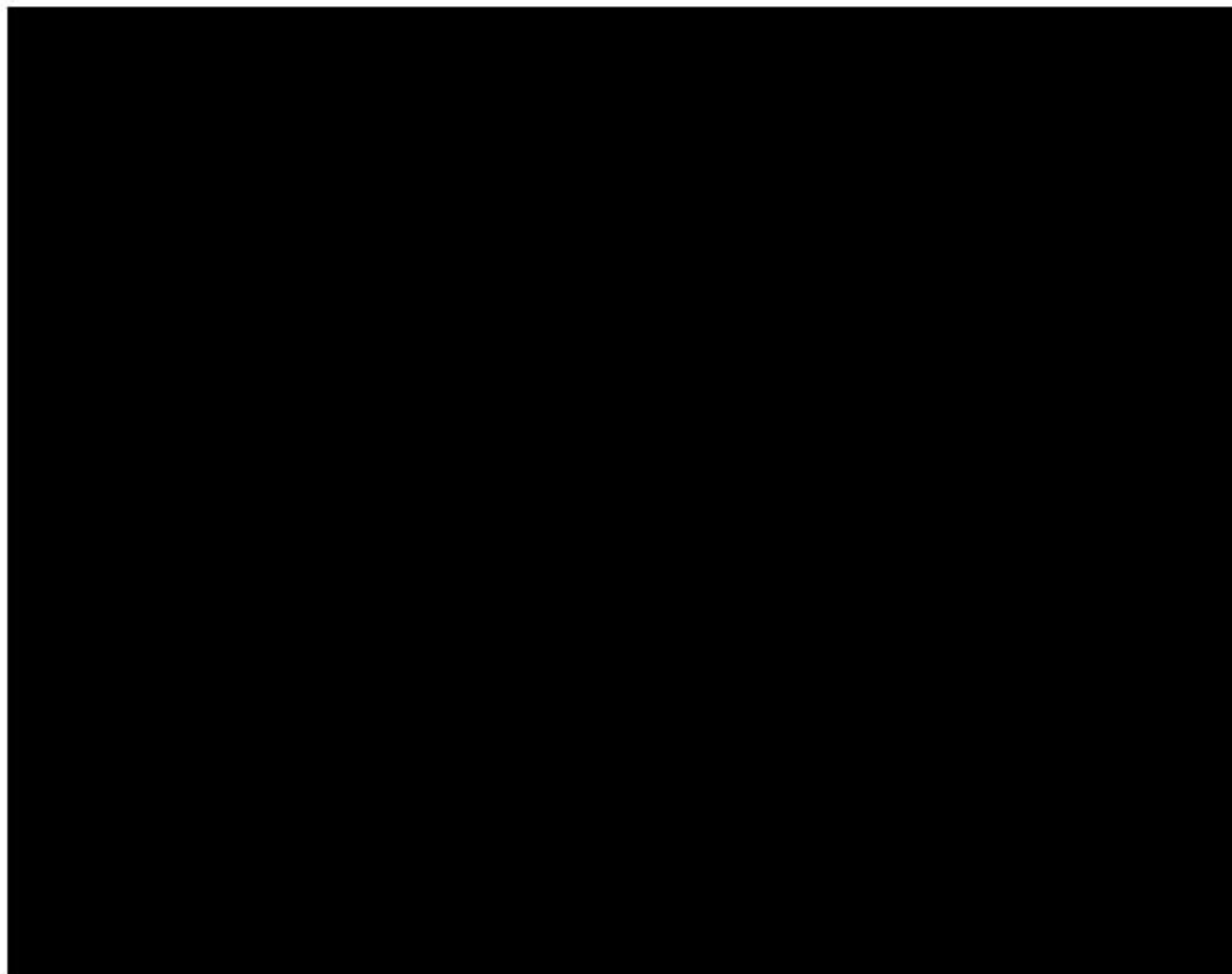

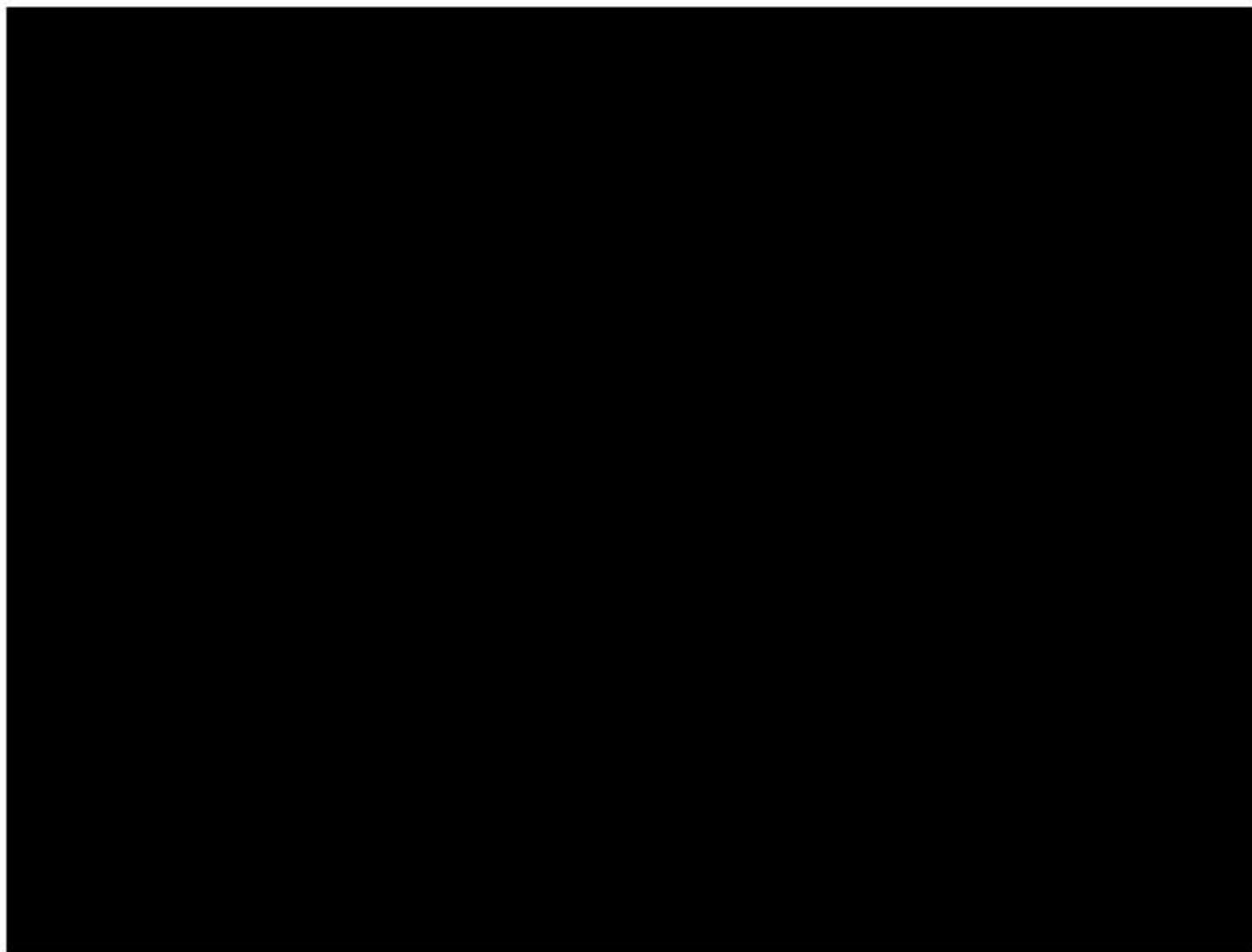

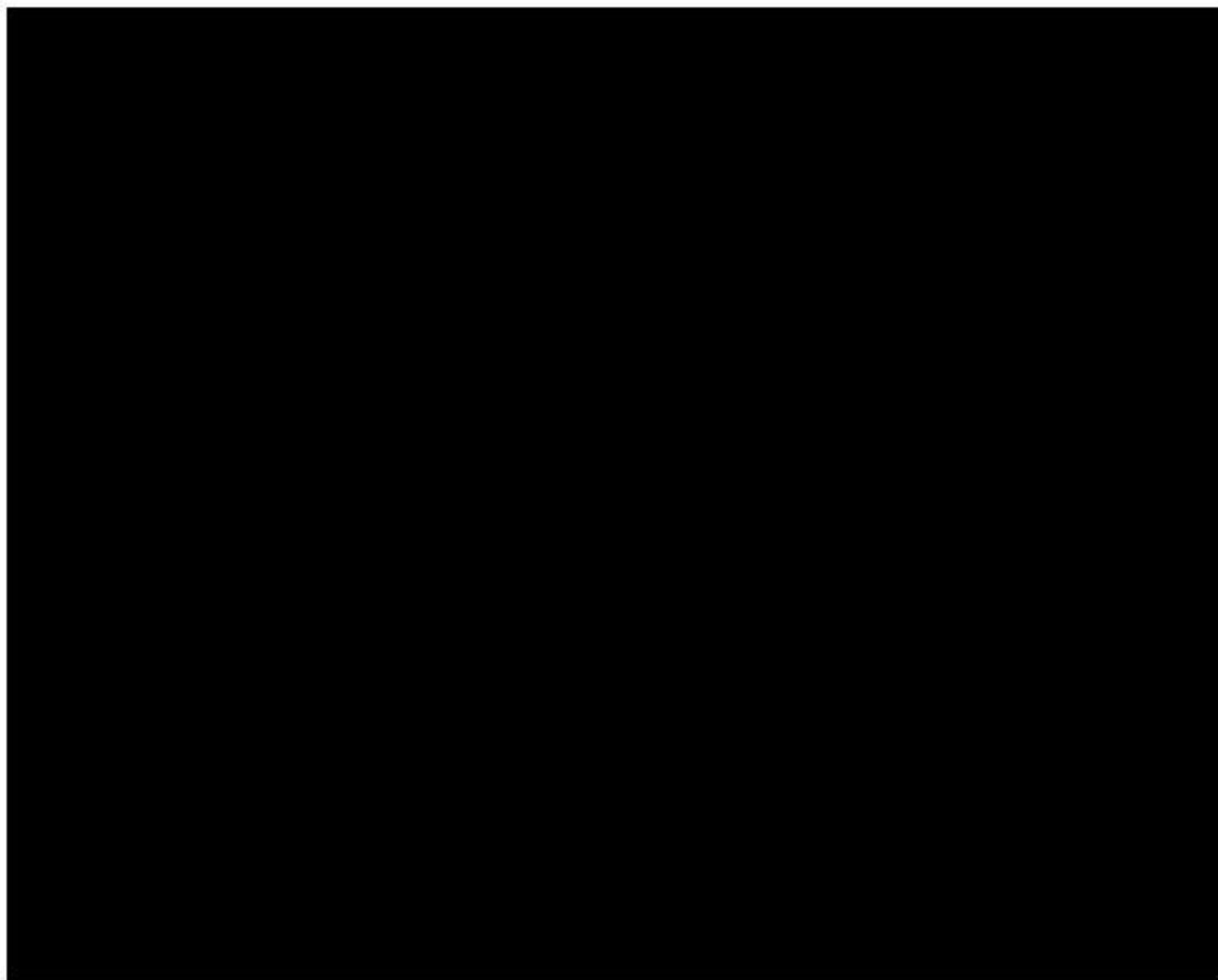

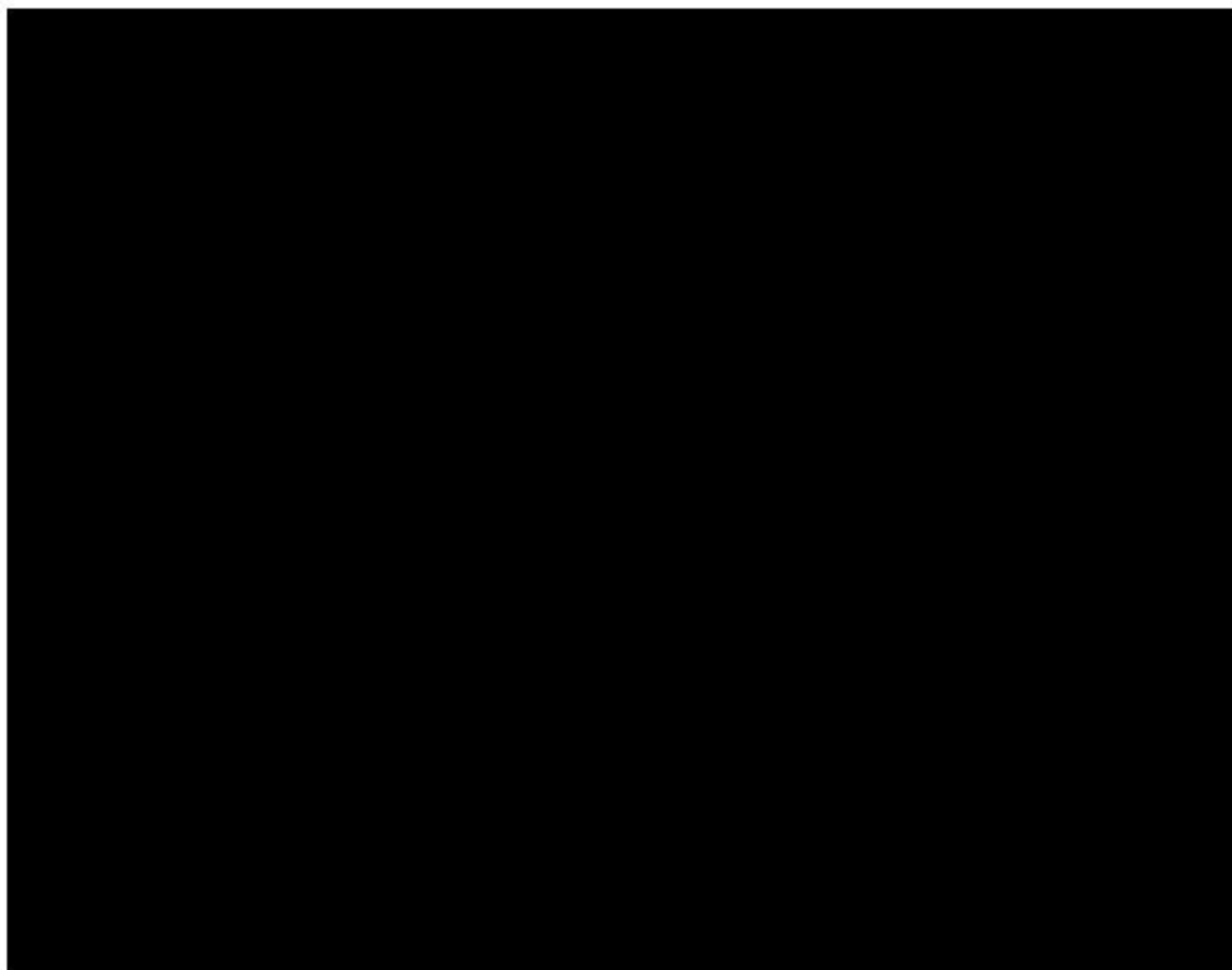

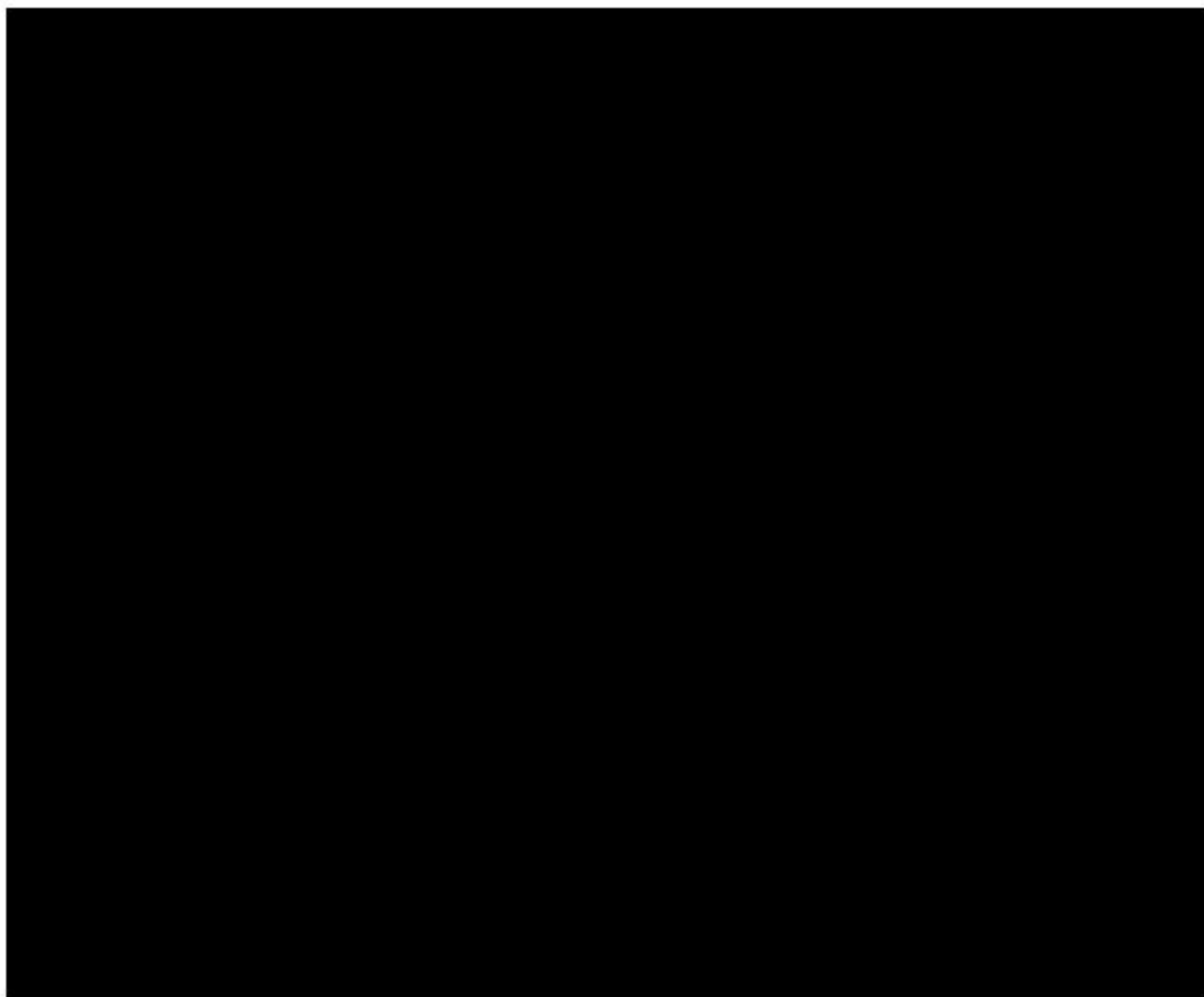

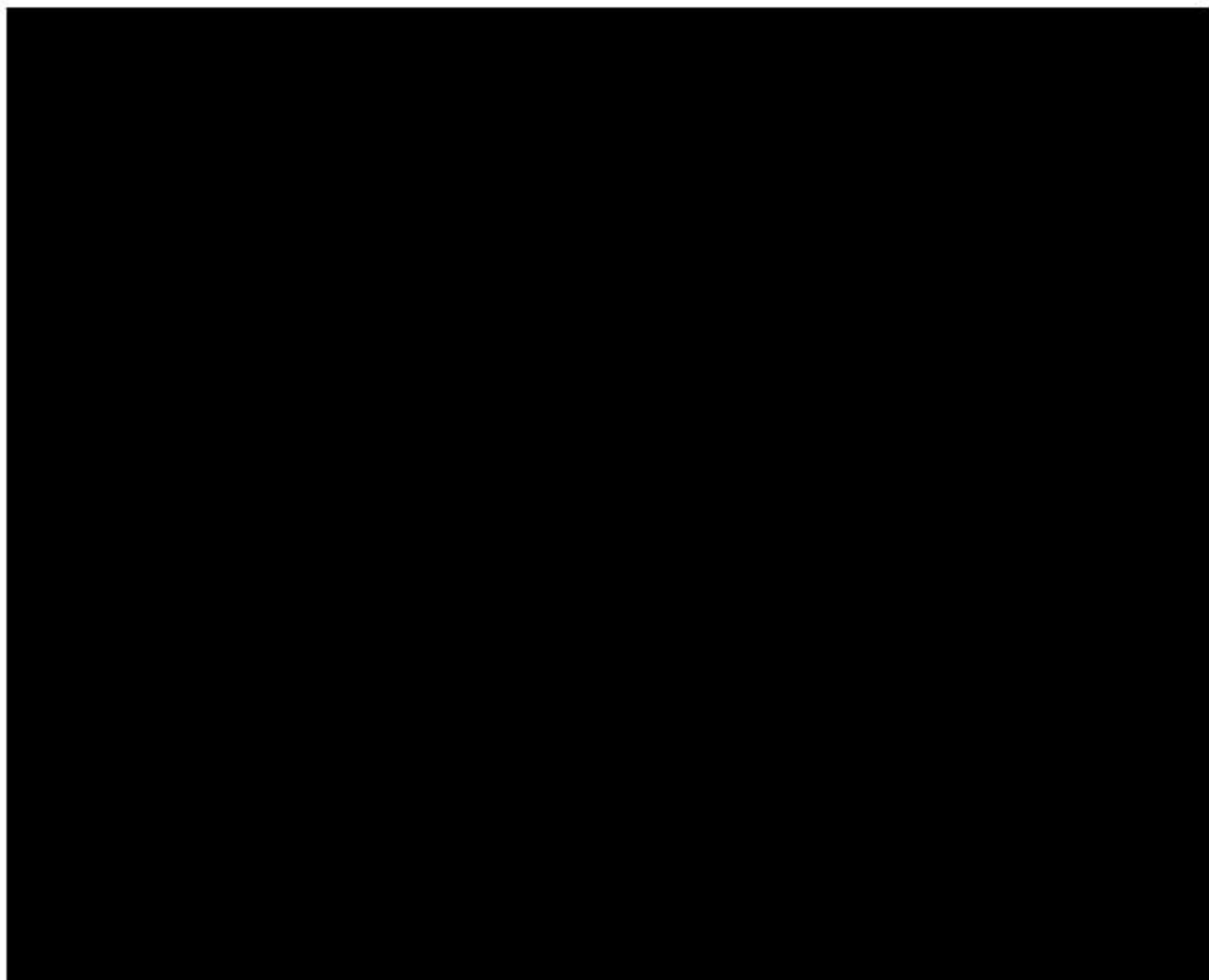

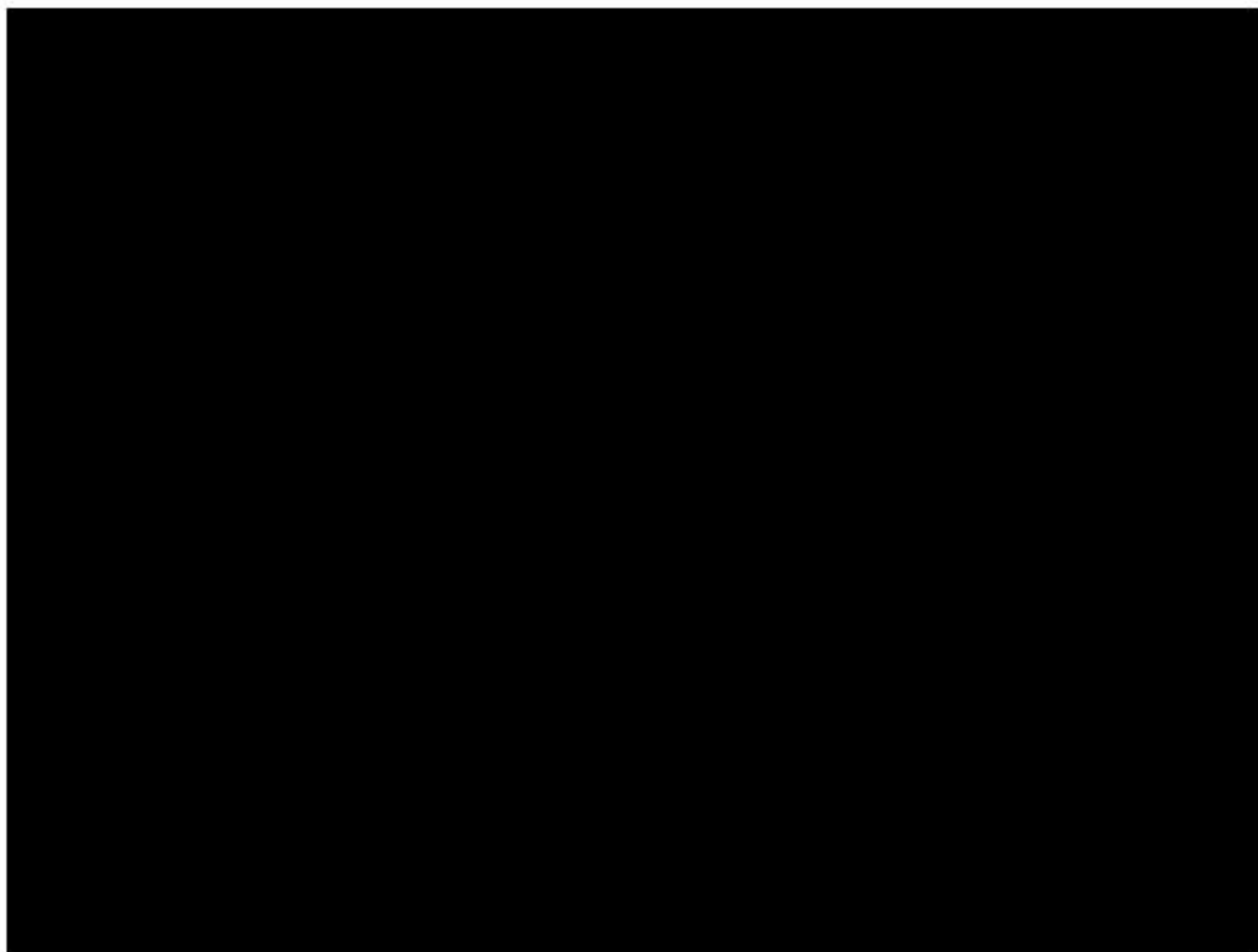

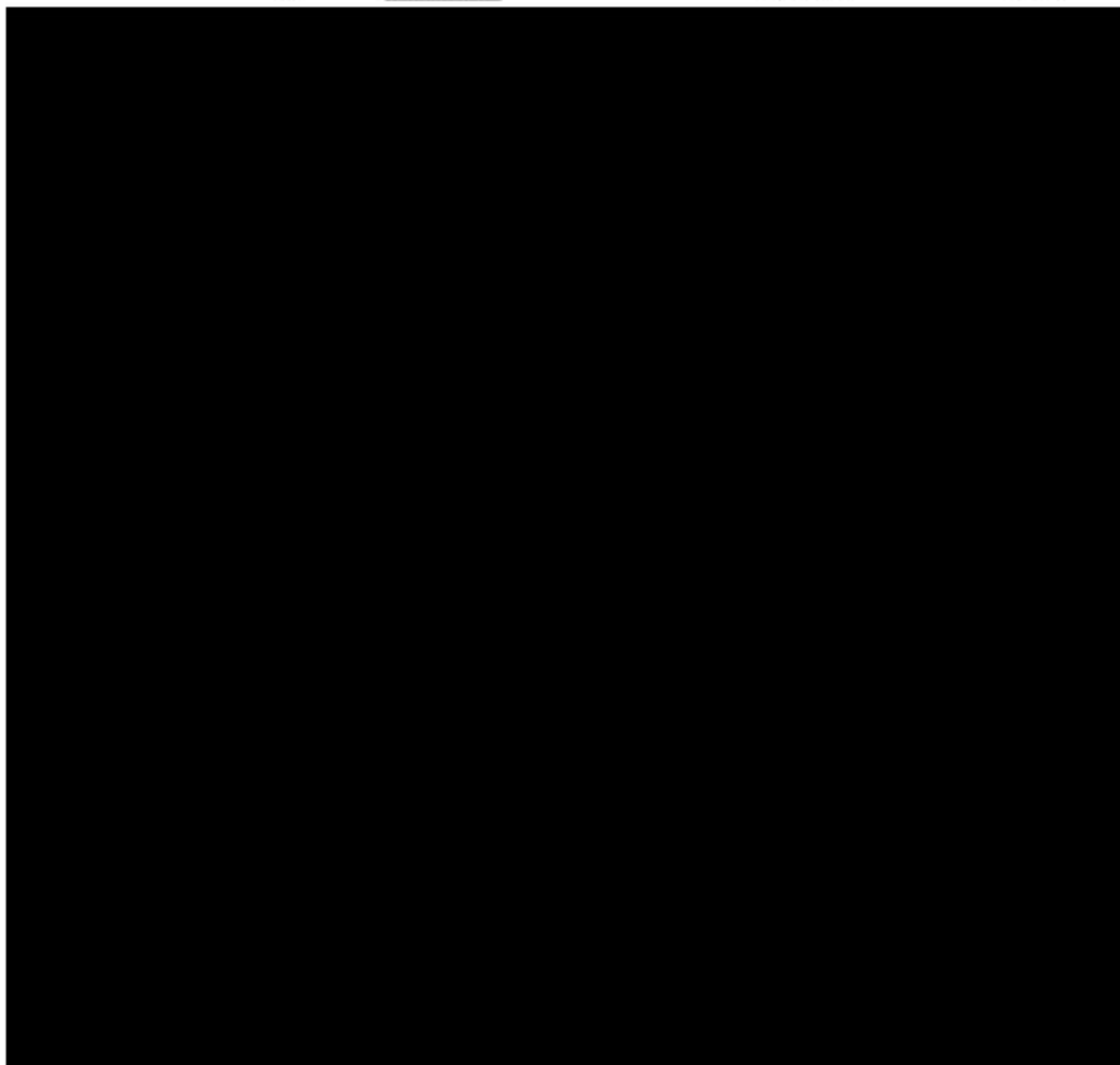

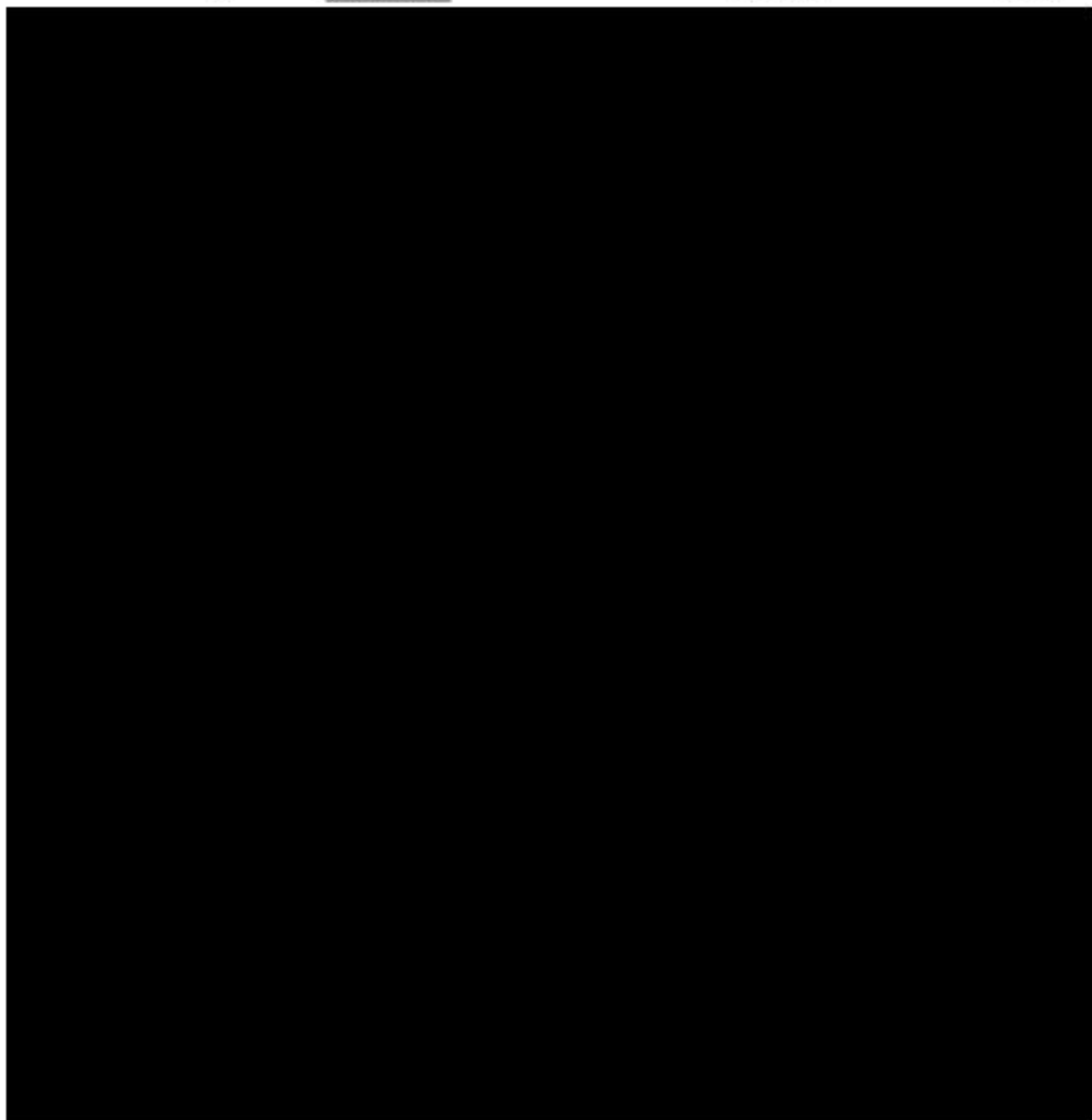

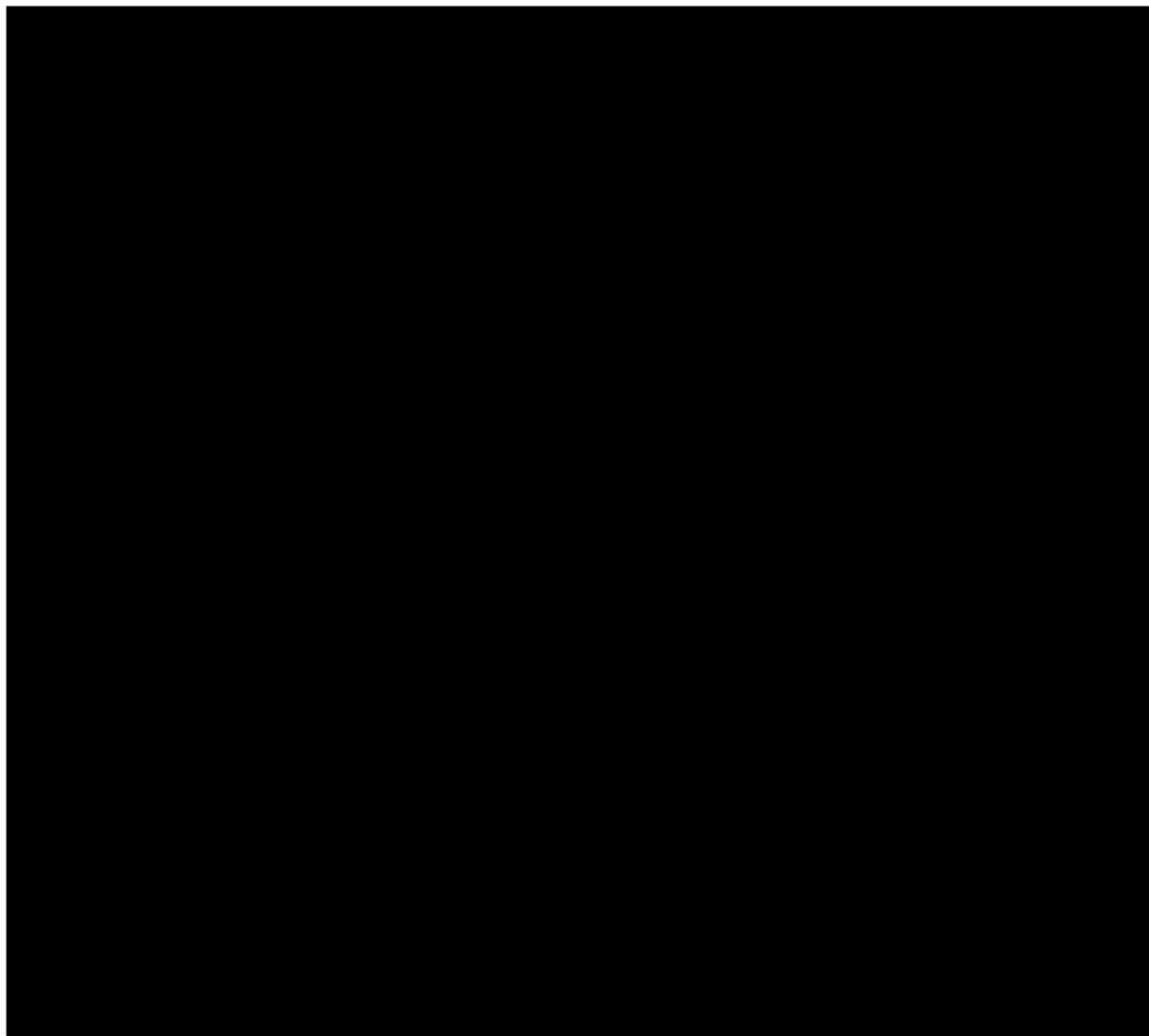

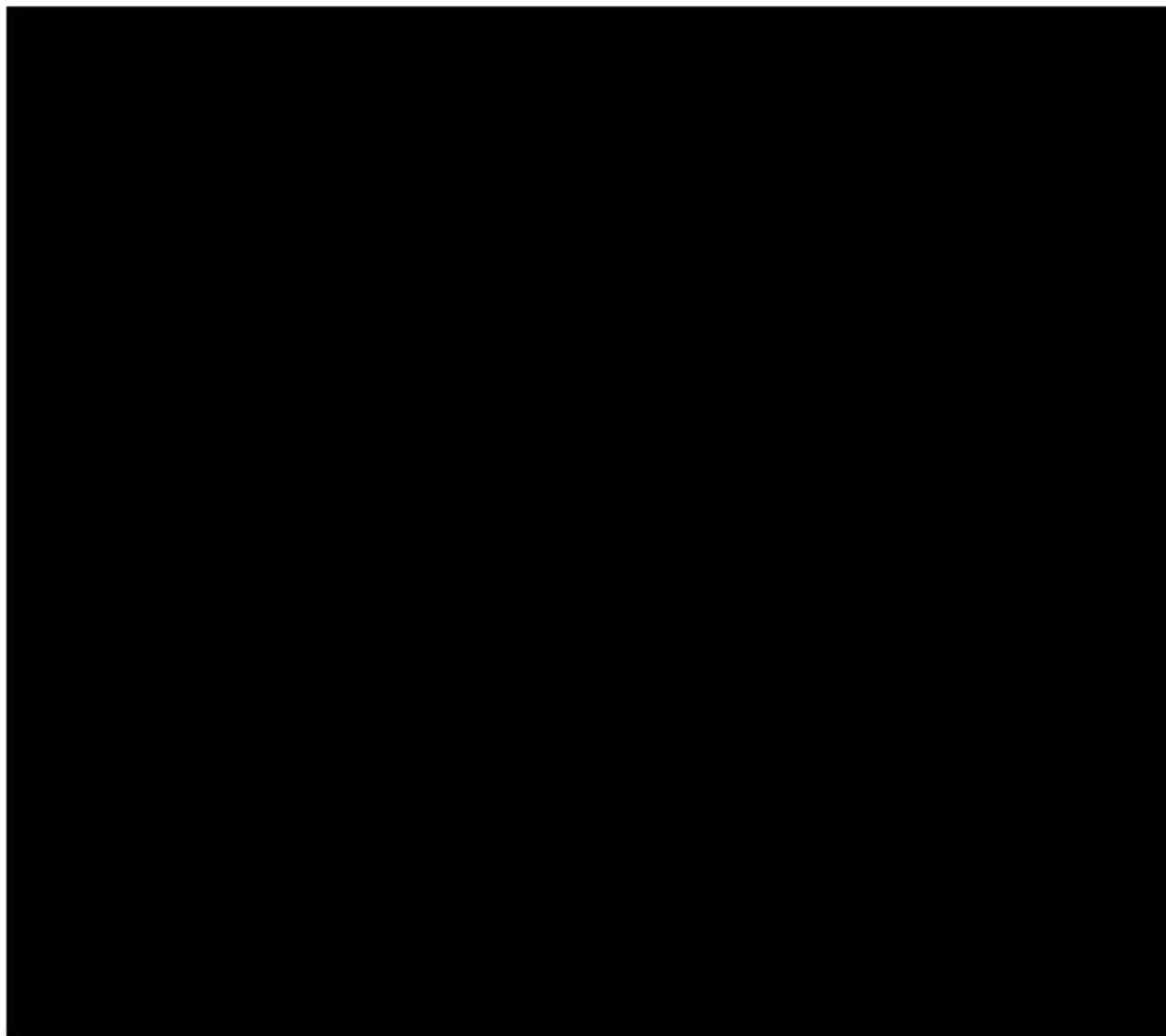

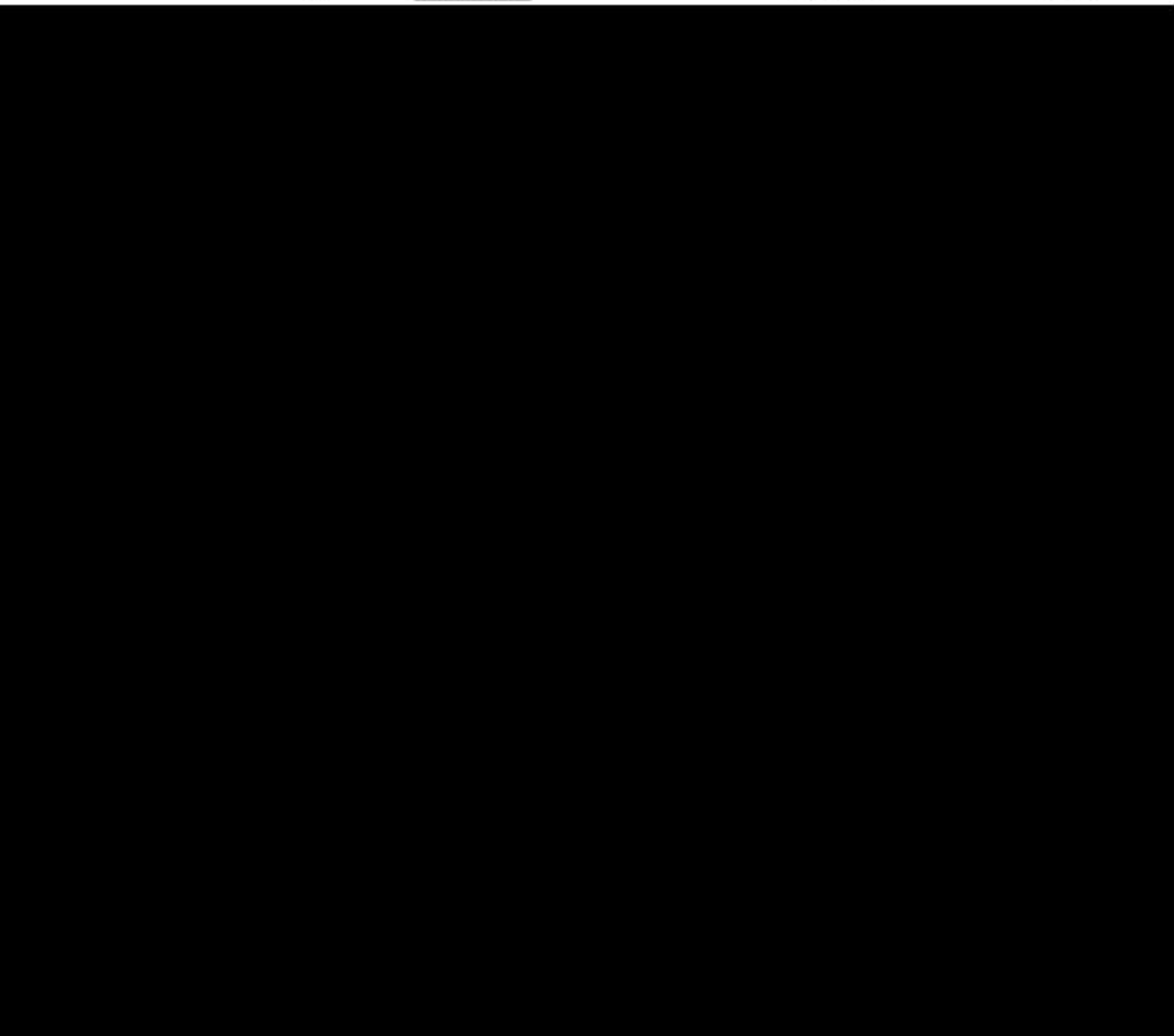

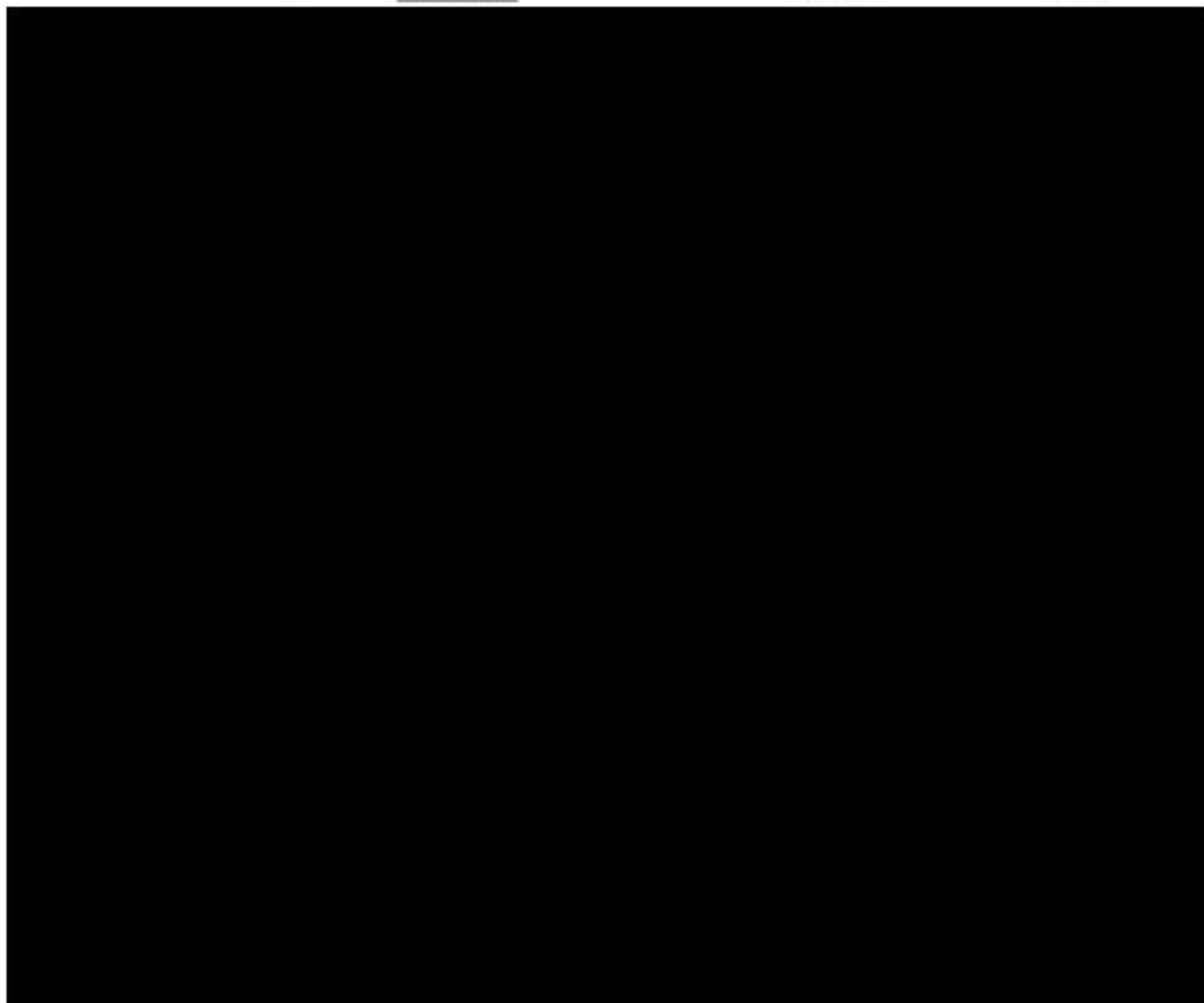

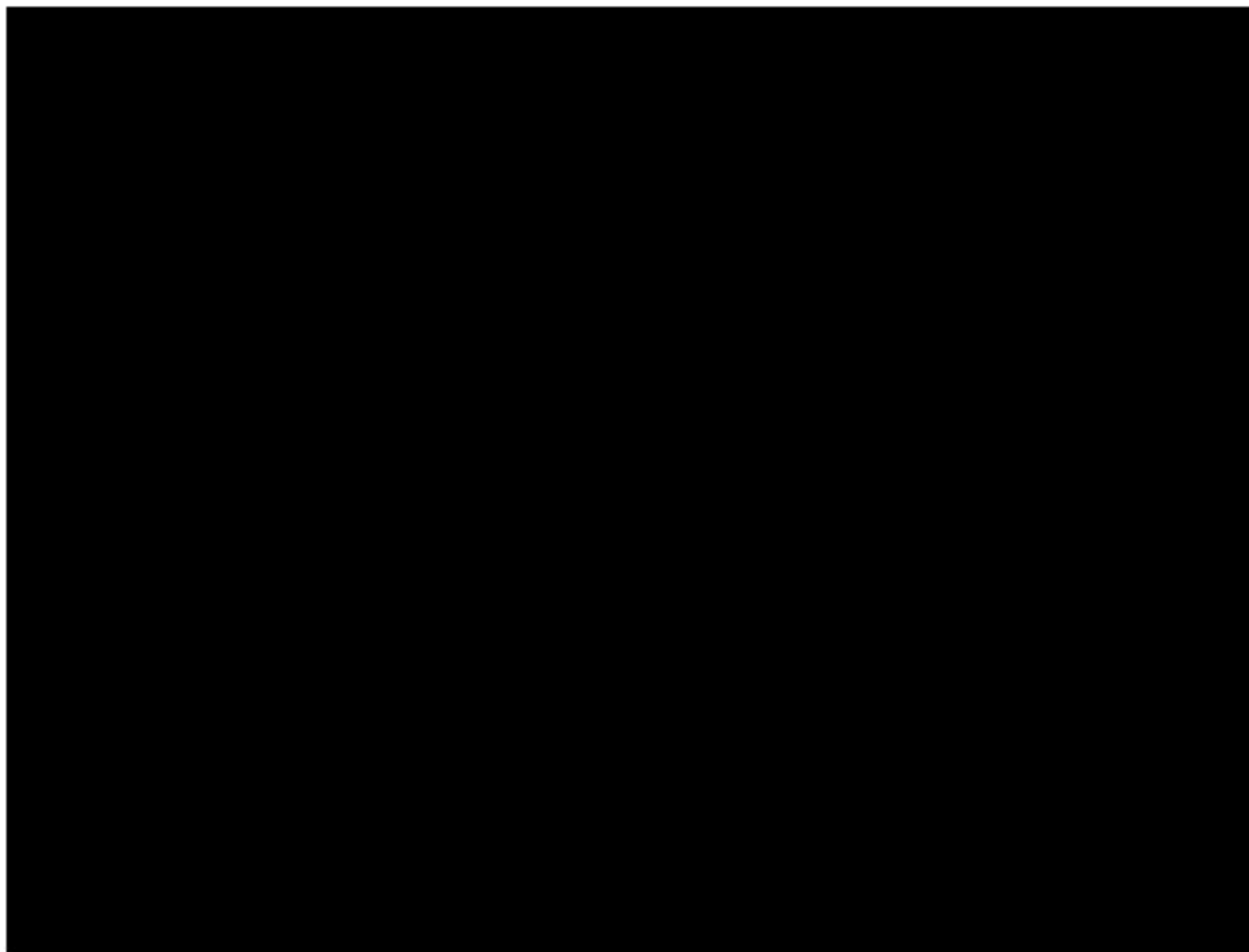

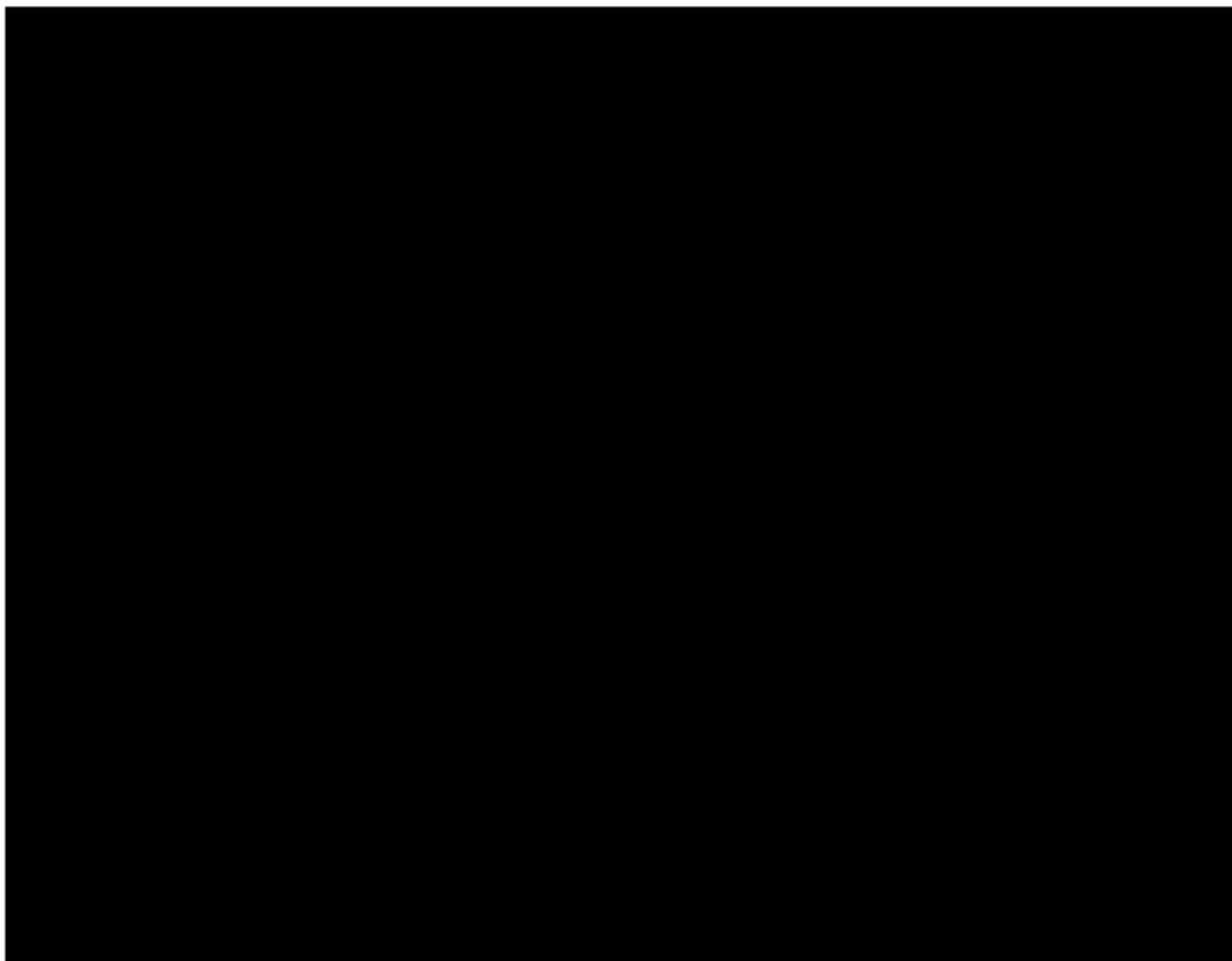

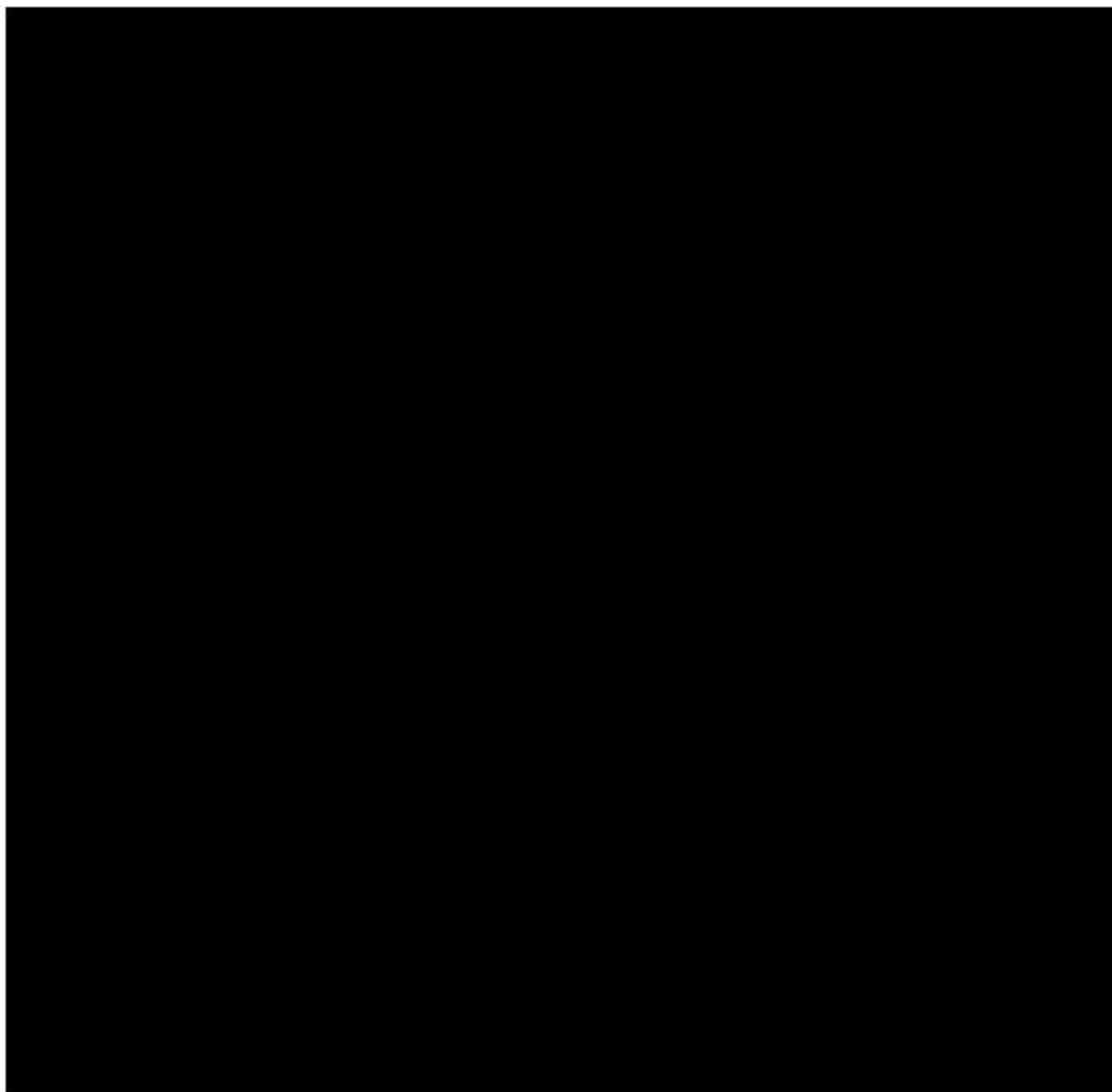

845. ש א ל ה

השר לקליטת העליה נ. פלד:

האם נכון שכיום חמישי התחילה עבודת בולדוזרים בשטח המגודר בפיתחת-רפיח ושהדבר כרוך בעקירת מטעים שעודם קיימים שם? ואם זה נכון, על סמך מה ניתנה הוראה כזאת לאחר שפה בממשלה...

תת אלוף ש. גזית:

על עבודה זו איני יודע. אבל ניתנה הוראה ביחס לעבודה ב"שדות ב'" שחלקו נמצא בשטח המפונה והמגודר. אבל יש שם סיבוך. מתברר כי המיקום של שדות ב' מונח על שדה-מוקשים מצרי ישן וכל יום מוצאים שם שוב ושוב מוקשים. יש שם הרבה עבודות-עפר. שם עובדים בולדוזרים, אבל לא החל ביום חמישי זה. מעבר לזה לא נעשה שום דבר.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

אבל האם עוקרים מטעים?

תת אלוף ש. גזית:

באזור שדות ב' יש מטעים דלילים מאד.

שר הבטחון מ. דיין:

האם אין זה אזור שנחפס ב-1969?

תת אלוף ש. גזית:

מבחינת התפיסה והגידור כן. חלק משדות ב' נמצא

מעבר לגבול הגדור הזה של 1969.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

השאלה היא: האם נעקרים מטעים?

שר הבטחון מ. דיין:

נניח שכן. אני מכיר באופן כללי את השטח. על העובדה שעוקרים מטעים בשטח החדש קראתי היום ב"על המשמר". אבל השטח של שדות ב' מיועד להתיישבות והוא נתפס בשנת 1969. הוא אושר להתיישבות, אם כי איני יודע מתי. יכול להיות שנשארו שם מטעים ושוקרים שם מטעים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

חשד פלד רוצה לדעת: האם זה קשור עם הפינוי

האחרון?

תת אלוף ש. גזית:

לא, אין זה קשור עם הפינוי האחרון.

חשד לקליטת העליה נ. פלד:

האם עוקרים מטעים שזכדו על-ידי אלה שישבו שם עד עכשיו? זוהי נקודה מהותית.

תת אלוף ש. גזית:

אין לי למעשה אינפורמציה על-כך ואני מוכן לבדוק זאת. באזור שדות ב' יש מטעים דלילים והשטח נתפס בשנת 1969. אם עכשיו באופן קונקרטי עוקרים שם מטעים או לא, איני יודע כרגע.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

אני מבקש שתוך כדי התפיסה תיפסק עקירת מטעים.

שר החקלאות ושר הפיתוח ח. גבתי:

אם השטח מיועד לשדות ב' והשטח פונה ב-1969, צריך לתכנן את המקום להתיישבות ואין להשאיר שם 100 או 150 עצי שקדים דלילים או עצי קיקיון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם זה שטח שפונה ב-1969, מה התחדש עכשיו?

השר לקליטת העליה נ. פלד:

התחדש שעד עכשיו לא נעקרו המטעים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

כי עד עכשיו לא הגיעו לתכנון. זוהי סימפוזיה בלתי-גמורה. זהו הרקע. על הרקע הזה מופיע עכשיו כל דבר. כאן מופיע שאין איש פחות נאמן למדינת-ישראל מאשר אלה היושבים ליד השולחן הזה. אחד אומר שיש להחזיר כל מה שצויה רוצה כי יחזירו. קם אחר ואומר: אבל בתנאי שלא ינשלו אף יהודי אחד. זהו הרקע. והרקע מביא לידי-כך שאורי אבנרי יכול לסדר הפגנה של 1000 איש, כולל ערביי נצרת ואנשי רק"ח, אבל יחד אתו פועלים לא רק אנשי רק"ח

אלא "יהודים טובים". זהו הרקע. אם היתה החלטה בשנת 1969 לתפוס את השטח ואחרי-כן היתה שם החלטה להקים ישוב "שדות ב'" - אין אני יודעת מה יש שם ומה אין שם, גם גזית אינו יודע - אין לזה כל שייכות לרקע. חשר פלד, הלוואי שאתבדה, אבל הרקע שהתהווה הוא שאנחנו צריכים לקום ולעקור ממשקיננו, גם אתה מהמשק שלך, אולי אני מתל-אביב, לעת-עתה לא.

תת אלוף ש. גזית:

מרמת-אביב כן.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

היתה שם שייך מוניס.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זהו הרקע האמיתי. יש אנשים שמפחדים להסתכל בו,

אבל זהו הרקע.

חשר לקליטת העליה ג. פלד:

תרשי לי בנקודה זו לא להסכים אתך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה לא ענין של הנקודה הזאת.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

אולי אין כל-כך הרבה נקודות מפרידות, אבל
בנקודה זו איני מסכים אתך שזה עומד במישור זה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם הולך בחור - ואין הוא מאנשי "שית" או מאנשי
"העולם החדש" - להחתים שייכים על מתן יפוי-כוח ללכת לבג"ץ, הרי זהו הרקע. מה
אני יכולה לעשות? אבל זהו הרקע.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

כאשר חיים חפר בא אליך עם מתי מגד, הרי זה
איננו הרקע. אמנם זהו הרקע, אבל לא הרקע שאת דיברת על אודותיו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אתה שכחת את המקמה של חיים חפר על גולדמן.

השר י. גלילי:

לפי חיים חפר אתה יושב יחד אתי בממשלה, שעשזה

מעשי נבלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הוא לא, הוא התנגד.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

אבל ישנה אחריות קולקטיבית.

השר י. גלילי:

אם כן, לפי האחריות הקולקטיבית זוהי ממשלה

העושה "מעשי נבלה".

ראש הממשלה ג. מאיר:

פה צריכה להיות סיסמה "נבלה וחרפה". אני זוכרת
מה כתב בסוף המקומה ולא התבייש. "דרך-אגב דרישת-שלום מהבחורים בתעלה."

עקרו עצים. האם נישלו את מישהו? אז דיבר על
נסיעה של גולדמן כדי להפגש עם איזה שמרוט במצרים, נסיעה שלא היתה מתקיימת
בלאו-הכי. זכותו היא להגיד מה שהוא חושב. איני יודעת אם זכותו להגיד "נבלה"
על המעשים שלנו. אבל זהו ענין של טעם.

- - - - -

./.

ראש הממשלה ג. מאיר :

תת-אלוף גזית בדק את ענין רפית, ואלה הם

הפרטים :

פרט לעבודות בשדות ב', אין שום עבודה בשטח.
בשטח שדות יש גם קצת עצי שקדים. המבצעת היא מחלקת ההתיישבות, באמצעות הקבלן של משרד השיכון.

846. סקירה מדינית

שר החוץ א. אבן :

עם הדין-וחשבון הקצר על יארינג מספר הערות
קצרות על העמדה האמריקאית, כפי שהאמריקאים מסבירים אותה לכל-מיני גורמים במרכז האו"ם ובבירות.

הדיווח על יארינג יהיה קצר, וגם זה בקושי, כי
קשה למסור גם דין-וחשבון קצר על לא כלום. הבעתי לפני הממשלה לא אחת את
הערכתי, שבואו של יארינג לניו-יורק הוא מאורע חסר חשיבות ומשקל, שאיננו צריך
לגרום לשום התרגשות או להביא אותנו לשמץ של תמורה בעמדה שלנו - לא בכיוון של
ויתור ולא בכיוון של הקשחה. ברוח זו הנחיתי את השגריר תקוע, בידיעה של
הממשלה, גם לפני וגם אחרי בואו של יארינג; לאמור, שהוא יהיה צמוד למסמכים

קודמים, בעיקר לתזכיר של ה-26 בפברואר, לדברים שהושמעו באזני יארינג במגעיו האחרונים. כל דיון על מה עלינו להשיב ליארינג, איננו מתעורר, וזה מטעם פשוט, כי יארינג איננו שואל אותנו שום שאלה ואיננו מבקש מעמנו שום תגובה.

הדברים המהותיים שהוא אמר הם כדלקמן: שהוא ייצא מניו-יורק ב-15 באוגוסט, ואם ישחק לו מזל - ב-11 באוגוסט, אלא אם כן שר החוץ המצרי יאמר לו משהו חדש ושונה לעומת מה ששמע מהשגריר המצרי, ויש לו יסוד להניח שלא ישמע שום דבר חדש ממוראד ראלב. הוא מוטר לנו רשמית, כי שוחח עם הנציג המצרי ומחברר כי אין שינוי בעמדת מצרים. מצרים מוכנה לדון בכל סעיפי החלטת מועצת הבטחון 242, אך אינה מוכנה לדון בויתור על שטח.

אני מבקש את הממשלה לשים לב לניסוח: הם אינם אומרים שאינם רוצים לוותר על שטח, הם אומרים שאינם רוצים להביא את הנושא הזה לדיון.

תקוע, על פי הצעתי, מסר ליארינג את נאום ראש הממשלה המפרט את גישתנו לנושא שליחותו וגם לגבי ההיסטוריה של שליחותו; לאמור, המכשולים שגרמו למעשה להכבדה. יארינג סיכם כי הוא מוכן לומר לנו, כי המנדט שלו הוא החלטת מועצת הבטחון 242, אבל הוא איננו מוכן לומר כי החלטת העצרת והתזכיר מ-8 בפברואר 1971 אינם קיימים בשבילו; לאמור, שהוא למעשה מנציח את המבוי הסתום ואיננו מגלה שום אמונה, שאפשר, בשלב זה על-כל-פנים, להחליף ממנו. הוא אמר, שעיקר תפקידו בניו-יורק הוא לשוחח עם ולדהיים היוצא כבר ב-9 בחודש ולהכין דין-וחשבון לעצרת, אך לא סוכם מתי יוגש הדין-וחשבון הזה. תקוע אמר לו כי אין בעמדתנו שום צורך בדין-וחשבון. על-כל-פנים בזה למעשה מסתכמת השיחה.

תקוע שאל אותנו עוד שתי שאלות. הממשלה תזכור כי בהיותו בירושלים הצענו לו שתי הצעות: א) שינסה לזמן את הצדדים; ב) שיעסוק במחרום של השבויים כצעד לקראת שיפור האווירה.

על המשא-ומתן הישיר הוא אומר, כי מצרים לא תסכים לכך, כי לישראל יש תנאי של אי-חזרה לגבול הקודם. יארינג איננו מבקש הצהרה כזאת, כי ישראל תחזור לגבול הקודם, אבל בלי הצהרה כזאת הוא איננו סבור שמצרים מוכנה לבוא למשא-ומתן ישיר. אשר לענין השבויים, הוא לא עשה ולא כלום, אבל הוא אמר שהוא יבחר לו את המועד להביע התעניינות בנושא.

בהביאו את הדברים הללו השגריר תקוע מסכם: אם נתמיד בעמדתנו ולא נשנה שום דבר, יש סיכוי שהביקור הזה של יארינג יסתכם באופן שיגרתי וללא גרימת נזק. ההנחה שהיתה לתקוע היתה, שהדבר יסתיים ללא גרימת נזק, כי לא היתה הנחה ששליחות הזאת יכולה לקדם משגו.

אלה הם הדברים. ייתכן שלא תהיה שיחה נוספת עם יארינג. אנחנו לא ניוזם אותה. ייתכן שהוא ייפגש עם תקוע או יזמין אותו לאחר שיפגש עם שר החוץ המצרי העובר בניו-יורק מחר-מחרתיים.

אני מקווה כי הממשלה תסתפק בשמיעת הדין-וחשבון ולא תקיים דיון בפרשת יארינג, כי כל הודעה שאנחנו מקיימים דיון יכולה רק לשבש את הסיכוי להיפטר ממנו השבוע על-ידי יצירת רושם שאנחנו בכל-זאת מעיינים בעמדתנו וחושבים על הכנסת שינויים בה. דעתי ודעת תקוע היא, שאם אנחנו עומדים היכן שאנחנו עומדים, ייתכן מאד שכל השלב הזה יעבור בלי חמורה. בלאו-הכי אנחנו עומדים על תזכירנו מה-26 בפברואר 1971. הרי ראש הממשלה התחייבה לכנסת שאין אנו משנים אותו תזכיר. עיינתי באותו תזכיר מחדש ומצאתי כי הוא מפרט בבהירות גם את העקרונות החיוביים המתקבלים על דעתנו וכן את הדבר שאיננו מתקבל על דעתנו; לאמור, חזרה לגבולות הקודמים. זהו הדבר היחיד שהוא שולל, ושום שליטה אינה בחינת שלילה במשא-ומתן; לאמור, במשא-ומתן שום דבר איננו מוצא. אני חושב שניסוחינו ומסמכינו, אם אנחנו נתמיד בהם, עומדים יפה במבחן של המציאות הזאת.

נושא שני: מצרים פנתה הפעם לחמש המעצמות ותבעה עזרה להבטחת המשכנה של שליחות יארינג; בשפה פשוטה: הם מבקשים איזו הודעה משותפת של החמש שתשיג גיבוי לשליחות יארינג. ארצות-הברית מתנגדת לכך מטעמים שאפרט. הבריטים מוכנים לסוג של הודעת ניקסון-ברז'נייב במוסקבה. ביחס לברית-המועצות אין יודעים.

שר התיירות מ. קול:

מה פירושה של הודעת ניקסון-ברז'נייב?

שר החוץ א. אבן:

אומרים שהם בעד דברים טובים, בעד שלום, בעד שליחות יארינג. זהו, אבל בלי פירוש ובלי פירוט. אשחקד הציעה ברית-המועצות נוסח שאפילו צרפת לא רצתה אז לחמוך בו. אבל פה הבעיה היא למעשה ארצות-הברית-ברית-המועצות. ארצות-הברית אמרה שהיא לא תשתתף בשום הודעה משותפת. על-כן אני רואה את ההודעה המשותפת כמחוסלת. נוסף על-כך שגם האחרים, אפילו היו מסכימים על סגנונה של ההודעה, מעולם לא היו יכולים להגיע להסכם על הרכבה של ההודעה. אשחקד לא יכלו לעשות זאת, כי ברית-המועצות מציעה בכל הודעה מה שהיא מציעה: פינוי לאלתר מכל השטחים וכדומה. אבל פה העמדה האמריקאית היא כה איתנה, שהתחילו לדון במקום זה באפשרות של הודעות נפרדות. חוששים שהללו רק ידגישו את הניגודים. בלאו-הכי אומרת כל ממשלה בביתה משהו על יארינג בזמן האחרון.

אבל תוך כדי ההתרוצצות הזאת ועקב הבקשה המצרית היתה ארצות-הברית חייבת לבוא במגע עם גורמים רבים, גם גורמים באו"ם, גם אתנו וגם עם מצרים. על-כל-פנים ברור שלכל אחד היא אומרת שפה אחת ודברים אחרים, אם כן, לא אייחס את הדברים הללו לשום פגישה מיוחדת. היא אומרת להם את הדברים הללו: הנסיון של חשנה הקודמת מחזק את השקפת ארצות-הברית, שצה שנחוץ זהו מהלך של משא-ומתן, שבו מעורבים הצדדים עצמם. הם מוסיפים שלפי הערכת ארצות-הברית שיחות הקירבה ללא תנאים מוקדמים מהוות את הדרך הטובה ביותר לקידום משא-ומתן, וארצות-הברית עדיין עומדת נכונה להגיש את שירותיה הטובים. לרגל הדאגה המצרית, שמא הסדר-ביניים הוא הסדר שיהיה מוקפא לצמיתות, מפנים האמריקאים חשומת-לב לנאום ראש הממשלה, בו נאמר שאין אנחנו רואים הסדר זה כהסדר הסופי. הם בעיקר מדגישים שארצות-הברית לא תגלה יוזמה. הם משתמשים אפילו בנוסח, שהאינטרס של האמריקאים בהסדר מדיני איננו יותר גדול מהאינטרס של הצדדים עצמם. היא מוסיפה פה ניסוח חשוב, שארצות-הברית אינה מסכימה שקיום של משא-ומתן הוא דבר שמעמיד את המצרים במעמד נחות. ארצות-הברית אינה סבורה כי עצם קיום של משא-ומתן הוא ויתור מצרי. הם שמו לב לכך שיארינג חידש את פעולתו. אם יוכל לגשר על פני הפער - מה טוב. אבל הם אינם סבורים שיש לו סיכוי לכך, וזה בגלל הפער הגדול בין עמדת הצדדים, שלפי ארצות-הברית רק משא-ומתן *ONLY A PROCESS OF* *NEGOTIATIONS IN WHICH THE PARTIES ARE INVOLVED* (אין הם משתמשים בביטוי *DIRECT*) - יכול לצמצם את הפער. ארצות-הברית אינה רואה שום טעם בהודעה של האו"ם על גיבוי שליחות יארינג, שהרי ידוע כי המכשול לכך זוהי העמידה המצרית על תזכיר יארינג מה-8 בפברואר והחלטת העצרת לעומת העמדה הישראלית שמנדט יארינג מבוסס רק על החלטת מועצת הבטחון 242. כך מגדירה ארצות-הברית את הפער. היא אינה אומרת מי צודק ומי אינו צודק, אלא שישראל אומרת שישנה רק החלטת מועצת הבטחון 242, מצרים עומדת על-כך שיצורפו לזה גם החלטת העצרת וגם תזכיר יארינג מה-8 בפברואר 1971. המסקנה של ארצות-הברית היא שרצוי להשלים עם המבוי הסתום הזה ולנסות להתקדם דרך הסדר סואץ. ארצות-הברית אינה סבורה שפגישות של חשתיים או של הארבע יובילו לאיזה דבר מועיל. זוהי עמדתה. שד החוץ רוג'רס יבוא לעצרת ויעמוד לרשותו של כל מי שירצה לדבר עמו. כך הם מדברים בצורה אחידה לכולם - בצורה ובנוסח שאינם יכולים לעורר את מורת רוחנו בכלל. ואין ספק שהעמדה הזאת תורמת לאווירה של השלמה עם הקפאון המורגש בשיחה עם יארינג.

אני רוצה רק להעיר הערה אחת על ענין, שצל אודותיו שאל אותי שר אחד לפני הישיבה, והוא: לוב-מצרים. אני מפנה את תשומת-לב הממשלה לעובדה שכל מה שטוכם בין מצרים ובין לוב אינו החלטה להקים איחוד, אלא מה שקראו (וזו היתה פשרה) צעדים (חודאוועווע) להתקרב לאופק. תמיד מתקרבים לאופק. הצעדים הללו הם ועדות על חינוך, על מטבע, על כלכלה, על הכעיות הקונסטיטוציוניות ועל-מנת שב-1 בספטמבר 1973 יבואו כל הדיווחים הללו לידי הערכה ולידי הכרעה.

עיינתי שוב בכל הפדרציות והמאמצים של איחוד (איתחד) וזה כל-כך מעורפל שלדעתי אין לנו שום סיבה להתנבא, האם יקום הדבר הזה ומתי יקום. יש בינתיים הדבר המשונה שהלחץ היה של לוב, אם כי המרוויחה לכאורה היא מצרים, במידה שמדובר על השתלטות שווה על כל המשאבים. ויש גם מורת-רוח סורית על-כך שהיא מוצאת מכל התמונה הזאת.

יש כמה בעיות ביניים לגבי מעמדה של לוב. קודם-כל צרפת, שהיא התחייבה כי היא לא תשלח נשק למדינה מבין המדינות המעורבות בקרבות ב-1967, אבל יש לה יכולת אקרויטית כמעט לסגל את רצונה למכור את הנשק לכל מצוא, ואין ספק שהיא תוסיף למכור את הנשק. התירוץ עכשיו הוא, שכלל לא ברור אם האיחוד הזה יקום, ואפילו אם יקום לא ברור אם יש באיחוד הזה האיחוד של הצבאות; היינו, עד כדי כך ששיגור מיראז'ים ללוב פירושו שיגורם למצרים, שאפילו הנטייה שגא בכל-זאת הצטרך לעמוד צרפת בפני מאמץ שונה בספטמבר 1973, מביאה לידי מאמץ לסיים ולהחיש את עיסקת המיראז'ים לפני ה-1 בספטמבר 1973. אני בטוח שאין בממשלה מי ששכור גם אחרי ההודעה הצרפתית, שהם לא ימכרו את הנשק ללוב. אבל לנו ברור - וכך מדגיש השגריר בן-נתן - שלא צריכה להיות לנו שום אשליה, והרצון של צרפת למכור את הנשק יתגבר על כל הסיבוכים המשפטיים והאחרים.

המצב בבריטניה הוא מסובך יותר, כי שם בכלל אין אמברגו, לכן אין שום צורך בהכרעות עקרוניות. אך הם ראו צורך להזמין אותנו לשם ולומר שראלב עורר בקהיר עם השגריר הבריטי נומאנט את הבעיה באופן כללי ביותר וקיבל את התשובה שטר אלכס (?) יום, כאשר באו למחות בפניו על מכירת הצוללות לישראל, אמר שאין שום אמברגו מצד בריטניה, שכל בקשה נשקלת לגופה ושכקשה מתקבלת או נדחת לפי הכלל אם יש בה משום ערעור מאזן הכוחות אם לאו. ואם משהו אינו מגיש תביעה מפורשת לבריטניה - אין לבריטניה עמדה עקרונית בענין זה. מצרים לא הגישה שום בקשה נפרדת, אם כי היא קונה דברים בבריטניה. אותו פקיד בריטי אמר כי בריטניה אינה מתכוונת בלאו הכי למכור למצרים צ'יפטיינים או מטוסים. צ'יפטיינים אין היא מתכוונת למכור להם מטעם פשוט, כי מלך אירן הזמין אצלם 800 צ'יפטיינים. חשבתי כי יש כאן שגיאה ומדובר על 80. כי מה הוא יכול לעשות עם 800 צ'יפטיינים? אבל כנראה הוא יכול. זה פנטסטי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

נסה לתת אותם לצה"ל.

שר החוץ א. אבן:

הצ'יפטיינים יהיו אולי מוכנים ב-1977. אפילו יקבלו הבריטים את התביעות של המצרים, התמונה המתקבלת היא שאין למצרים תחליף לנשק הסובייטי פרט אולי לגבי דברים שוליים. לכן אין להניח שהיא תינתק לחלוטין מאספקת הנשק הסובייטי. אפילו מצאו באירופה מקום לחשלים איזה חור, אין זה נוגע לדברים המרכזיים.

שר התיירות מ. קול:

מה שאגיד עכשיו אני אומר בלב כבד, אבל אני רוצה לומר שכשר בממשלה אני מרגיש קשה מאד מסביב למה שנתפרסם על הוויכוח שבין השגריר רבין ובין משרד החוץ. אתמול ישבתי והקשבתי לתכנית הטלוויזיה ועמעמתי שהיה ויכוח על אופציות שצריך לסגור בפני מצרים, ושיארינג צריך להזמין רק את הצדדים לשיחות. נדמה לי שפעם הצענו לו את הדבר הזה. כשר בממשלה, כחבר בגוף החשוב הזה, אני פשוט מרגיש את עצמי לא נוח. אני מדבר בצורה מאופקת מאד.

אני שואל את ראש הממשלה ואת שר החוץ: מה אפשר לעשות כדי שהוויכוח הזה ייפסק? אין זה ויכוח פנימי בינינו. זהו ויכוח המתנהל מעל דפי העתונות ומעל גלי האתר והטלוויזיה. אתמול היתה תכנית שלמה מוקדשת לנושא הזה, כאילו יש חילוקי-דעות איך לטפל ביארינג, האם כן להפגש אתו או לא להפגש אתו, מה להציע לו ומה לא להציע לו.

קצרה בינתי מלהבין את הדבר הזה. אני פשוט

שואל.

השר י. גלילי:

אני הייתי מציע לידידי השר מעזה קול, לעצמי ולכולנו לא לפתוח בדיון על הנושא הזה בממשלה, וזה מתוך הנחה שראש הממשלה ושר החוץ יעשו את שנתון כדי לא להוסיף "מזון" לתופעה העצובה הזאת. איני יודע כמה דיון כאן יכול לסייע לדבר. איני מניח שחשך קול רצה שיהיה כאן דיון על הנושא.

שר התיירות מ. קול:

לא הצעתי דיון.

השר י. גלילי:

אני מציע לומר כי ראש הממשלה ושר החוץ מוסמכים לדון בזאת, וחזקה עליהם שידונו בזאת כדרוש.

ראש הממשלה ג. מאיר:

תהיה זאת הגזמה אם אגיד שזה מרענן מה שקרה בימים האחרונים בעתונות ובכלי התקשורת. אנסה לטפל בדבר יחד עם שר החוץ, אבל איני שמה לכך.

847. הפרסומים בדבר "שי" של חצי מיליון לירות לבעלי בית-החרושת "ליבר"

ראש הממשלה ג. מאיר:

בימים האחרונים הופיעה בעתונות ידיעה כפי שהופיעה - לא הייתי נוכחת באותה פגישה - שמזכיר ההסתדרות אמר כי ניתן שי על-ידי הממשלה בסכום של חצי מיליון לירות ישראליות לבעלי בית-החרושת "ליבר". אני מודיעה כאן בצורה ההחלטית ביותר שאין לדבר שחר.

לולא פחדתי להכנס ללכירינט של עניינים, שעסקו בהם באותו זמן אולי עם עשרות מפעלים, בתוך זה מפעלי הסתדרות והתיישבות וכל-מיני דברים, הייתי מוסרת כאן פרטים. אני מציעה לא לעשות זאת עכשיו. אבל בנקודה הזאת של הישי"א אני מוכרחה להגיד שאין לזה שחר. אני מוכרחה להגיד זאת, כי לאחר ששר האוצר הואשם בפומבי על מתן שי לאיזה גורם שהוא - אם על חצי מיליון לירות או על 5 אגורות - לא ייתכן שתהיה ישיבת הממשלה ולא יישמע בה הדבר הזה בצורה ההחלטית ביותר שאין לדבר הוזה שחר.

848. שירותי בריאות ביהודה ושומרון

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש ערעור של שר הבריאות ושר החוץ על ענין הסדרת הגשת עזרה רפואית לתושבים ביהודה ושומרון. אולי נשמע תחילה את ההצעה ואחרי-כן נשמע את הערעור.

תת-אלוף ש. גזית:

מעולם לא היה ביהודה ושומרון חוק ביטוח בריאות לכלל האוכלוסיה. אבל היה קיים חוק ביטוח בריאות ירדני שהוחל רק על עובדי הממשל והרשויות המקומיות. החוק הזה בירדן חוקק סמוך מאד למלחמת ששת הימים, ובעצם לא הגיע לכלל מימוש. אנחנו מצאנו אותו כחוק, אבל הוא לא הגיע לכלל הפעלה ממשית. פרט לכך כל תושב באזור, שנוקק לשירות בריאות ממלכתי - השירות הוא בעיקר ממלכתי - חייב לפי החוק בתשלומי האגרות חשונות בעד הטיפול בעזרה הרפואית שהוא מקבל. גם כזה היה עד היום ביצוע מפגר, הייתי אומר, שזה במידה רבה באשמתנו. הביצוע הזה מותנה מצד אחד ברופאים הערביים המקומיים. מנהל בית-חולים ערבי או מנהל לשכת הבריאות המקומית או אנשי משרד הסעד המקומיים היו עושים יחד עם האחרים סידורים, שבעצם לא גבו כמעט אגרת-בריאות מאיש. הוא היה בא ואומר "אני מסכן" (אנא חרף), והרופא המקומי היה מוסמך לתת לו שירות רפואי חינם.

הסכומים שגבינו בפועל בשנה היו אפסיים. אולי הגיעו לסכום של 200,000 לירות לשנה. שקלנו מספר פעמים את ההפעלה של התקנות, הן ביחס לביטוח עובדי הממשל והן ביחס לגביית האגרה.

לפני כמחצית השנה הוחלט לגשת סוף-סוף לענין הזה ברצינות. ההרגשה הכללית היתה שהאווירה בשטח נוחה היום כדי להכנס לענין. לפי התכנית הכוונה היתה להתחיל לפני בחורש להפעיל את התקנות שאמרו כך: קודם-כל נתחיל לגבות ברצינות או לנכות מהמשכורות של עובדי הממשל את האגרה המגיעה מהם, ובמקביל נתחיל ללחוץ על התושבים לשלם את האגרות השוטפות על הוצאות הטיפול השונות ונקבע לצורך זה, שתושב לא יקבל שירות רפואי חינם אלא אם כן יש בידו תעודה מאושרת של לשכת הסעד האומרת שהוא עני ואביון ושאינו בידו לשלם.

(עד כאן רשם י.מ. מכאן א.א.)

לא נשאר את הדבר לפי ההחלטה של הרופא בדרג בית-החולים או המרפאה המקומית שיחליט מי נזקק ומי לא נזקק. אגרות הבריאות שנקבעו הן בשלב זה נמוכות מאד. גם מה שאנחנו מתכוונים לגבות מן האוכלוסיה לא מכסה את ההוצאות בפועל. אולי רק אוריינטציות של כמה סכומים: עקירת שן - 2.5 לירות; סתימת שן - 2.5 לירות. מי שקיבל טיפול דומה לאחרונה בישראל - אני מתאר לעצמי ששילם בוודאי פי עשרה.

שר השיכון ז. שדף:

עקירה אפשר לקבל חינם.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

במשדר השיכון.

סגן ראש הממשלה ושר התינוך והתרבות י. אלוז:

יש לו ציוד מיכני.

נתן אלוף ש. גזית:

לפי הסדר זה ברור שניתקל בחוסר שביעות-רצון מצד האוכלוסייה. אבל בבדיקה עם כל הגורמים הגענו למסקנה שמוטב לעשות זאת היום, כי ככל שנדחה את הביצוע - חוסר שביעות הרצון רק יגבר ולא יעזור לנו מאומה. מצד שני, כניסה רצינית לנושא זה עשויה לתת לנו גבייה לא מבוטלת לשיפור שירותי הבריאות בכלל, והערכתנו היא שאנחנו עשויים להגיע לכשני מיליון לירות גבייה מן האגרות הללו, בגובה הנוכחי של האגרה.

ברור שההסדר הזה לפי ההגדרה חייב לחול גם על כל הפליטים. כלומר, פליט שמצבו הכלכלי טוב - ישלם את שתי-וחצי הלירות עבור עקירת השן. פליט שהוא מקרה סעד, תהיה לו תעודה שהוא מקרה סעד. לא אקס-אופיציו, בתוקף היותו פליט, אלא משום שמצבו הכלכלי קשה. והוא יהיה פטור מן התשלום.

ברגע האחרון ממש פנו אנשי סס"ת למשרד הבריאות, למשרד החוץ ולכל הגורמים, ואמרו: אנא עכבו את רועה הגזירה; אנחנו תובעים שתשחררו את כל הפליטים מן הדין הזה - לפליטים בתוקף היותם פליטים מגיע שחרור.

אגב, גם לפי אונרר"א המושג של "פליט" איננו חל על כל מי שהיה בשנת 1947 תושב ישראל הקטנה, אלא לפי הגדרתם כל-מי שרשום אצלם כפליט הוא פליט. כלומר, כל תושבי הקו הירוק שקיבלו סעד מאונרר"א - דינם כדין פליטים, ולכן גם הם נכללים בהסדר הזה. להם יש רשימה של 370 אלף נפש, שאם היא קיימת בפועל - זה למעלה מ-50% מכלל האוכלוסיה של יהודה ושומרון.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלוז:

תושבי הקו הירוק לשעבר?

תת אלוף ש. גזית:

לא, יהודה ושומרון. כל תושבי הספר שם קיבלו סיוע מאונרר"א כתושבי ספר, ובתוקף זה גם עליהם צריך הדבר לחול.

בדיון אצלי לפני שבועות מספר החלטנו לעכב כרגע את ביצוע ההפעלה, עד שנושא זה יובא לדיון כאן, בעיקר משום שאנחנו, אנשי הממשל, הגענו למסקנה שהתחיל בהפעלה זו מבלי לקבוע מראש היא חלה על סו"ת יהודים את הענין, הן בגלל היקף הבעיה והן בגלל התקדים, שאחר-כך יהיה קשה מאד להתחיל את הענין על אנשי סו"ת. לכן ביקשנו להקפיד את הענין עד להחלטה, ובקשתנו היא להפעיל את התכנית משהיא חלה על כל אנשי סו"ת. אנחנו מוכנים להתקשר עם אונרר"א בדבר ועדה משותפת שתקבע מי זכאי לקבל את השירות חינם.

שר החוץ א. אבן :

אני יוצא מהנחה שהצעדים המוצעים הם מוצדקים, אולם לרגל ריבויים של נושאים הנוגעים לנו ולערכים בזמן האחרון ולהשלכה של הדבר עכשיו אני מוכרח לומר, כי מה שייוודע ויפורסם הוא שיש חיכוך עם ססו"ת. דבר זה לפעמים הוא בלתי-נמנע. אבל על הנושא הזה, שאנחנו מטילים על פליטים תשלומים שלא היו מוטלים עליהם קודם? כלומר, עובדתית אי-אפשר להכחיש שיש כאן תביעה מסוימת מפליטים, שאנחנו יודעים לפעמים מה מצבם, לדברים שלא היו קודם. אינני חושב שהאווירה טובה עכשיו, בצפיפות האחרונה של פרשיות, להעלות את הדבר הזה ערב הדיון הבינלאומי על ססו"ת ועל תקציב. לאמור, יש גם מעמד שדברים כאלה צריכים לבוא לידי ביטוי. כשיהיה דיון על ססו"ת ועל התקציב - יוכנס הגורם הזה שישראל רוצה לגרוף מהפליטים כספים שלא גרפנו קודם-לכן.

שר העבודה י. אלמוגי :

אבל נדמה לי שקודם אסור היה להם לעבוד ולחשכר,

עכשיו מותר.

שר החוץ א. אבן :

גם אם ההנחה היא שאפשר להצדיק את הדבר הזה, אני מציע שלא נקיים אותו עד לגמר הדיון על התקציב שלהם. וזאת לא הייתי מציע אלמלא השורה הארוכה של עניינים שלדעתי עיוותו את המציאות לגבי מצבם של הערכים והיחסים עם הערכים ומדיניותם כלפינו.

על כן, אם הדבר הזה איננו מן הרחופים ביותר מבחינת שירותי הבריאות, הייתי מעדיף לא להכניסו לבירור בינלאומי גדול על התקציב של סט"ת. דווקא עכשיו יצאנו ממערכה ב-W.H.O., כשהיננו את המיתקפה שהיתה לצערנו על יסוד רצון לקבוע שכאילו גרמנו להרעה במצבם הבריאותי או בשירותי הבריאות של פליטים.

מכל האמור אני אינני חושב שזאת השעה להביא את

הדבר הזה לידי מיקוד.

שד הבריאות ו. שם-טוב:

אני חושב שהנושא של אספקת שירותי בריאות לאוכלוסייה בשטחים ראוי לדיון בממשלה. אנחנו מתקרבים למצב שהדיון יהיה הכרחי. כי מדי יום מחמיר המצב של שירותי הבריאות בין אוכלוסיית השטחים בחשואה עם מה שהיה ב-1967. לפני ימים אחדים קיבלתי מספר. לא בדקתי אותו, אבל לפיו אנחנו מוציאים 17 לירות לנפש לשירותי בריאות בשטחים לשנה. התקציב מבוסס על 17 לירות לנפש לשנה לשירותי הבריאות, בממוצע. ובשדאל - 317 לירות לנפש לשנה. מבחינת המבנים ומבחינת הציוד לבתי-החולים שלהם, מבחינת המחסור במרפאות - המצב ממש קטסטרופלי. כמעט שאין מכון רנטגן ראוי לשמו. המרכז הרפואי ובית-החולים בשכם נמצא במצב מביש ממש. בזמן האחרון אספנו ציוד מיושן מישראל, שלא היה בשימוש, והעברנו אותו לשם. הוא נתן פתרונות זמניים. בינתיים גם הוא התיישן, ויידרשו לנו סכומים רציניים ביותר כדי לקיים את הרמה שהיתה פעם מבחינת שירותי בריאות בשטחים.

זהו איפוא נושא לשיחה עם שד האוצר לקראת התקציב

הבא. אני עומד להעלות תביעות של כמעט הכפלת התקציבים, אם רוצים לקיים רמה כלשהי של שירותי בריאות.

לגבי ההצעה הקונקרטית, אני עוד חי תחת הרושם של המצב בג'נבה, בארגון הבריות העולמי. יש רגישות רבה בנושא הזה, וכל שינוי מבחינת גביית כספים, אספקת שירותים חנם, יתפרש מאד לא טוב, ונעמוד במיתקפה של ידידים ואוייבים בארגון הבריות העולמי בשנה הבאה. אילו ביצענו את החוק לביטוח בריאות, חוק ירדני שלא בוצע או לא הוגש לפני 1967 - ייתכן מאד שהיינו מגיעים לאיזו תכנית כללית של גביית סכומים ואגרות מכל האוכלוסיה, תמורת אספקת מספר מסויים של שירותים. ייתכן מאד שהיינו גם מגייסים סכומים משמעותיים יותר, ואז יכולנו לפעול על סמך חוק ירדני שהיה קיים אלא שהירדנים לא הספיקו להפעילו.

אילו יכולנו אפילו לבצע גבייה חלקית של האגרה הזאת, מבלי להיכנס לעימות עם סס"ת והפליטים - גם את זה אפשר היה להסביר יותר בחוק. אבל שינוי המצב הקיים לגבי הפליטים לא יכניס לנו סכומים רציניים, והנזק עלול להיות חמור ביותר.

לכן אני מציע לא לבצע את זה עכשיו.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

בסך-הכל אני מסכים עם השר שם-טוב בדבר אחד: שאין מנוס מלהעלות את הבריות בשטחים. וסס"ת לא תעשה זאת. לא חשוב איך אנחנו מרמינים בלבנו את עתיד השטחים בחמש או עשר השנים הבאות, אבל לישראל אין מנוס אלא לשפר זאת לא רק בצד ההכנסה אלא גם בצד ההוצאה. ואני בטוח שגם בלי ההצעה הזאת היינו צריכים ללכת לקראת שיפור המצב בשטחים עצמם.

לגבי ההצעה עצמה, אינני חושב שהשר אכן צדק בזה שצריך להתחשב הרבה במה שאומרים. למעשה, מה שמוצע כאן הוא הצעה פרוגרסיבית ביותר, שכן יהיו לה שתי מיגבלות: כל אדם שאין לו - לא ישלם; מספיק אישור מאונרא"א בעביל לשחזר אדם מתשלום. ושנית - המחלות הטיפוסיות של אנשים עניים

בלאו הכי משוחררות מתשלום.

זוהי הצעה לגופו של ענין חיובית ביותר, שבאה להעלות את רמת הבריאות, להתחשב במצבם הסוציאלי של הנזקקים. דבר כמו תחנת האם והילד נדמה לי שמשוחרר מתשלום וכו'.

ביקשתי רשות הדיבור להעיר למעשה הערה אחת. אני חושב שמדינת-ישראל צריכה לשאוף להשתחרר עד כמה שאפשר מאונרא"א בשטחים שלנו. הגוף הזה מחזיק בעצם את הגרעין המאורגן העויין ביותר שיש על אדמת ישראל או ארץ-ישראל (או "ארץ הצבי"), בין הים לבין המדבר. מפני שכאשר אנחנו מדברים על אונרא"א - אנחנו חושבים על אמריקאים ועל אנגלים. למעשה המנגנון של אונרא"א מורכב מאלפי פקידים ערביים, שיותר משהם עוזרים לפליטים הם עוזרים לקיים את בעיית הפליטים. אפילו גוי אנטי-ישראלי כמו קוב דה-מורוויל היה לו שכל להבין שאונרא"א היא הגוף המנצית את הפליטים. אילו היתה העזרה ניתנת לחוסיין מצד אחד, לנו - אם אנו זקוקים לה - מצד שני, בלי המנגנון העצום של 8,000 או 9,000 איש, שמחעורר בכל בוקר כשהאינטרס העליון שלו זה לקיים את הסטטוס של הפליטים - היה הדבר עוזר הרבה יותר.

אינני מציע לעשות שום "BREAK" וסנסציה ועימות. אבל אם אפשר בהדרגה להשתחרר צעד אחרי צעד מאונרא"א - זהו אחד הדברים החשובים והמועילים ביותר לנו במליזציה של הפליטים ושובם לעבודה. בסך-הכל יש כבר היום מצב של עבודה מלאה. הפליטים משתכרים לא רע - מה שנקרא "פליט", כי למעשה הם תושבים לכל דבר.

שר החוץ א. אבן:

מה מספרם במחנות עמשי, ביהודה ושומרון?

חת אלוף ש. גזית:

64 עד 65 אלף.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

זה נכון. אבל נדמה לי שחלק מן המחנות, אלה הסמוכים לעיריות ולכפרים, הפכו להיות חלק של העיר עצמה. אם עיריית ג'נין מסכימה לחבר את מחנה הפליטים למים, לחשמל, וקראנו גם ששר הבטחון אמר לראש עיריית עזה: הגיע הזמן שגם אתם תתייחסו לפליטים כמו לבני-אדם ותפסיקו להחרים אותם - לאט לאט מתחילה תנועת אינטגרציה. מתחילה גם תנועת בנייה. אחד הדברים המעוררים בשטחים זה הבנייה בכפרים ובערים, יש תהליך שקט, הדרגתי, אבל בלתי-פוסק של נורמליזציה של חייהם, בגלל המדיניות של העלאת רמת-החיים ורמת-השירותים הסוציאליים בכל השטחים.

הן מבחינת אחריות ישראל לשפר את הטיפול הבריאותי בגדה ובעזה, שזוהי חובתנו הבלתי-מותנית, והן מבחינת המגמה להשתחרר לאט-לאט מהזרועות של אונרא"א - זוהי הצעה בכיוון הנכון, ואני מציע בהחלט לאשר אותה.

שר הבטחון מ. דיין:

על הבעיה של אונרא"א והבעיה של הפליטים, שהן שתי שאלות קשורות אבל לא זהות, הייתי מציע שהממשלה, אם היא רוצה לדון בזה, תערוך פעם דיון יסודי ומורכב.

לנושא הנוכחי, יש כאן למעשה שני מרכיבים. מרכיב אחד הוא שהפליטים עובדים. אונרא"א פנתה אלינו בירושלים בחביעה שניתן לה רשימה של כל הפליטים שעובדים, כדי שתמחק אותם מרשימת מקבלי הסעד. רק זה חסר לנו, שאנחנו נהיה מלשינים בפני הערבים; בין שאר הדברים שבהם נעודד אותם לצאת ממחנות הפליטים יהיה שאנחנו נאמר לאונרא"א, ואונרא"א (פרט למנגנון החמור שלה) תאמר: בטח, אחם רוצים לעבוד? למה תקבלו מזון? בכך רק תכה אותם. אם אונרא"א רוצה למחוק אותם מהרשימה - היא יכולה למחוק אותם מהרשימה; ילכו ויראו שכולם עובדים. אבל לא בהסתר, ולא אנחנו נעשה זאת.

מבחינה זאת אונרא"א יודעת שמצבם של הפליטים איננו כפי שהיה בעבר, שהיה צריך לתת להם שירות רפואי חינם כי לא עבדו. הם עובדים ומקבלים משכורות גבוהות. מדוע לתת להם שירות חינם? ולא מדובר על המערכת הרפואית של אונרא"א. הם נותנים להם חינם אותם רופאים ומרפאות שיש להם. אלא מערכת המרפאות הממלכתית של ישראל, שאנחנו משלמים בעד זה. שאנחנו לא ננכה בעד זה כסף? וכבר אמר תת-אלוף גזית: "פליטים" הם מחצית מספר הערבים שצריכים לקבל את השירות חינם. כולם עובדים, ולא נוכל לבוא למחצית השניה ולהטיל זאת עליהם. זה לא יסתדר.

אינני מאמין גם ששר הבריאות יצליח לקבל תקציבים כאלה מממשל המסים הישראלי כדי שיוכל באופן משמעותי לשפר שם את שירותי הבריאות. הדרך היחידה לדעתי, במציאות הקיימת, כדי לשפר שם את רמת הבריאות היא לקחת מהם תשלום. ציבור זה עובד, מקבל הכנסה גבוהה ואיננו משלם מסים, או כמעט שאיננו משלם מסים. הוא משלם מעט מסים, פרט למסי עקיפין. הוא משלם מסי עקיפין, כי הוא קונה את התוצרת הישראלית ומקבל לירות ישראליות. וכל מה שקונים אצלנו - יש לנו תורה לאל מסי עקיפין. אבל מסים ישירים גם לעיריות וגם לממשלה הם משלמים מעט, אולי פרט לטוחר שצריך לנהל חשבונות.

דווקא מי שרוצה איפוא לשר שם את שירותי הבריות מוכרח לדעת, במציאות הקיימת, למצוא דרך לגבות מהם כספים, ואז להסתדר עם האוצר כך שבסוף זה באמת יוקדש לשיפור הבריות. אחרת נעמוד במצב קשה. עוד כמה זמן נצטרך לדון בתקציב השנה הבאה. מה יהיה? יבוא שד הבריות ויציע להגדיל את התקציב למשרד הבריות, המיועד לשעזים, בסכומים ניכרים. הוא אומר מ-17 ל-317 לירות לנפש. ועכשיו הוא מציע לא לקחת מהם תשלום.

שד החוץ א. אבן :

מה צפוי שאפשר לקבל מהם במסגרת זו?

תת אלוף ש. גזית:

מהפליטים, או מכלל האוכלוסיה?

שד הבריות ו. שם-טוב :

מהפליטים.

תת אלוף ש. גזית:

לפי אונרא"א זה חצי מיליון מתוך שני מיליון, תלוי איך מגדירים "פליטים". אני מניח שאת האגרות נגדיל מהר מאד. קודם-כל רוצים להכניס את הענין לתלם, שגובים. אחר-כך - לדון על האגרה לגופה.

שר הבטחון מ. דיין:

אני בעד זה שנשפר שם את השירותים.

שר החוץ א. אבן:

אני מגיח שמיליון זה רק מהפליטים.

תת אלוף ש. גזית:

כן. 100 אלף זה סכום הרבה יותר קטן, אבל זה

ענין של אגרות.

שר הבטחון מ. דיין:

מדובר על מיליון, ואני רוצה לדבר על הצד המעשי,

העקרוני.

לא נוכל לתת שם חשמל, טלפון, מים ובניית
כבישים, בריאות וחינוך, אם הם לא ישלמו בעד זה. והם יכולים לשלם בעד זה.
אי-אפשר בכל עיר ועיירה וכבר שבאים לשם שיסבירו: שהממשלה תתן להם קו חשמל וקו
טלפון. תנסו להשיג קו טלפון היום בארץ, או להעביר קו חשמל בארץ. הציבור הזה
עובד, וקשה לנו להכניסו למסגרת זו של תשלומים. וכאן יש מעגל-קסמים: איננו
משפרים את השירותים כי אין תקציבים כבדים, וכדי לתת את השירותים צריך שוב כסף.
צריך לשבור את זה.

אני מבקש איפוא מאד מאד שלא לדחות את הדבר הזה, את גביית התשלומים. מפני שכפי שהוסבר, לא נוכל לגבות ממחצית האוכלוסיה ומן המחצית השניה לא. נתחיל לגבות מהם, ונעלה את התשלומים, ואז יהיו להם יותר שירותי בריאות. אונרא"א יכולה לעשות מה שהיא רוצה. היא לא יכולה לטעון שהם פליטים שאינם עובדים. ייתכן שיהיה קשה יותר לטעון שהם עובדים עכשיו, אבל אין אלה פליטים במחנה שמוצאים את לשדם. אלא זהו ציבור עובד שמקבל שירות רפואי מממשלת ישראל, ואונרא"א ממליצה שהם לא ישלמו בעד זה, שממשלת ישראל תתן להם שירותי בריאות חינם. כך אונרא"א רוצה. אז היא יכולה לרצות. מדי פעם אנחנו צריכים לעמוד איתם בוויכוח או בוויכוח הסברתי. בסך-הכל, אלמלא הכתימו אותנו בפנים על האופן בו אנחנו נוהגים בשטחים בפליטים ובערבים - אזי אנחנו נושאים אותם על כפיים. מעולם לא היה מצבם בחלום דומה לזה של עכשיו. אבל זוהי שאלה האחרת.

רציתי בהומור לומר: כשאומרים שמנגנון אונרא"א הוא השונא הקיצוני ביותר לישראל - רציתי לומר: חוץ מ"שירותי ישראל". ביום חמישי בערב נסעתי מחיפה לחל-אביב, ושמעתי תכנית "קסת ואפרכסת". היה שם רעל, יותר מאשר ב"קול קהיר". אני שומע לפעמים "קול קהיר" שמדברים בעברית. לא שמעתי מידה כזאת של רעל, כמוכך בהרבה יותר כשרון מאשר ב"קול קהיר". ביקשתי להעביר את הטייפ של השירור לראש הממשלה. זה כמו "מלכת האמבטיה", ההצגה של ה"קאמרי", שנהנית מתקציבים ממשלתיים. הרי זוהי הצגה שמעלים אותה בקהיר.

אבל לא זה עכשיו על סדר-היום. בסך-הכל הטיפול שלנו בשטחים ובפליטים איננו נושא לביקורת. אני מציע איפוא לא להירתע מזה, לא עד אחרי העצרת, לא לפני העצרת, ואפילו לא אם זה רק מיליון. מובן שאם נרצה היום להטיל עליהם מסים כאלה שיתמוטטו - לא יוכלו לשלם. אבל צריך לגבות מהם תשלום בעד שירותים שהם מקבלים ושהם יכולים לעמוד בו. אחרת לא נוכל להגיש להם את השירותים.

שר העבודה י. אלמוגי:

הערבים מהשטחים העובדים בישראל בקו הירוק, אינם משלמים לקופת-חולים. אנחנו איננו מנכים מהם מס אחיד, והם מקבלים עזרה רפואית בשטחים בלי לשלם מס אחיד.

שנית, אנחנו מקיימים עבורם מס מקביל. כלומר, עם זכויות אישפוז; עבור אישפוז את הכסף אנחנו מעבירים לממשל. אבל היות ולא כל הערבים העובדים בשטחים יש להם מקור לזה, וזה קורה רק בשטחים - הם מקבלים עזרה רפואית רצינית ואישפוז בתוך הקו הירוק, ולנו יש הסכם עם קופת-חולים, הסכם הקשור בכסף רב, והם נהנים מעזרה רפואית בתוך בתי-החולים של קופת-חולים בארץ, כחלק מהמס המקביל.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל הם לא משלמים שום דבר.

שר העבודה י. אלמוגי:

לא. הם לא משלמים אף פרוטה אחת.

בקשר עם אונרא"א: יש לנו נסיון כזה ב-I.L.O. ב-I.L.O. להיפך, אנחנו דווקא שבעי-רצון מכך שהם מעלים את בעיית הפליטים. תשובתנו מוחצת, והם שותקים: שער לחקופה האחרונה כל הפליטים חיו במחנות-ריכוז. אסור היה להם להתנועע, אסור היה להם לעבוד, אסור היה להם להשתכר. ואילו עכשיו הם מתנועעים ומשתכרים וזקפו קומתם כבני-אדם, אחרי 1967.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

היה ערבי ששכב בתל-השומר ליד מוטי הוד שהיה שם בבדיקות, ערבי פליט ששכב מטה ליד מטה אתו, ולא האמין למראה עיניו.

שר העבודה י. אלמוגי:

אבל בהודמנות חגיגית זו שמדברים על בריאות - אני רוצה לשאול את שר הבריאות אם זה נכון, ואם זה נכון - זה קצת משונה בעיני שגם אני לא ידעתי על-כך. ביום הששי האחרון קראתי כתבה מעניינת מאד, שבה יש ויכוח בין מנהלי משדד הבריאות באיזה אופן ועד לאיזו נקודה יכולה ישראל להרשות לעצמה לתת עזרה רפואית לא לפליטים, לא לתושבים מהשטחים, אלא למבקרים.

שר התיירות מ. קול:

זה מה שרציתי אני לשאול.

שר העבודה י. אלמוגי:

אם זה נכון - מתברר שב"הדסה", כשאזרח ישראלי - יהודי או לא-יהודי - צריך להכניס ילד שלו למחלקת הילדים, זה קשה מאד, כקריעת ים-סוף. אולם 25% ממחלקת הילדים מוקדשים לא לפליטים, לא לאלה שהם בתוך הגבולות הבטחוניים, אלא למבקרים, מכוויית, מירדן, מכל המקומות. מה מתקבל? מתקבל שישראל הפכה להיות מקום ויפוי, מין מכה (MECCA) רפואית בשביל כל המזרח-התיכון.

השר י. גלילי :

זהו אחד מסעיפי התכנית של "ארץ הצבי".

שר העבודה י. אלמוגי :

בדיוק. (משנשאלתי אם אני מועמד להסתדרות,

אמרתי : אינני רץ ריצת צבי).

מה מתברר מהכתבה הזאת? יש בה גם תיאור דרמטי יפה: שעומד סגן שר הבריאות זועבי, ולידו ילד בוכה, והוא שואל: למה הילד בוכה? - משום שהוא חולה. אומר זועבי: אבל יש לך דוד כאן. ומתפלאים, מיהו הדוד, והוא אומר: אני, סגן שר הבריאות. וכמובן, הדוד דואג מיד לילד שבא מרחוק כדי להיכנס לבית-החולים. זהו סיפור מעניין. וטוען זועבי שבדאי למדינת-ישראל להשקיע מיליונים רבים כדי לבנות את השלום בעזרת הרפואה. ייתכן שכן ...

ראש הממשלה ג. מאיר :

באילו גבולות?

שר העבודה י. אלמוגי :

את זה הוא לא אומר.

שר החקלאות ושר הפיתוח ח. גבתי :

גבולות הבריאות.

שר העבודה י. אלמוגי :

אבל אני שואל את עצמי: אני לא רק שר, אלא אזרח בישראל. לי הדבר נודע אתמול. כשיש איקריט וברעם - אני יודע על-כך בכל יום 24 שעות ביום, אילו נוכלים אנחנו, עם המשפחות וכו'. אינני אומר כרגע להפסיק ולסגור הרמטית, שאם קורה משהו בירדן - לא נרעה זאת. אבל כשזה הופך להיות דבר המוני - יצא שנדע רק על איקריט וברעם ופיתחת-רפית. מכל מקום, אתמול קראתי את זה. וכשכבר מדברים על הנושא הזה - אני מעלה זאת בנושא. מצד אחד חסרים לנו טלפונים בתוך גבולות הבטחון, ומצד שני אנחנו משקיעים מיליונים, ובאמת משקיעים מיליונים, בדברים כאלה. והעובדות שהביאו אתמול בעתון הן עובדות של שמות, לא סיפור.

שר הבריאות ו. שם-טוב :

לא בכל אפשר לסמוך על העתון.

שר העבודה י. אלמוגי :

אדוני שר הבריאות, אני יודע עד איזה גבול אני יכול לסמוך על עתונים, מכל צד שהוא. אבל בוודאי יש בזה משהו כשמשחזמים בביטויים ברורים של סגן שר הבריאות שהוא אמר זאת, והוא לא הכחיש זאת.

שר התיירות מ. קול:

אני שמעתי את זה גם ברדיו, בשמו.

שר העבודה י. אלמוגי:

באיזה עולם אנחנו חיים?

ראש הממשלה ג. מאיר:

אנחנו חוטאים כאלה שבכל יום אנחנו צריכים לשלם

כופר בעד חטאינו.

שר העבודה י. אלמוגי:

בעד זה שאנחנו מתקיימים, שאנחנו חיים.

שר התיירות מ. קול:

אני תומך בהצעה של תת-אלוף גזית שהביא כאן, ומתנגד לעמדת שר הבריאות בעניין זה. אני חושב שהרוב המכריע של הפליטים עובדים היום ומשתכרים באופן יוצא-מן-הכלל. רמת-החיים עלתה, ויש לי הרי סעיף שאני רוצה לדבר בכלל על בעיית הפליטים. אבל לא עכשיו ארחיב את הדיבור על זה.

אינני רואה אסון בכך אם הם ישלמו בעד השירות הזה, ובעיקר שיקבלו שירות יותר טוב, והם אינם משלמים בישראל בעד השירות שהם מקבלים פה. ואם יהיה ויכוח עם אונרא"א - לא צריך להיבהל מוויכוח עם אונרא"א. זהו ויכוח צודק, שלא צריך לברוח ממנו. כי אני חושב בכלל שצריך לאט-לאט לחסל

את העסק הזה של אונרא"א - בזה אני מסכים עם השד פרס. אני חושב שלאט-לאט אנחנו צריכים להגיד להם שאין צורך בהם כאן. אינני בטוח אם זה לא היה מישגה שהסכמנו בכלל מלכתחילה לשירותים שלהם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מתי היתה ההתחלה?

שד התיירות מ. קול:

שהסכמנו שהם בכלל ימשיכו להתקיים במחנות.

גבירתי ראש הממשלה, הם לא מתקיימים במחנות; אין היום מחנות. זהו סילוף גדול של המציאות בעולם. המנכ"ל שלי היה בפולין, בכנס תיירות בינלאומי. הביאו אותו לאושוויץ. כמובן, הביתן היהודי היה סגור. היו שם אנשים מכל הארצות. ופורטוגזי אחד, הצדיק הגדול, שאנחנו יודעים מה הם עושים במוזמביק ובאנגולה, גם הוא אמר: רק בישראל יש דבר כזה כמו מחנות. את זה אומרים משמבקרים באושוויץ. זהו איפוא מין סילוף כזה בעולם. כי אנשים כשומעים "CAMPS" חושבים שזה מקום מגורר ואנשים יושבים שם וסובלים. המציאות הזאת איננה נכונה. אלה הם סלאמס, וצריכים היינו לקיים כאן דיון איך לשנות את המצב הזה, כי לא קיים בכלל המושג הזה. הם משפרים את רמת-חיהם שעלתה. יש בעיה של שיכון, אבל אין בעיה של קיום; כולם מרוויחים מצויין. הייתי בביקור בשני בתי-חרושת, של קליר, ביבנה ובפולגת בקרית-גת, לפני חודש. שניהם אמרו לי שעובדים שם צעירים בוגרי תיכון מעזה, והם אמרו לי שזהו חומר אנושי אינטליגנטי יוצא-מן-הכלל, הרבה יותר מן הפועלים שלנו, והם סיפרו לי איך הם משתכרים, ובכלל - באה להם גאולה, שהם יכולים לעבוד אפילו במכשירים ובמכונות מהמתחכמים ביותר.

כל הדיבור הזה על מחנות פליטים הוא איפוא דבר לא מציאותי כלל. ואני חושב שאנחנו יכולים לעמוד בוויכוח בכבוד, וצריך לומר זאת.

לפי דעתי ההצעות הללו הן צנועות מאד. בכלל, מי שהוא פליט ולא יכול לשלם - יביא מלשכת הסעד פתק, ויקבל זאת חינם.

שזעתי את השידור, ידידי שד הבריאות, משם הסגן שלך. אני יודע שיש כאן ביקורי קיץ, וזהו דבר מצויין, ביקורי הקיץ בכלל, כי הם רואים את ישראל ולומדים מה היא ישראל ומה היא המציאות. זהו לדעתי נצחון גדול שלנו, כי הם יחזרו לשם ויספרו מה זאת ישראל, ולא איכפת לי שהם עומדים על שפת הים ומסתכלים בבנות שלנו, ועיניהם יוצאות מחוריהן. וכל זמן שרק מסתכלים - לא איכפת לי. אבל אם הם באים לירושלים - הרופאים שלנו מרוויחים גם כסף, כי לרבים מהם יש אמון גדול ברופאים יהודיים, והם משלמים. אני יודע, כי בבית שאני גר בו יש רופא שאצלו עומדים בחור חמיר. אבל אינני מסכים שזה יהיה חינם. אם סגן שד הבריאות יספר שכאים משם, מהארצות ההן, מבקרי קיץ וממשלת ישראל משלמת עבור זה בבית-החולים - זה לא. עד כדי כך אינני נדיב. אם הם רוצים לקבל כאן שירותים פרטיים אצל רופאים - בבקשה. הרופאים שלנו ירוויחו, וכל טוב. אבל אינני רוצה שקופת המדינה תשלם בעד אלה שנמצאים שם, על חשבון המדינה, על חשבון התקציב של המדינה. כמובן שאינני אומר שאם יש איזה מקרה נדיר - לא נקבל. בענין זה אני נישג מתוך גישה אנושית. אבל לא בכלל. אינני רואה בזה כלל.

לכן אני תומך בהצעות של משרד הבטחון בענין זה, וחושב שאיננו צריכים להגזים. ואם יהיה ויכוח - מותר לנו לספר בוויכוח הזה מה מתרחש ומה התרומה שלנו, שערכים אלה שבאו כביכול להגן עליהם בזמן שפלוש לכאן - החזיקו אותם 19 שנה בתנאים אכזריים ואיומים, ואנחנו - מדינת-ישראל - נותנים להם אפשרות לחיות כפי שחיים. מותר לנו לעמוד בוויכוח הזה. אנחנו יכולים בכל מקום בעולם לעמוד בוויכוח הזה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

יש שני דברים שבשום-פנים ואופן אינם רצויים:

(א) שהשירותים יהיו נחשלים והשכר יהיה דל
בשטחים; (ב) שיפור השירותים ייעשה על חשבון משלם המסים הישראלי.

שר המטרה ש. הלל:

בלבד.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לא, אינני אומר זאת. אני אומר מה שאני אומר.

בשני הדברים הללו לא נוכל לעמוד, לא נוכל לעמוד הרבה זמן. כלומר, יש לעשות למען שיפור מודרג של השירותים, למען העלאת השכר, בראש-וראשונה לגבי המועסקים על-ידי הממשלה. אבל יש להנהיג שם מה שמקובל בחלק זה של הקו הירוק. כי אחרת עליית השכר ושיפור השירותים ייעשה על חשבון משלמי המסים שלנו, יהודים וערבים, שהם עמוסים לעיפה, כשאני יכול להצביע על שורה של תופעות נחשלות בתחום השיפוט שלנו שאיננו מבריאם אותן בגלל מחסור במשאבים. אני בכל-אופן יכול להצביע על חינוך, ואני בטוח שהשר שרף יכול להצביע על שיכון, וכל אחד מאתנו יכול להצביע על התחום שהוא פעיל בו. זה מבחינה עקרונית.

מבחינת ההצעה הקונקרטית, הרי פרט לחשש שאונרא"א או ססו"ת ינצלו את המעשה הטוב לרעה - המעשה הוא טוב. כלומר, הוא הולך בכיוון נכון. אין אני מקל ראש בסכנות הדיפלומטיות הפוליטיות שהצביעו עליהן גם שר החוץ וגם שר הבריאות. אני כמעט בטוח שבועידות הקרובות ינזפו בנו. ובכל-זאת, אני מציע להסתכן. כי יש בזה צעד נכון בכיוון הנכון, ולעתים קרובות אנחנו עומדים בפני דילמות, ואנחנו צריכים לקבל החלטה שהיא טובה לגופו של ענין ומכבידה עלינו בזירה הבינלאומית. אין לנו מנוס מן העימות הזו. נשתדל לצמצם את הסכנה, אבל ייתכן שלא יהיה מנוס אלא להסתכן גם בהחלטת גינוי לישראל בנושא זה.

אשר לענין שהועלה אנב אורחא על-ידי שר העבודה ואחר-כך על-ידי שר התיירות, בענין אישפוז מבקרים - אני מציע שנשמע את שר הבריאות בענין (אינני בטוח לגבי המימדים). בסך-הכל זהו רעיון לא רע, שבישראל יקומו שירותי בריאות גם לאורחי חוץ, בתשלום מלא. למעשה, הייתי קורא לזה ייצוא שירותי בריאות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זהו נפקא מינה גדול.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לפי התחזיות של משרד הבריאות (קיימתי השבוע פגישה עם מנכ"ל משרד הבריאות, וגם התכתבתי בענין זה עם השר שם-טוב) צפוי ריבוי גדול של רופאים, וייתכן מאד שעל-ידי תכנון מסודר ועל-ידי מימון מסודר אנחנו יכולים להגיע לכך שישראל תשמש מרכז רפואי גדול לא רק לארצות שאיתן יש לנו פחות או יותר יחסים, כמו תורכיה ואירן, אלא גם עם שטחים שבהם באים מבקרים, ולצורך זה לא איכפת לי שיהיו לא רק מבקרי קיץ אלא גם מבקרי חורף. על-ידי-כך

נפתור שתי בעיות: גם ניתן תעסוקה לרופאים שמספרם גדל והולך, וגם נהפוך למרכז רפואי בעל משמעות אנושית ופוליטית גדולה.

אבל כמובן, אם מדובר על שירות רפואי לזרים ללא תשלום, ועל חשבון אנשים שלנו שעומדים בתור, ויש מצוקה בעניין זה - כמובן שלא הייתי גותן ידי לכך.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אני רוצה שוב להדגיש שלפי היחס בין ההוצאה וההשקעה הדרושה בשנה הבאה ובשנים הבאות לפיתוח שירותי בריאות בשטחים, לעומת ההכנסה הצפויה מהאגרה שנגבה מהפליטים, הפרופורציה פשוט מצביעה על-כך שזה לא יהיה פתרון. אינני מעריך שנוכל לגייס יותר מכמה מאות אלפי לירות לדבר זה. לכן אני שוקל את הנזק הפוליטי הצפוי לנו מן הצעד הזה לעומת התועלת של מימון הרחבת השירותים. הדבר אינו עומד בשום פרופורציה. אני למשל עומד לתבוע בשנה הבאה, כפי שאמרתי, הכפלת ההוצאה לשטחים. אם עכשיו אנחנו מוציאים 8-9 מיליון לירות בתקציב הרגיל - נצטרך ל-16 מיליון בשנה הבאה. חצי מיליון שנגבה לא יפתרו לנו איפוא את הבעיה.

נראה לי שלא יהיה זה מדויק אם נאמר שאנחנו מבצעים את שירותי הבריאות בשטחים על חשבון משלם המסים הישראלי. זה לא נכון. כשנדון על-כך, בוודאי אפשר לבקש משר האוצר שיביא לנו את החשבון של סך ההוצאות וסך ההכנסות של האוצר מהשטחים. יסתבר אז שבעצם איננו בגרעון. משאו אולי נשאר בקופת האוצר. אם נעשה חשבון של סך-כל ההוצאות שלנו בשטחים לעומת סך כל ההכנסות הסמויות והישירות, גם הקרן שאנחנו גובים מפועלים ומעבידים - עדיין אין גרעון. אילו קיבלנו רק מה שיש בקרן הזאת - היינו יכולים לקבל את הכפלת התקציב.

שר העבודה י. אלמוגי:

הקרן של המס המקביל?

שר הבריאות ו. שם-טוב:

לא, יש שם זכויות סוציאליות וכו'.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל זה שייך להם. זה בפקדון אצלנו.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אבל אילו מימנו מזה פיתוח שירותי בריאות - זה היה מספיק. אני אומר - וזאת אני מוכן להוכיח - שעוד לא קיים מצב שאנחנו מממנים את פיתוח שירותי הבריאות מקופת משלם המסים הישראלי. לא קיים מצב כזה, ולמה לנו לומר זאת?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלוז:

מדובר על שיפור.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אפילו שיפור. אפשר עוד לשפר מבלי להטיל עליהם

עוד בינתיים.

לשאלה של חשר אלמוגי על מה שכתוב בעתונות - איך אפשר באמת להפוך כל דבר חיובי בהחלט, שאני רואה כחשקצה לטווח ארוך, לדבר שלילי שמגרה אינסטינקטים אצל הקורא הממוצע בעתון? יש מקרים לא רבים של מבקרים שהולכים לבתי-החולים שלנו, בהשלוס. יש לא מעט מקרים שבתי-החולים שלנו, במיוחד כירורגיים, מעוניינים בניתוחים מסובכים, ורוצים לקלוט אותם, אבל המשפחות משלמות. זה כתוצאה של התכתבות מוקדמת; מתכתבים אם אפשר לקבל אותם, מתי וכו'. בסך-הכל (זהו מספר שנמסר לי ואני חושב שהוא אולי אפילו קצת מוגזם) מאז 1967 ועד עכשיו נתקבלו בחינם כמה עשרות מקרים; 7-8 מקרים לשנה שאושפזו ונותרו על חשבון משלם המסים הישראלי. כי אלה מקרים שאולי אנחנו היינו מעוניינים בהם.

שר התיירות מ. קול:

אז זועבי לא צריך היה לנאום נאום כזה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

בית-החולים בנהריה, מחצית המאושפזים בו הם ערבים. שם אמרו לי כשביקרתי: הובאה כאן אתמול ילדה של משפחה שביקרה כאן. ילדה זו היא ממשפחה של עניים, מקרה סער שלא יכולה לשלם, עם דלקת חמורה בכליות וסכנת-חיים. היא הובאה קודם לבית-החולים בשכם, ושם אמרו: אין לנו כלים ולא דיאליזה, ואיננו יכולים לטפל בה; רק בית-חולים בישראל יכול לטפל בה. זוהי שאלה של הצלת חיים, ולא שאלנו. ראינו שהילדה בוכה. שאלנו: למה בוכה הילדה? כי הילדה חולה. אמר זועבי: זה אמנם מקום זר, אבל יש לך דוד - אני, אל תבכי. ויש עוד מקרים שהצלנו חייהם של אנשים, ואיש לא שילם.

שגה של ישראל מבחינת שירותי בריאות ורמת טיפול ואישפוז הוא כזה שאנחנו הולכים להפוך למרכז רפואי.

שר השיכון ז. שרף:

זה היה כבר לפני שלושים שנה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

עכשיו עוד יותר; מרכז רפואי של האזור כולו, וזה טוב. תראו בזה גם השקעה לטווח ארוך, של יצירת תדמיתה של ישראל כמדינה שיכולה לספק שירותי בריאות. אישפזנו 30 מקרים בחמש שנים על חשבון מדינת-ישראל.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

זה בכל-אופן לא 25%.

שר העבודה י. אלמוגי:

לגבי ילדים - כך כתוב.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

זה לגבי מבקרים.

לגבי 1971 אין לי מספר. בשנת 1970 אושפזו בבתי-החולים שלנו 1100 מקרים של ערכים מהשטחים. זה כתוצאה מכך שבתי-חולים שלנו אימצו בתי-חולים בשטחים. תל-השומר למשל אימץ את בית-החולים באל-עריש, ושלת לשש רופאים צעירים עם תחלופה של רופאים בחוץ וחזרה למחלקה של בית-החולים בישראל. יש איפוא באמת העברה של מקרים שאובחנה בהם מחלה שראינו בה עניין למחקר, ועשרות מקרים הועברו לתל-השומר. גם זה לא חינוס. משלמת זאת או לשכת הסעד או המשפחה; אין בזה אישפוז חינוס.

בעתון היו הגזמות רבות. מדובר על מקרים בודדים של מבקרים, כשהיה מדובר בהצלת חיים. מקרים אחרים - בתשלום, אם זה מקרים של יתוח מסובך. ומחשטחים, כ-1100 או 1200, כתוצאה מהאימוץ של בתי-החולים שלנו, חלק גדול מהם בתשלום, אם היה מי ששילם, אם לא - שילם משרד הסעד.

שר המשטרה ש. הלל:

השאלה שהציג כאן השר שם-טוב, שטען כי ממילא הסכום כל-כך קטן שאין זה מעלה ולא מוריד - שאלה זו אנחנו מכירים בכל דבר שאנחנו מתחילים לעשות בשטחים ובמזרח ירושלים. הבעיה הזאת של הסכום שהוא קטן ואין טעם לעשות את המאמץ לקבל אותו - זוהי בעיה שנתקלנו בה בכל פעם שבאנו להטיל תשלומים ומסים על תושבי השטחים ועל מזרח ירושלים, וזה נובע משתי מגמות: 1) להתחיל להחיל עליהם את המסים; 2) מגמה שגם היא נכונה: לא לעשות זאת בפעם אחת, אלא לעשות זאת עקב בצד אגודל. כך היה כשהתחלנו להטיל את המסים במזרח ירושלים. יכולנו להטיל עליהם בבת-אחת מיד כל מה שמוטל על ישראל בכלל, ובזה יכולנו לגרום זעזוע קשה מאד. היתה איפוא מגמה שניה: להגיד הבה נתחיל בזה. כשהצענו בשנה הראשונה לעשות צעד קטן של הטלת מסים חלקיים, נשמעה אותה הטענה של היום: בשביל זה לא שווה הדבר בנזק המלך. הענין הוא שאני חושב שאין דרך אחרת להרגיל את האוכלוסיה הזאת לשלם עבור השירותים, אלא אם כן נעשה זאת בצורה של עקב בצד אגודל, ואינני מתייחס לסכום שישלמו במסגרת השנה, אלא יותר לעקרון שדם צריכים לשלם. והמסקנה איננה צריכה להיות שנאחר שדשנה הסכום יהיה כל-כך קטן - אין טעם להתחיל בזה. שר הבריאות עצמו אמר שבשנה הבאה הוא יציע להכפיל את הסכום. אני חושב שצריך להיות מקובל שגם האוכלוסיה הערבית בשטחים המוחזקים צריכה לשלם דווקא בדרך זו עבור שירותי הבריאות שהיא מקבלת. ולית-מאן-דפליג שגם שירותי הבריאות הולכים ומתרחבים, ואין עיני צרה בזה.

לכן אני חושב שבוה נישאר נאמנים לעקרון:
להרגילם בחשלומים, ולהתחיל מן הקל אל הכבד, מהמעט למרובה.

אני רוצה להצטרף לטוענים על הצורך לבחון מחדש את כל ענין המשך פעולתו של אונרא"א. אני זוכר את הוויכוחים שהיו לנו מיד לאחר מלחמת ששת-הימים. היו שחייבו המשך פעולתו, היו שחייבו הפסקת פעולתו, היו שחייבו צמצום פעילותו. והיו אז שיקולים לדעתי כבדי משקל גם במשרד החוץ וגם במשרד הבטחון, שאמרו: לא נמחר להוציא מכאן את אונרא"א. כיום, לאחר יותר מחמש שנים, לאחר ששורה שלמה של מוסכמות נשתנתה, לאחר שהיו בחירות בערים ובעיריות וכו' - דומני שהיום יש הצדקה שענין זה ייבחן, במגמה להביא או לחיסולו או לצמצום גדול מאוד בפעולתו של אונרא"א. ואני מרשה לעצמי לומר שאני רואה כיום יותר שלילה מאשר תועלת בהמשך פעילותו של אונרא"א, אם כי מבחינה כספית אולי זה מסתכם בסכום זה או אחר.

לכן הייתי מציע, גבירתי ראש הממשלה, שנבקש אולי ועדה משותפת ביןמשרדית, או אולי משרד הבטחון או הממשל או כל מי שתמצאי לנכון, שתבחון נקודה זו ושיבואו כעבור זמן מה להצעה, להמלצה או למספר הצעות או המלצות שהממשלה תוכל להחליט לפיהן. דומני שענין זה ראוי לבדיקה ולדיון בממשלה; לדיון שיתבסס על נסיון לגבש עמדה או מספר עמדות בין המשרדים והגופים הנוגעים בדבר. אני מניח שזה יכול להיות בזמן הדיון על עצם הנושא, או אף להקדיש לזה דיון מיוחד.

./.

שר החוץ א. אבן :

אני מקדם בברכה את ההצעה לקיים דיון מיוחד על אונרא"א, ולו גם כדי להעניק לשד קול רושם יותר מורכב על הבעיה הזאת, שיבין שזה פחות פשוט מכפי שזוהי מדבריו, אם אמנם עשינו מישגה ב-1967 בכך שהוספנו לקיים את אונרא"א. עובדה שלא היינו מוכנים אז. אינני יודע אם אנחנו מוכנים עכשיו להחליף את אונרא"א בכל התקציבים הללו ולספק את כל השירותים ולעשות חשבון של התקציבים שהצטברו משנת 1967 ואילך (מה גם שאחד השדים הנוגעים בדבר אינו נמצא כאן היום). אם עכשיו ידנו פתוחה - נוכל לחסל את אונרא"א רק אם נחליף אותו בשירותים. ומבחינה מוסרית-מדינית אני סבור שהחיסול יהיה הרבה יותר מבוסס אילו יכולנו לבשר לפחות שאין מחנות פליטים, שאותם 60 אלף אינם פליטים עוד. אבל כל בירור אני חושב שיבהיר שאין חיסול אונרא"א בלי דמעות; כלומר, בלי מחיר חשוב שלנו. ועד שנדע מה מימדי ההתחייבות שנעביר על שכמנו - אני מציע שנהיה קצת צנועי-הערכה בדבר יכולתנו, לא כל שכן לגבי הגישה העקרונית המסתמנת בנושא זה והמדריכה אותי קצת: אם רוצים גם להעלות את רמת השירותים ביהודה ושומרון ובעזה וגם לעמוד על-כך שהמשאבים לא יהיו שלנו אלא יהיו כאילו מופקים מהם - החזות היא קודרת מאד.

נכון שיש גידול מסויים במשאבים הכספיים של התושבים. אך מה שיעשה בכמה עשרות או מאות אלפי לירות אלו לא ידביק את הגידול באוכלוסיה ואת צרכי ההתקדמות המוגבלים ביותר. כי עצם המושג שנהיה אחראים לאוכלוסיה, מושלים באוכלוסיה בעלת רמה כלכלית נמוכה בהרבה משלנו, ולא תבוא מאיתנו שום הזרמת אמצעים מהציבור המתקדם אל הציבור המפגר - זהו מושג משונה מבחינה חברתית, והצורה של החשתלבות עדיין היא כזאת שמסופקני אם העקרון הסוציאלי המרכזי המופעל אצלנו, לאמור, הזרמת אמצעים מהמתקדמים אל המפגרים, לא תהיה לו שום השפעה ביחסים בינינו לבין אותו ציבור שיחיה חיים אוטרקיים מבחינת קצב הגברת התעסוקה. אולי כשיביא שד הברואות את הצעתו נעמוד בפני המורכבות של הבעיה הזאת. בינתיים אני סבור שהשיפור היום מועט, דחיפות אין בו, ולכן אני מציע לא לפסול את עצם הדרך; אולי נוכל לדון בה במסגרת יותר רחבה של דיון על פעולות אונרא"א. אלא שנשוב לנושא זה כעבור כמה חודשים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני חושבת שהעקרון שמי שיכול לשלם צריך לשלם - אי-אפשר להעמיד עליו סימן שאלה, אם הוא בתוך הקו הירוק או מאחורי הקו הירוק, במידה שאנחנו נמצאים שם (מה שנעשה בירדן איננו מעסקנו). אבל אין כל ספק שזהו עקרון נכון.

שנית, לא הבנתי מן המציעים שהם אומרים שהשירותים יינתנו להם אך ורק על-פי ההכנסות שנקבל משם. גם לאחר מכן בוודאי יהיו עוד הרבה תוספות מישראל.

לא הבנתי גם איך מכניס חשר שם-טוב בחשבון את התשלומים של אנשי השטחים, שרשומים על חשבונם הם, וזהו פקדון אצלנו. אני יודעת שיש הצעה מקרנות הפנסיה של ההסתדרות להכניס זאת לקרנות הפנסיה.

שר העבודה י. אלמוגי:

לא הצעה. תביעה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם אומר במפורש שאני מתנגדת לזה - זה לא יהיה מדויק. אבל על-כל-פנים אני חוששת מאד פן תיעשה מזה דייסה אחת, והדברים הללו אצלנו הם בפקדון. זה מגיע להם, זה שלהם. האם ניקח מכאן וניתן את זה?

אינני מבינה, כמו שאמר חשר אלמוגי: איננו מחתימים אותם על מס-אחיד. זה לא נחוץ. אבל אחוז כלשהו עבור קרן בריאות? למה לא? האיש עובד, הוא לא צריך לשלם לא בעד קרן חוסר עבודה בישראל, ולא צריך לשלם בעד החזקת ההסתדרות.

שר העבודה י. אלמוגי :

את זה הוא דווקא משלם. הוא משלם מס ארגון.

ראש הממשלה ג. מאיר :

הוא איננו מוכרח לשלם בעד מחלקת התרבות, והוא איננו מוכרח לשלם בעד הקרן-הקיימת או קרן-היסוד וכל-מיני מצוות טובות, כמו קליטת עליה. אבל בריאות? - מדוע לא? ואפשר לחשב כמה הוא צריך לשלם בעד זה.

היות ולי אין קומפלקס של חטא, מה שאנחנו צריכים לעשות בעבילם - צריך לעשות, ומעבר-מעבר למה שמישו אחר במקומנו היה צריך לעשות. אבל מה שהם יכולים לשלם - הם צריכים לשלם. בזה אין לי כל ספק.

אני תמיד מתפלאה על אנשים בעלי נסיון, נבונים, שאומרים: היינו צריכים להסביר להם. באמת, אף פעם עוד לא נאמרה להם אף מלה אחת בענין הפליטים? אני מוכנה לשלוח לשר קול עם הקדשה את כל הנאומים במשך 23-24 השנים, באו"ם בלבד. זה מספיק, בוועדה השניה וגם בעצרת. לא מספיק שנהיה מסבירים. צריך שמישהו ירצה לקלוט את ההסברה. וגם לא מספיק אם הוא קולט את ההסברה. השאלה היא אם הוא מגיע למסקנה אובייקטיבית צודקת על-פי ההסברה שקלט. ומי שעדיין מאמין שבאו"ם אנחנו יכולים להסביר איזה דבר ושזה יתקבל בונה-פידה ותהיה הצבעה על פיו - אני מקנאה בו. לא זה הנסיון שלי.

מהי הנקודה היחידה שמפריעה לי? אני מציעה לחברים שדוהרים להוציא את אונרא"א - לעמוד קצת. אני מתפלאה דווקא על השר הלל.

שר המטטרה ש. הלל:

אמרתי שאני מציע לבדוק. אמרתי שהגיע הזמן

לבדוק.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בדיקה - זה בסדר. אפשר לבדוק כל דבר שבעולם. למה אני מדברת עליך? כי לך יש נסיון באו"ם. יש פרות לא-קדושות, שיש להן קיום לא יותר קצר מאשר לפרות קדושות. ואחת הפרות הלא-קדושות, מאד לא-קדושות, זה אונרא"א. באמת, אכלנו את המאכל הזה כל השנים. אחד האלמנטים באושרי כשעזבתי את הממשלה ומשרד החוץ היה שלא אצטרך לנסוע לאו"ם. מי דן שם לגופו של ענין? שומעים את כל נציגי אונרא"א, שמעט מאד אמת יש בדבריהם - וכל אחד יודע שמעט מאד אמת יש בדבריהם - וזה לא מפריע לאף אחד. אינני חושבת שדווקא עכשיו לפני העצרת אנחנו צריכים להיכנס לזה. זה לא נעים לנו. אף פעם לא ויתרתי על עמדה שהיא הכרחית לישראל לאור החלטה שעלולה להתקבל בעצרת. את האוניברסיטה הזאת כבר גמרתי מזמן. אבל אינני חושבת שאנחנו צריכים לעזור לזה.

אני שואלת עכשיו (מתוך אי-ידיעה מוחלטת): אינני מאמינה שאפשר להגיע להבנה עם אונרא"א, שהם יבינו. אבל האם אי-אפשר להציע להם איזו תכנית אובייקטיבית, אולי על-פי הכנסת המשטחה? אני מתפלאת שאתה מוכן לקבל את המלצות לשכת הסעד שלהם.

תת-אלוף ש. גזית:

שלנו, בשיתוף עם איש שלהם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אז הוא צריך לרצות להשתתף. לעת-עתה הוא לא

מוכן להשתתף.

תת-אלוף ש. גזית:

עוד לא נכנסו איתם לדיון על זה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

עקרונית אני שלמה לגמרי עם הדבר הזה. אינני יודעת כמה זה יתן - אולי במשך הזמן 2 מיליון. אתן לך רשימה של דברים שאפשר לעשות בשני מיליון לירות. ואם מדברים על חצי מיליון - אתן לך רשימה גם של חצי מיליון. יש כל-מיני מחירים. אני איפוא בעד חצי מיליון, בעד שני מיליון, בעד כל מה שאתה רוצה - אם זה הכרחי.

השר י. גלילי:

ניקח את החצי מיליון של "ליבר".

ראש הממשלה ג. מאיר:

נכניס לקופה של חשי של חצי מיליון. צריך להבטיח להם עד כמה שאפשר חיים אנושיים, על פי יכולתם. אבל מדוע לתת כשזה לא דרוש, כשזה לא צודק? כשאנני נותנת זאת לפועל בארץ, לא ערבי ולא יהודי, כשכל אחד משלם על פי הכנסתו?

עם העקרון אני שלמה, איפוא, לגמרי. אבל אינני רוצה להיכנס עכשיו בסכסוך גדול עם אונרא"א, וכל צדיקי העולם יתקוממו נגד "אי-הצדק" הזה.

הייתי מציעה איפוא שנגיד לאנשים העוסקים בשטחים: להיכנס איתם לבירור, ולנסות להגיע איתם לקריטריונים אובייקטיביים כלשהם. גם בעניין הפליטים. אם פליט עובד ויש לו הכנסה - שישלם. ולא להגיע איתם עכשיו לכלל התפוצצות, דווקא ערב העצרת. אם הדבר יסתדר - אדובא. אם לא יסתדר תהיה התפוצצות - נצטרך להחליט: התפוצצות מול העקרון הזה.

מדוע לא לבצע דבר שהוא פשוט, "א" כשרה לעפל און א' כשרער טאפ"? היתה תכנית של ביטוח בריאות של ירדן. זה היה לגבי מספר מצומצם של עובדי מדינה ועובדי עיריות. זה בוודאי. אינני יודעת למה לא עושים זאת. זה מוריד איפוא את החלק הזה.

תת-אלוף ש. גזית:

אין כל הצדקה לבוא לעובדי הממשל ולומר להם: אנחנו מנכים מעשכורתכם דמי-ביטוח בריאות, כשהם יודעים ששכניהם מקבלים את השירות חינם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

את אי-הצדק הזה אני מוכנה לסכול, כי הוא עובד מדינה. יש לו יתרונות לעומת זה. כי הפועל הזה משכם או מג'נין שעובר הנה - היום הוא עובד, מחר יכול גם לא לעבוד. ואילו איש העובד בממשל יש לו ביטוח, הוא עובד. אי-צדק כזה אני מוכנה איפוא לשאת בנקל. טוב גם שזה מתחיל, שיש רוח ואווירה שמשלמים. ואם זה על-פי החוק הירדני - זה בוודאי כשר. וכד-בבד - להיכנס לבירור עם אונרא"א על אפשרות להגיע איתם להסכם. מפני שאם הוא לא ירצה לשחק פעולה, אני בטוחה שנגיע להתפוצצות גדולה. אני לא אבכה אם לא יהיה אונרא"א. תמיד ידענו שהמנגנון הזה שבזמנו אמרו שעובדים בו 12 אלף איש, יש בו VESTED INTEREST, שהענין הזה לא ייגמר. אולי במשך הזמן נצטרך להגיע לכך. אבל לא הייתי רוצה בהתפוצצות עכשיו. צריך לנסות להגיע איתם להסדר.

אגב, למה זה רק בשטחי יהודה ושומרון ולא בעזה?

תת-אלוף ש. גזית:

כרגע אנחנו מציעים זאת ביהודה ושומרון. הכוונה היא להגיע אחר-כך גם לעזה. בעזה זה יותר מסובך, כי שם הפליטים הם שני-שליש מן האוכלוסיה כמעט, והנושא קשה יותר. אבל נגיע גם לשם.

שר הבטחון מ. דיין:

אם לנהל את המשא-ומתן - מוכרחים לעשות זאת על יסוד זה שהם ידעו שאנחנו מבצעים זאת. אם ידעו שנעשה זאת רק אם הם יסכימו - אין סיכוי לזה. לכן אני מציע שנקבל החלטה שאנחנו מבצעים זאת ביהודה ושומרון, ומנהלים איתם משא-ומתן על אלה שיהיה מוסכם שהם מקרי סעד ואלה שאינם עובדים. נאמר להם: מי שאיננו עובד או שהוא מקרה סעד - פטור. כי אלה שכן עובדים, גם

מבחינתם הם אינם בסטאטוס של פליט. הם יודעים שמי שהוא עובד - איננו בסטאטוס של פליט. מי שלא עובד, נוסף להיותו מקרה סער הוא גם מחוסר-עבודה; על זה נשב איחם. אבל צריך להגיד להם: אנחנו עומדים לבצע זאת, ולגבות. כי אם לא תהיה כאן החלטה כזאת - הם ירגישו שמנהלים משא-ומתן ולא מכניסים זאת לפועל. הרי הענין התעורר לאחר שהודענו שאנחנו מגשימים זאת. אם להסתלק איפוא - מוטב להסתלק בכוחות עצמנו.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

מה התעורר אחרי שאמרנו שמבצעים?

שר הבטחון מ. דיין:

הם פנו בערעורים למשרד הבריאות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הצעתי שיפעילו מה שהיה טוב בזמן הירדנים.

שר הבטחון מ. דיין:

אבל זה לא שייך להם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני יודעת. אבל אני מציעה זאת, כדי שנורגיש שהולכים. נתחיל באלה. אני מציעה שחשד אלמוגי יבדוק גם אם אי-אפשר להוריד, לא כפקדון אלא כקרן של עזרה באמת לבריאות.

תת-אלוף ש. גזית:

במסגרת הביטוח של עובדי הממשל אנחנו עושים בדיקה, לבטח כחובה את כל העובדים בישראל, על-ידי ניכוי מקביל ממעכורתם.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

זה בסדר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה - לנהל איתם משא-ומתן. בסדר. כך ירגישו שבכל-זאת עושים קצת. ועל סמך

מ ח ל י ט י ס :

א. להפעיל ביטוח בריאות על העובדים המקומיים של הממשל ושל הרשויות המקומיות ביהודה ושומרון, לפי התקנות שהיו בתוקפן בשנת 1967.

ב. לאשר עקרונית גביית אגרות עבור שירותי בריאות מתושבי יהודה ושומרון; לגבי אוכלוסיית הפליטים לבוא תחילה בדברים עם סס"ת על דרך הפעלתה של החלטה זו. עיתוי הביצוע טעון אישור ראש הממשלה.

ג. משרד העבודה יבדוק אפשרות ניכוי ביטוח בריאות מהעובדים המועסקים בישראל.

./.

849. הודעת שד הבטחון בביקורו בעזה בדבר מעמדם של תושבי הרצועה
הרוכשים דרכונים ירדניים

שד הבטחון מ. דייין:

לפי בקשת ראש הממשלה אני רוצה למסור דבר שנתפרסם בעתונות ושאני מקווה שהממשלה אינה מסתייגת מכך. מדובר על-כך שערבים מרצועת עזה הם היום חסרי-נתינות ואין להם שום אזרחות. המדובר הוא הן על הפליטים והן על תושבי-הקבע של רצועת עזה. בשעתו קיבלו תעודת-זהות מצרית, עכשיו הם מקבלים תעודת-זהות ישראלית. אך מעמד של אזרחות ממש, דרכון אין להם. יש מהם כאלה הרוצים לקבל אזרחות ירדנית, והם נוסעים לשם-כך לירדן. כמובן עושים זאת בודדים, לא כולם בנוסעם לירדן מבקשים דרכונים. אלה שמבקשים דרכונים ירדניים, אין מבקשים מאיתנו מראש רשות לדרוש זאת. אבל למעשה אין אנחנו מתנגדים לכך.

ראש העיר עזה, א-שאווה, שאל אותנו, האם כתוצאה מכך שערבים מרצועת עזה יקבלו אזרחות ירדנית, לא נבוא ונאמר להם: אחם אזרחים ירדניים, אסור לכם לחזור לרצועת עזה. אמרתי: אני מציע שלא להביא את השאלה לממשלה, יחד עם זה לא נשלול מהם את הרשות לחזור הנה, לממש את זכויותיהם ולקיים את רכושם. לנו אין שום יתרון בכך אם ערבי מהרצועה אין לו שום גייר, ואם אין אנו רוצים לתת לו אזרחות ישראלית, מוטב שתהיה לו אזרחות ירדנית, אבל לא נמנע מהם לחזור הנה. אחת אנחנו מעמידים אותם במצב בלתי-אפשרי ותהיה תביעה מצדם - ויש כבר תביעה כזאת - לתת להם אזרחות ישראלית. התשובה שלי היתה שאם ערבי מעזה

מבקש אזרחות ירדנית, זהו עניינו ולא נמנע ממנו, גם כאשר הוא הופך להיות אזרח ירדני, לחזור הנה למקומו ולרכושו.

שר הפנים י. בורג:

אני מבין שאין לנו יסוד לאסור על מישהו לקבל דרכון, כלומר נתינות, כפי שיכול להיות שמישהו מקבל נתינות אמריקאית בקולומביה, או של סן-דומינגו. יחד עם זה, אני בדעה שלא טוב לעודד את העניין. כי אם הדברים יקבלו מימדים ומספרים יותר גדולים - יצרנו קבוצת לחץ שאין צורך בה. אני מדבר על מתן דרכונים ירדניים לתושבי עזה שרוצים בכך ורוצים להיות בטוחים שלא יבולע להם כשהם חוזרים. מבחינה חוקית אין למנוע את הדבר, אבל אין גם לעודד אותו, כאשר אם זה יגיע למספר גדול יותר - אנו יוצרים קבוצת לחץ פוליטי.

בשבילם גופא העניין לא כל-כך דרוש. כי אם נוסע מגיע ובא מירדן - מספיק הנייר שיש מטעמנו בידיהם. אם רוצים לנסוע למקומות כמו אירופה וכו' - מצדנו יכולים לקבל לסה-פסה. זה אמנם לא סימפטי להם, וייתכן גם שלא מקבלים ויזה לכל מקום. אבל אם הדבר נשאר במספרים של עשרות או מאה-מאתיים - אין נפקותא פוליטית, כאשר אין לזה משקל. ברם, אם הדבר הולך לאלפים - הייתי אומר שצריך לחשוב שזה לא רצוי, וגם לרמוז על-כך.

שר השיכון ז. שרף:

אנחנו צריכים רק להחליט שלא מונעים את חזרתם.

שר הפנים י. בורג:

זה ברור. השאלה היא רק אם יש לפנינו מגמות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אינני אומרת שצריך לעודד, וגם חשד דיין לא אמר שצריך לעודד. אבל אני רואה בזה רק יתרונות. מי שיש לו דרכון ורוצה לנסוע - נוסע. הוא יכול לקבל ויזה - יקבל ויזה. אם חס-ושלום ישאר בחוץ-לארץ - אני אינני מוכנה לבכות. אם על-ידי-כך שיש לו דרכון ירדני הוא ירצה פעם להשאר בירדן - תבוא עליו ברכה. ואם יהיה לו דרכון ירדני ויהיה כאן, והגענו לשלום ויש כך-וכך ערבים - מוטב לי שבכל-אופן - אינני יודעת כמה זמן - יהיו נתינים ירדניים. אמנם, מיד אחרי מלחמת ששת הימים שזעתי מאיש גח"ל: לא מוכרחים מיד לתת להם זכות בחירה. את זה אינני מקבלת. אבל נתיני חוץ אינם מצביעים לכנסת, אפילו לא אמריקאים, צרפתים או אנגלים, וגם לא ירדנים.

שר התיירות מ. קול:

רק לעיריות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אינני יודעת איך, על מי ולשם מה הם ילחצו, ומה ערך הלחץ הזה. ובכלל, לא דובר על עידוד. אבל דובר על-כך שלא יגידו לאדם: אה, חזרת עם דרכון ירדני - אינך בסדר. בעיני הוא בסדר גמור.

אם אין, איפוא, התנגדות - נמשיך הלאה.

850. ביטול הסייגים על מכירת סנדלים מפלסטיק המיוצרים בשטחים

ראש הממשלה ג. מאיר:

הסנדלים חזרו. אתם זוכרים אותם?

שר הפנים י. בורג:

כן, בהחלט.

תת-אלוף ש. גזית:

לפני משלוח שנים נדמה לי, או קצת פחות, נקבעו הגבלות על שיווק סנדלי פלסטיק של שלושה בתי-חרושה, שנים בשכם ואחד ברצועת עזה, כדי שלא יתחרו בשיווק הסנדלים של התוצרת הישראלית. בעיקר היה מדובר אז בסנדלי דפנה, ובעצם במפעל של עין-זיוון. על זה קיבלנו "ציון לשבח" ממשרד מבקר המדינה, על ההגבלה הזאת. הוא אמר שההגבלה הזאת היא בלתי-חוקית.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

מה פירוש בלתי-חוקית? מבקר המדינה החליט על

איחוד עם שכם?

תת-אלוף ש. גזית:

לא מבחינה זאת. אלא שיטת הביקורת על ההגבלה על-ידי-כך שהופעל המכס הישראלי שנקבע בשטחים. הוא קבע שזה נעשה שלא כשורה. איננו אומר שעצם ההחלטה היתה פסולה, אבל קביעת המכסים, על-ידי המכס שהטלנו הגבלנו את השיווק - על זה קיבלנו "ציון לשבח" ממבקר המדינה.

בעקבות זה קיימנו דיון בוועדת המנכ"לים, ואז סוכם לבדוק את הנושא מחדש ולראות אם אותן הגבלות שהיו קיימות ב-1969 עדיין תופסות ב-1972. בהמלצת משרד המסחר והתעשייה הוצע לבטל אותן; אין בהן עוד צורך.

מאחר והנושא בשעתו נתקבל כהחלטת ממשלה - ועדת המנכ"לים לא היתה מוסמכת לבטל את הענין, והרי בקשתנו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מדוע? מדוע אין עוד צורך בזה?

תת-אלוף ש. גזית:

משום שמצד אחד הסתבר שהשוק בפריט הזה של סנדלי פלסטיק במשק הישראלי הפך להיות שולי לחלוטין, וכמעט שאיננו רלוונטי. איננו מצליחים בפועל לפקח על מניעת ההסתננות, והנושא איננו אקטואלי עוד.

שר השיכון ז. שרף:

אינני מציע שהממשלה תקבל החלטה, אלא שתמסור את הסמכות הזאת לוועדת המנכ"לים. היות ופעם החליטה הממשלה - שהם יחליטו עכשיו.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

הצעה לסדר. אני מציע להעביר את הנושא לוועדת השרים לענייני כלכלה, בסמכות הממשלה. כלומר, אין עוררים על החלטת ועדת השרים לענייני כלכלה, אפילו יהיה מיעוט.

שר השיכון ז. שרף:

אני הייתי בשעתו בין גוזרי הגזירה. מדובר היה

ב-78 עובדים בעין-זיוון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

כמה עובדים שם עכשיו?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אינני יודע בדיוק כמה עובדים. אבל בנושא הקונקרטי הזה לא תיפגע עין-זיוון, משום שהם עברו בינתיים גם למוצרים אחרים, כך שבסוגיה זו של סנדלי גומי אין לנו בעיה פרקטית רצינית. בעיה ישנה בכל-מיני תחומים אחרים, שברגע אינם עולים כאן לדיון. אבל הבעיה העקרונית היא בהחלט בעיה עקרונית.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מה אומרים אנשי עין-זיוון?

תת-אלוף ש. גזית:

לא באתי איתם בדברים.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אמנם, עין-זיוון הועמדה אז במרכז הבעיה, כי זה היה ישוב חדש ברמת-הגולן. אבל הערעור היה גם מצד "המגפר" בחיפה, "דפנה" בחולתא ועוד איזה מפעל. ייתכן שאי-אפשר להתגבר על ההברחה, ובלאו-הכי העניין הופך למיותר. זה דבר אחר. אבל לא הבנתי את הערת מבקר המדינה, כי על-פי החוק מדינת-ישראל והשטחים המוחזקים מהווים שתי יחידות משקיות נבדלות, שיש ביניהן כמובן קשרי כלכלה, מסחר ועבודה כמעט כמו בשוק המשותף...

שר השיכון ז. שרף:

אבל אין גבול מכס.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אני רוצה באמת לשאול: האם אין גובים מכס מסחורות מסויימות, כאלה שהממשל הצבאי וועדת המנכ"לים חושבים שיש לגבות?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

גובים. זה לא בדיוק מכס, אבל לכל הצרכים המעשיים זה בדיוק אותו דבר. למשל: על שיש.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אני מציע איפוא להעביר זאת לוועדת השרים לענייני כלכלה. זה יקח שם 10-15 דקות.

תת-אלוף ש. גזית:

יש שני פריטים שלגביהם נעשתה גבייה כזאת: אבן וסנדלי הפלסטיק. ענין האבן בוטל לפני שלושה חודשים. נשארו סנדלי הפלסטיק, ותו לא.

שר הבטחון מ. דיין:

אני חושב שלפעמים אנחנו עושים עצמנו מגוחכים. יושבת ועדת מנכ"לים ומחליטה החלטות כבדות מבחינה כלכלית, דנה בזה, חיה בנימוקיה על-פי משרד המסחר והתעשייה, ומבקשת לבטל את ההגבלה. משעתו נתגלגל הענין לכאן מבחינה עקרונית, לא שאנחנו פורום מתאים לדון בענין סנדלים. אמרה ועדת המנכ"לים: היות וזה נרשם פעם בממשלה - אני אינני מוסמכת לזה. אלמלא נרשם הדבר כאן, ואפילו היה פי מאה יותר בעל משקל - היו מחליטים בזה שם. יש איפוא ועדת מנכ"לים. אם משהו, אפילו נציג אחד בוועדת השרים לענייני כלכלה, ירצה להביא זאת - בבקשה. אבל המשרד שעוסק בזה לא רוצה להמשיך בכך, גם לא נציג משרד המסחר והתעשייה. האם צריך להעביר זאת לוועדת השרים לענייני כלכלה? לפעמים

אנחנו עוסקים בענין שולי, בדברים שאיננו מסוגלים לגמור אותם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אלון, אתה מקבל שוועדת המנכ"לים תגמור?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לא. קודם-כל, ייתכן ויכוח גם עם שר המסחר והתעשייה, ועם כל שר אחר. אינני רוצה שייווצר תקדים שוועדת המנכ"לים פוסקת אחרי שיש החלטת ממשלה. אפילו הייתי מסכים לעצם הענין הייתי מציע שהממשלה תחליט ולא ועדת המנכ"לים. אבל כדי שלא להטריח את הממשלה אני מציע שוועדת השרים לענייני כלכלה תקדיש לזה 10 דקות, ותחליט, בלי ערעור לממשלה. הוועדה תחליט בסמוכות הממשלה.

שר התיירות מ. קול:

אבל הממשלה יכולה להסמיך גם את ועדת המנכ"לים.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אבל אני לא מציע שהיא תסמיך ועדה אדמיניסטרטיבית אלא ועדת שרים. וכוועדת השרים זה יקח 10 דקות.

שר התיירות מ. קול:

אולי נשמע את ועדת המנכ"לים?

./.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לשם מה לך כאן ועדת המנכ"לים?

יש שתי הצעות: (1) למסור את ההחלטה לוועדת המנכ"לים; (2) למסור יפוי-כוח לוועדת השרים לענייני כלכלה להחליט.
מי בעד ועדת המנכ"לים? (5). מי בעד ועדת השרים לענייני כלכלה? (4)

מ ח ל י ט י ס:

(ב-5 קולות) להטיל על ועדת המנכ"לים לענייני השטחים המוחזקים להחליט סופית בדבר ההצעה לבטל את ההגבלות על ייצור ושיווק מוצרי הנעלה מפלסטיק וגומי המיוצרים בשטחים, כפי שנקבע בהחלטת הממשלה מס' 681 מיום ט"ו בסיון תשכ"ט (1.6.69).

(4 קולות בעד הצעה להעביר את הנושא לוועדת השרים לענייני כלכלה).

851. בחירת חבר לוועדת הבחירות למועצת הרבנות הראשיתראש הממשלה ג. מאיר:

כבר הבעתי את צערי מקודם על ענין אחד: אין לנו הרבה מזל בענין הרבנות. מהרכב הגוף הבוחר, על פי החלטת בית-המשפט הגבוה לצדק, היו מוכרחים להתפטר שני רבנים, באשר הם עצמם מועמדים, לא למשרת רב ראשי אבל למועצת הרבנות הראשית, והם התפטרו. אחר-כך נשארו שלושה, שזהו פורום. אחד מאלה שאנחנו בחרנו בהם, הרב שולמן, התפטר אף הוא. נשארו איפוא ח"כ סורקיס ואוזן - וזה לא חוקי. הרבנות הראשית צריכה לבחור שני רבנים שאינם מועמדים מצידם, ואנחנו צריכים לבחור עוד איש. אנחנו איננו יכולים לבחור בשם הרבנות הראשית - עוד לא. אבל אנחנו מוכרחים לבחור היום באיש במקום הרב שולמן, כדי שכל העבודה לא תתעכב. ברור שיש חוגים בארץ שהיו רוצים שהבחירות לא יתקיימו. ייתכן שלא יתקיימו. אבל בכל-אופן, הממשלה איננה חופשית מלעשות כל דבר אפשרי כדי שהחלטה של הכנסת תקויים, ושהבחירות יהיו בסוף החודש.

אני מבינה שלשר בורג יש הצעה.

שר הפנים י. בורג:

אני מציע שהממשלה תחליט לבחור בחבר הכנסת שמחה פרידמן, חבר קיבוץ טירת-צבי, בתור חבר בוועדת הבחירות לצורך התקנות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש ערעור?

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

מותר להציע גם חבר אחר?

ראש הממשלה ג. מאיר:

מותר.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

אני מציע את הרב לאו מתל-אביב.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מי הוא?

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

הוא רב צעיר מתל-אביב. יש לו בית-כנסת, אדם
הידוע בהגינותו ובחשכלתו.

שר הפנים י. בורג:

אני שומע זאת בפעם הראשונה.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

הוא אחיו של נפתלי לביא.

שר הפנים י. בורג:

אם כך - הוא חתנו של פרנקל, ופרנקל מועמד, וזה

לא נאה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אין איש שלא מכיר כאן את שמחה פרידמן. כולנו יודעים מי הוא. הוא שמחה פרידמן, הוא חבר טירת-צבי, עם כל המעלות. אם אין איפוא התנגדות - יהיה שמחה פרידמן, ונתפלל.

מ ח ל י ט י ס:

בהתאם לתקנה 1(א) לתקנות הבחירות למועצת הרבנות הראשית, תשל"ב-1972, לבחור בחבר הכנסת שמחה פרידמן להיות חבר בוועדת הבחירות לצורך התקנות האמורות, במקום הרב יהודה שולמן שהתפטר.

852. מכירת נשק

ראש הממשלה ג. מאיר:

פרס מבקשת לקנות 170 מרגמות ו-30 אלף פצצות. ערך העיסקה עם ממשלת פרס הוא כ-5 מיליון דולר. משרד החוץ איננו מתנגד לביצוע. משרד הבטחון, על-פי בקשת משרד החוץ, מבקש הענקת שלושה תת-מקלעים "עוזי" מתנה לנשיא גואטמלה, חינם אין כסף.

מ ח ל י ט י ס:

- א. לאשר מכירת 170 מרגמות 120 מ"מ ו-30,000 פצצות מרגמה 120 מ"מ, לממשלת פרס.
- ב. לאשר, על-פי בקשת משרד החוץ, הענקת שלושה תת-מקלעים מסוג "עוזי" לנשיא גואטמלה.

853. מינוי בשירות החוץ

שר החוץ א. אבן:

אני מבקש לאשר את מינויו של שמואל אבנת כקונסול כללי בטורונטו.

מ ח ל י ט י ס:

לאשר את מינויו של שמואל אבנת לתפקיד קונסול כללי בטורונטו, קנדה.

854. התאונה באניה "בת-טירן"

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש כאן ידיעה לא כל-כך משמחת:

האניה "בת-טירן" חשיכת לנתיבי הים-התיכון שידרה על גל המצוקה (זה היה אתמול בשש) קריאה לעזרה כתוצאה משריפה שפרצה על הסיפון. היא נמצאה אז כשני ק"מ מזרחית לאי זנדה שביוון. רדיו אתונה קלט את הקריאה, ושירי לאניות שבסביבה. 20 רגע אחרי זה דיווחו תחנות החוף שבאיטליה שהן קולטות דיווח של הספינה שאנשי הצוות משתלטים על הדליקה. קצת יותר מאוחר "בת-טירן" ננטשה, והצוות נמצא בסרגו שביוון. מסתבר שהיה פיצוץ במחסן בו היו כימיקלים שהוטענו בוונציה. רב-המלחים, יוגוסלבי, נהרג. כנראה שנמצאה משפחה ישראלית על האניה, ושלום לה. האניה נושאת דגל ישראלי, ואילו רב-החובל יוגוסלבי. בודקים אם היתה חבלה או תאונה. נמסר שיש כמה פצועים קל, כנראה לא ישראלים. בודקים גם אפשרות שהוכנסו כימיקלים מסוכנים ללא הודעה, כדי לזכות בתובלה זולה יותר. האניה טבעה, ורב-החובל והמלחים נמצאים על החוף.

שר השיכון ז. שרף:

הרדיו הודיע שזה בגלל כימיקלים.

הישיבה ננעלת.